

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ЕКОНОМІСТІВ-МІЖНАРОДНИКІВ
ВОРОНЕЗЬКА ДЕРЖАВНА ЛІСОТЕХНІЧНА АКАДЕМІЯ
ВИЩА ШКОЛА МАРКЕТИНГОВОГО УПРАВЛІННЯ ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В. Н. КАРАЗИНА
РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ ЧДТУ

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
«СТРАТЕГІЇ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ:
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ»
27 березня 2014 р.

Черкаси 2014

УДК 339.9(063)

ББК 65.5

С 83

Стратегії глобальної конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Стратегії глобальної конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри». – Черкаси: Черкаський державний технологічний університет, 2014 – 209 с.

В збірнику представлені матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Стратегії глобальної конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри», яка була організована кафедрою міжнародної економіки Черкаського державного технологічного університету разом з ВГО «Українська асоціація економістів-міжнародників», Воронежською державною лісотехнічною академією, Вищою школою маркетингового управління та іноземних мов, Харківським національним університетом ім. В. Н. Каразіна та Радою молодих учених ЧДТУ. Розглянуті інституційні, технологічні, інноваційні та інвестиційні аспекти забезпечення глобальної конкурентоспроможності, а також можливі шляхи розв'язання сучасних проблем теорії і практики забезпечення конкурентоспроможності на рівнях країни, регіону, підприємства.

Редакційна колегія:

Петкова Л. О., доктор економічних наук, професор, зав. кафедри міжнародної економіки Черкаського державного технологічного університету.

Пасенко В. М., кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Черкаського державного технологічного університету.

Паламарчук Н. О., кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Черкаського державного технологічного університету.

Лещенко М. М., кандидат економічних наук, старший викладач кафедри міжнародної економіки Черкаського державного технологічного університету.

Паламарчук Д. М., викладач кафедри міжнародної економіки Черкаського державного технологічного університету.

*Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ТА СПОСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ, РЕГІОНУ, ПІДПРИЄМСТВА.

Біла Світлана

доктор наук з держ. управління, професор, заслужений економіст України
Національний інститут стратегічних досліджень, Київ, Україна

ВИКЛИКИ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом ставить перед Україною та перед регіонами України низку викликів щодо здійснення комплексу реформ як у сфері інституційного, інфраструктурного, так і у сфері соціально-економічного розвитку країни та її регіонів. Невід'ємною складовою цього процесу є впровадження в Україні інституційних та структурних реформ, створення умов для забезпечення дієздатних економічних та торговельних відносин, спрямованих на поступову інтеграцію України до внутрішнього ринку ЄС, у тому числі завдяки зоні вільної торгівлі; забезпечення взаємного доступу до ринків товарів та послуг (України та держав – членів ЄС); лібералізації руху капіталу, ресурсів та робочої сили; інтеграції до європейської та міжнародної транспортної системи, налагодження ефективної роботи транспортної інфраструктури, сфери послуг. Поряд з цим важливого значення набувають інституційні реформи, у т.ч.: сприяння розвитку конкурентних відносин, впровадження норм та принципів антимонопольного законодавства; забезпечення захисту прав споживачів; підвищення стандартів у сфері охорони праці (як у межах національного ринку

праці так і в контексті правового забезпечення трудової міграції); сприяння розвитку та посилення природоохоронної діяльності, розвитку ринку інформації та захисту авторського права; запровадження дієвого соціального діалогу, налагодження ефективного соціального захисту та посилення його адресності, забезпечення гендерної рівності тощо.

Системний підхід щодо впровадження соціально-економічних реформ на місцевому, регіональному рівні передбачає системні інституційні та адміністративні зміни. Для вирішення цього питання в Україні слід залучити понад 100 центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, міністерства та відомства. Серед очікуваних результатів – удосконалення інституційно-правового поля державного управління, підвищення дієздатності місцевої, регіональної влади, посилення інституційної та адміністративної спроможності центральних органів виконавчої влади та інших державних органів, оптимальний розподіл управлінських повноважень на рівні «держава – регіон – громада».

Успішний розвиток регіонів країни потребує й інфраструктурних змін, розбудови дієздатної інфраструктури на місцевому, регіональному та загальнонаціональному рівнях. Інфраструктурні зміни стосуються різнопланових заходів, у т.ч. вирішення питань міграції (та трудової міграції); транспортного та транспортно-транзитного забезпечення; розвитку космічної сфери; сфери культури (у т.ч. розбудови креативного культурно-туристичного потенціалу регіонів); реформування сільського господарства та удосконалення інфраструктурного розвитку сільських територій. Інфраструктурні зміни в країні передбачають сприяння розвитку малого та середнього бізнесу (у т.ч. створення бізнес-інкубаторів, технопарків, фондів підтримки підприємництва). На порядку денному – розбудова інформаційного забезпечення державного ринкового нагляду, налагодження ефективного моніторингу за процесами ринкових трансформацій – основи для прийняття відповідних державно-управлінських рішень (насамперед – на короткостроковому часовому періоді).

Важливу роль у відродженні національної та регіональної економіки відіграють секторальні реформи: сільського господарства, енергетичної сфери, модернізація інфраструктури (виробничої, транспортної, інформаційної, комунікаційної тощо). З огляду на виклики щодо реформування сектору сільського господарства регіональний розвиток акцентує увагу на розвитку сільської місцевості (забезпечення локальної доступності сільських територій, віднайдення оптимального співвідношення на рівні: «місто – приміська територія – сільська територія»). Розвиток сільських територій потребує формування ринку земель сільськогосподарського призначення та розвитку інституту іпотечного кредитування; забезпечення інституційної підтримки роботи Всеукраїнської асоціації сільських і селищних рад, створення дієвих стимулів щодо розвитку об'єднань (кооперативів) дрібних та середніх виробників сільськогосподарської продукції, надання відповідної консультативної допомоги та створення консультативних служб для стимулювання розвитку сільських громад. Розвиток ринкової інфраструктури сільських територій потребує сприяння розвитку різноманітних форм сільськогосподарської кооперації, формування дієздатних кредитних спілок.

В контексті підписання Україною угоди про ЗВТ+ на порядку денному – системні реформи сфери торгівлі. Зокрема, це пов'язано з вирішенням питань стосовно подолання технічних бар'єрів, впровадження в Україні міжнародних норм стандартизації, метрології, акредитації та оцінки відповідності; гарантування захисту прав інтелектуальної власності (на товари, послуги); дотримання принципів безпеки, екологічності, санітарних та фіто санітарних норм (що відповідають міжнародним та європейським стандартам). Проведення цих реформ сприятиме вільному доступу українського експорту на світові ринки (у т.ч. на ринки ЄС та Митного Союзу). Реформування сфери торгівлі, у свою чергу, пов'язано з реформуванням сфери фінансових послуг та розвитком електронної комерції, домінування безготівкових розрахунків.

Висновок. Комплексні соціально-економічні реформи, необхідність проведення яких обумовлена переходом України на новий рівень ринкових трансформаційних перетворень мають супроводжуватись заходами щодо ефективного, раціонального використання бюджетних коштів, спрямування інвестиційних потоків на формування мультиплікативного ефекту довгострокового економічного зростання на регіональному та загальнонаціональному рівні. Дієвим стимулом щодо розвитку економіки регіонів є реформування місцевого самоврядування на засадах субсидіарності, розширення повноважень та гарантування фінансового забезпечення. Стабільний розвиток регіональної економіки, відродження економічної активності на місцевому, регіональному рівні сьогодні стають вирішальними чинниками успіху реформ та економічного відродження України.

Журба Ігор

доктор економічних наук, професор
Хмельницький національний університет, Хмельницький, Україна

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО КОНКУРЕНТНОГО РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ НА ШЛЯХУ УКРАЇНИ ДО ЄС

В останній чверті XX – на початку XXI століття докорінні зміни на світовому туристичному ринку проявляються в контексті двох найважливіших загальносвітових тенденцій – поширення глобалізаційних процесів та кризи індустріального суспільства. Найбільш чітко ці тенденції окреслились у розвинутих країнах Західної Європи та Північної Америки, які в останній чверті XX століття вступили в нову постіндустріальну стадію розвитку, що дістало своє відображення у фундаментальних змінах як в економічних, так і в соціальних відносинах. Формування нової системи цінностей, обумовлене еволюцією парадигми суспільного розвитку, сприяє підвищенню ролі

туристичних послуг у структурі споживання сучасного соціуму. Кількість іноземних туристів зростає у декілька разів швидше за чисельність населення світу, що визначає високий динамізм міжнародного туризму. Під впливом лібералізації та інтеграції торгівля туристичними послугами посіла значне місце в системі міжнародного обміну і справляє суттєвий вплив на світовий економічний розвиток.

Дослідження сучасних тенденцій еволюції туристичного попиту дозволило згрупувати основні фактори впливу на розвиток міжнародного ринку туристичних послуг за такими напрямками: геополітичні, економічні, демографічні, науково-технічні, екологічні, соціально-культурні, організаційні та за ефектом впливу: стимулюючі та стримуючі [1, с. 108].

Специфіку умов, в яких формується туристична пропозиція, визначають, з одного боку, глобалізаційні тенденції та загострення конкуренції, а з другого – трансформація туристичного попиту. Головним чинником, що детермінує конкурентоспроможність туристичного бізнесу, стають інновації. У роботі досліджено основні інноваційні тенденції у формуванні пропозиції туристичних послуг: диверсифікація туристичного продукту (створення нових турпродуктів, таких, наприклад, як бізнес-туризм, екотуризм, організація міжнародних суспільних заходів тощо, та напрямів надання тур послуг, зокрема програма ALL INCLUSIVE, клубний туризм, система «таймерш» тощо); використання сучасних інформаційних технологій (мережа Інтернет); зміни в організації виробництва, розподілі та просуванні турпродукту (е-туризм, е-подорожі, глобальні системи розподілу, віртуальні турагентства); впровадження сучасних форм організаційно-управлінської діяльності (стратегічні альянси, готельні мережі) та нових бізнес-моделей (LC-авіакомпанії) на туристичних підприємствах; удосконалення правового та інституціонального механізму регулювання і підтримки розвитку туризму.

Дослідження секторальних характеристик світового ринку туристичних послуг дозволив визначити, що незмінним лідером як за кількістю туристичних

прибуттів, так і за обсягом надходжень від міжнародного туризму залишається Європа, ринкова частка якої на світовому ринку туристичних послуг перевищує 60 % [2, с. 188].

Оцінка тенденцій, динаміки та особливостей розвитку європейського ринку туристичних послуг дозволила визначити чинники, що стимулюють зростання туристичних потоків у країнах Європи, основними серед яких є такі: високий рівень життя населення більшості країн європейського регіону, досконала туристична і транспортна інфраструктура, висока якість і широкий асортимент туристичних послуг, вільне переміщення в межах Шенгенської зони, використання єдиної валюти – євро, розвинута система соціального туризму, визнання туризму в більшості країн одним з пріоритетних напрямів економічної політики та його підтримка на державному рівні шляхом фінансування й реалізації заходів стимулювання розвитку туристичної індустрії.

Дослідження зарубіжної практики дозволило виявити, що підготовка і проведення масштабних суспільних заходів в умовах загострення конкуренції на міжнародному туристичному ринку стають вагомою конкурентною перевагою для країн в активізації міжнародного туристичного попиту [3, с. 77].

Висновок. В умовах загострення конкуренції на міжнародному туристичному ринку вагомою перевагою для країн в активізації міжнародного туристичного попиту стає проведення масштабних суспільних заходів. Вони забезпечують синергічні економічні, соціальні та політичні ефекти. Селекцію зарубіжного досвіду організації масштабних суспільних заходів доцільно проводити за економічними, інфраструктурними, рекламно-маркетинговими та іміджевими критеріями. Проведення регіонально та глобально значимих спортивних, культурних, релігійних та бізнесових заходів відкриває унікальні можливості донесення інформації про країну до міжнародної туристичної спільноти та створення шляхом вдалого маркетингу позитивного образу, що стимулює інтерес і бажання її відвідати.

Список використаних джерел:

1. Толочко А.О. Транснаціоналізація у міжнародному туризмі / А.О. Толочко // Економіка та підприємництво: Зб. наук. праць. Вип. 24. – К.: КНЕУ, 2010. – С. 107–117.
2. Гаврилюк С.П. Зовнішні фактори впливу на конкурентоспроможність туристичних підприємств // Стратегія розвитку туристичної індустрії та громадського харчування: Матер. Між нар. Наук. - прак. конф. (25-26 жовтня 2000 р.,Київ). - К., 2000. - с. 186-189.
3. Гоблик-Маркович Н.М. Підвищення інвестиційної привабливості регіону на основі формування туристичного кластеру/ Н.М. Гоблик-Маркович // Вісник Хмельницького Національного Університету. Економічні науки. – Хмельницький. – 2010. – №5, Т4 (166) – С. 76-79.

Кондрашихін Андрій

доктор економічних наук, доцент

Академія муніципального управління МОН України, Київ, Україна

**ЧИННИК НЕСПОДІВАНОСТІ У ГЛОБАЛЬНИХ СТРАТЕГІЯХ
ЗМІЦНЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ**

Економічні трансформації, що розпочалися в господарствах країн Східної Європи наприкінці ХХ століття, призвели до виникнення нових виробничих відносин, обумовили глибокі зрушення всередині економічного простору, зруйнували неефективні господарські стосунки та зв'язки. При цьому основними пріоритетами суспільного розвитку залишаються спрямованість на досягнення сталості соціально-економічного розвитку країн, конкурентоспроможності кожного з регіонів, запровадження комплексних, збалансованих підходів до розташування всіх елементів продуктивних сил, які здобуваються завдяки втіленню відповідних стратегій [1].

Стратегія – (в розумінні суспільних наук) – найбільш загальний план дій [2]. Термін частіше використовують у військових науках, зокрема, стратегія військова, військово-політична, континентальна, «передових рубежів» (передовых рубежей – рос.) тощо. За своїм походженням цей термін відображає певну активність, волевиявлення, спрямованість дій суб'єктові. Словник В. І. Даля надає наступне тлумачення цьому терміну [3] «**стратегія** – ж. греч. Наука войны, ученье о лучшемъ расположеніи и употребленіи всѣхъ военныхъ силъ и средствъ. – *стратегическій*, к сему отнсщс. *Стратегема*, военная хитрость, обманъ. *Стратигъ*, воитель, военачальникъ, вождь, воевода».

В економічному сенсі стратегія віддзеркалює довгострокові наміри суб'єкта, які співпадають з його статутними і соціально-економічними цілями, суспільними вимогами, здібностями щодо виконання стратегічних функцій в ринковому середовищі. Зокрема, сьогодні можна зустріти такі види стратегій [2]: маркетингова; майбутня; заміщення; макро-стратегія; еволюційна; скорочення; опційна; комбінована; захисна; просування продукту; зростання та обмеження зростання; прориву; виживання; доходу тощо. Тобто неодмінним елементом якої-небудь стратегії повинна виступати її несподіваність для оточення, інших суб'єктів, що визначатимуть соціально-економічні параметри регіону.

У фінансових міркуваннях зустрічається велике розмаїття портфельних стратегій поводження з цінними паперами задля досягнення соціально-економічних завдань, а саме: активна, пасивна, буллет (тобто концентрація терміну погашення цінних паперів навколо однієї крапки прибутковості у часі), структурованого чи нахильного портфелю, «придбати та утримувати» тощо із відповідною деталізацією стратегічних елементів (рис. 1).

Щонайменше три блоки стратегічного плану мають бути захищеними від інформаційного моніторингу із-зовні, а саме: розробка стратегічних заходів (структура, сфера застосування, фінансова підтримка); стратегічний потенціал (складники та методики оцінки); перелік структурних елементів та застосовані

класифікатори щодо створення груп елементів майбутнього впливу. Стосовно регіону захищеними елементами стратегії можуть стати соціально-економічні пріоритети, засоби їхнього досягнення (окрім обсягів фінансування), природні властивості регіону та схильності мешканців території, на які спирається майбутня стратегія тощо. Ефективність впливу чиннику несподіваності стратегії зросте, якщо до втілення стратегії долучаються суб'єкти із високими системними якостями, властивостями до самоорганізації, автономного функціонування в умовах обмеження інформаційно-комунікативних чинників.

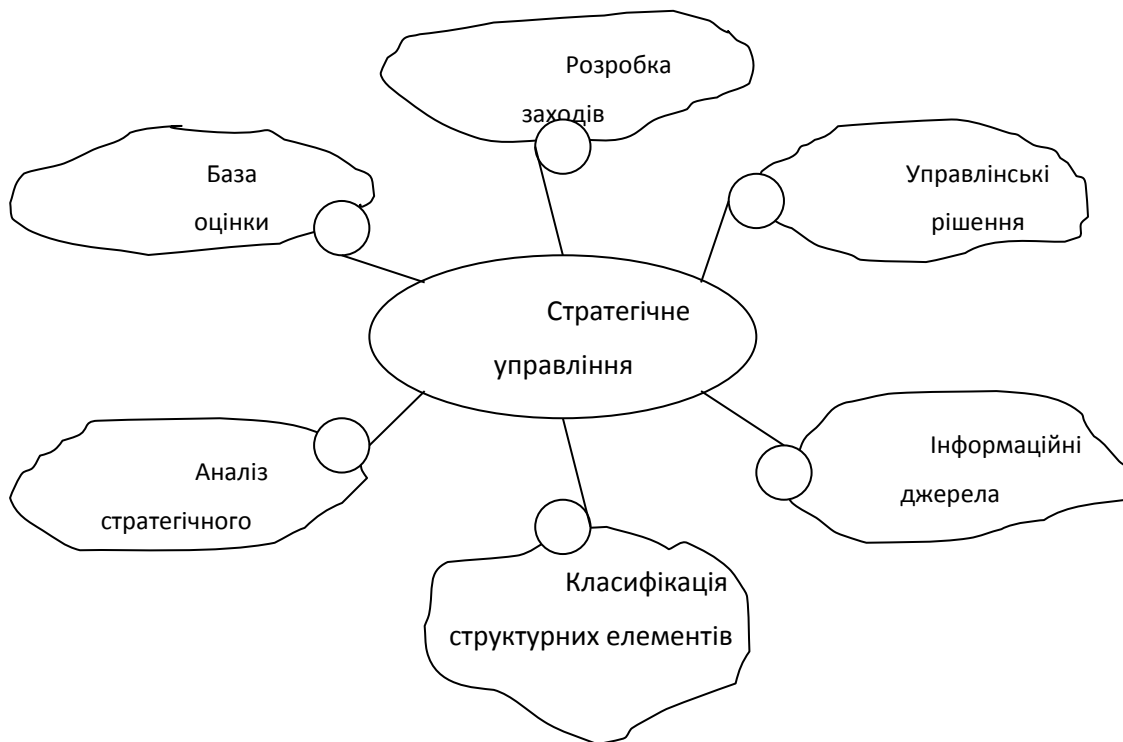

Рис. 1 Загальна схема вироблення стратегії конкурентоспроможності регіону в системі стратегічного управління територіями

Висновок. Отже, формування і втілення глобальних стратегій зміцнення конкурентоспроможності територій (адміністративно-територіальних одиниць регіонів, навіть, країн) потребує не лише теоретичних знань, але й практичних навичок і мистецтва. Головним елементом успішності стратегії є її «засекречена» частина, невідома зовнішньому зору і захищена від впливу запобіжних заходів з нейтралізації саме стратегії. Перспективним надалі виглядає впровадження у практику наукових досліджень і навчальний процес

циклу із захисту стратегічних розробок, зокрема, фінансових, економічних стратегій розвитку регіонів.

Список використаних джерел:

1. Пріоритети та завдання розвитку економіки Криму : монографія / Б.М. Данилишин, А.Б. Кондрашихин, М.В. Мних та ін. – Севастополь : Телескоп, 2010. – 200 с.
2. Стратегія. Словник з економіки та фінансів - глосарій.ru [Електронний ресурс].
3. Даль В. Толковый словарь живого великорусского языка: В 4-х т. – М.: «Русский язык», 1980. – Т. IV. – 683 с.
4. Петкова Л. О. Теоретико-методологічні засади економічного зростання в Україні: регіональні аспекти [Текст] : дис... д-ра екон. наук: 08.10.01 / Петкова Леся Омелянівна ; НАН України, Рада по вивченню продуктивних сил України. - К., 2006. - 442 арк.

Черевко Олександр

доктор економічних наук, професор

Голова Спостережної ради ПАТ «Банк Київська Русь» у м. Київ, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ефективність функціонування державного підприємства в значній мірі залежить від приведення його внутрішньої виробничої структури у відповідність до мети його діяльності, а також найбільш сприятливих умов функціонування щодо досягнення фінансово-економічних показників. З цих позицій важливим є проведення їх реструктуризації, що в державному секторі регламентується Методичними вказівками щодо проведення реструктуризації державних підприємств [2].

В якості мети проведення реструктуризації є створення суб'єктів підприємницької діяльності, здатних ефективно функціонувати в умовах становлення ринкової економіки та виробляти конкурентоспроможну продукцію, яка відповідає б вимогам товарних ринків. Це стосується саме суб'єктів підприємницької діяльності та не в повній мірі відповідає специфіці державних підприємств, оскільки вони мають на меті не тільки досягнення економічних цілей (тобто, забезпечувати прибуток), а виконувати важливі соціально-економічні завдання, зокрема забезпечувати населенню (особливо вразливі його верства) можливість отримувати певні товари за доступними цінами, що особливо характерно для фармацевтичної промисловості. Саме тому доцільним є визначення в якості мети проведення реструктуризації забезпечення виконання державними підприємствами притаманних їм соціально-економічних функцій [1].

Для державних підприємств прийняття рішення про їх приватизацію повинно здійснюватися: по-перше, виключно органом управління, що виконує функції власника (в даному випадку річ іде виключно про повноваження щодо здійснення внутрішньовиробничих заходів по упорядкуванню його структури, фінансового оздоровлення чи проведення технічного переозброєння, що є функцією менеджменту підприємства); по-друге, критеріями доцільності приватизації є не стільки лише незадовільні показники фінансово-господарського стану підприємства, скільки цілий комплекс умов (віднесення до сфер діяльності, що підлягає приватизації, наявність, як правило, конкурентного середовища тощо); по-третє, з врахуванням ринкової кон'юнктури (для запобігання продажу державних підприємств за заниженими цінами), а також прогнозуванням наслідків, що особливо важливо для окремих груп підприємств.

Достатньо завершеного вигляду система управління державними підприємствами все ще не набула. Це зумовлене тим, що до недавнього часу перевага віддавалася приватизаційним процесам та припинувалося

самодостатнє значення державного сектору як важливого елементу національної економіки.

При розробці фінансових планів державних підприємств принципово важливим є обґрунтування його основних показників, що відповідає вимогам найбільш ефективного використання державного майна (тобто, щоб він був, з одного боку, реальним, а з іншого - напруженим), а також забезпечення раціонального розподілу чистого прибутку. Саме тому визначення сум коштів, які направляються державі як власнику до державного бюджету слід здійснювати не стільки з фіскальних позицій його наповнення, а з обов'язковим урахуванням необхідності реалізації інвестиційної програми розвитку державного підприємства.

Висновок. Таким чином, обґрунтування доцільності приватизації повинно мати самостійну процедуру та її в якості окремого заходу недоцільно виключати у визначення терміну «реструктуризація державних підприємств», під яким слід розуміти лише здійснення організаційно-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на зміну структури підприємства, його управління, організаційно-правових форм, здатних привести підприємство до фінансового оздоровлення, збільшення обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищення ефективності виробництва.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про управління об'єктами державної власності» // Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

2. Методичні вказівки щодо проведення реструктуризації державних підприємств (затверджені наказом Мінекономіки N 9 від 23.01.98) // Режим доступу: <http://me.kmu.gov.ua/>

Азарова Наталья

кандидат экономических наук

ФГБОУ ВПО «Воронежская государственная лесотехническая академия»,

Воронеж, Россия

ЭФФЕКТИВНЫЙ СПОСОБ ОЦЕНКИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКИХ СТРУКТУР НА РЫНКЕ РОССИИ

Основными элементами сетевой теории являются субъекты рынка. Ключевой целью деятельности любой предпринимательской сети является увеличение стоимости отдельных компаний и благосостояния их владельцев. При этом в большинстве случаев указанный рост стоимости достигается за счет увеличения масштабов деятельности предпринимательской сети. При подготовке к реализации процесса расширения предпринимательской сети наиболее актуальной проблемой является перспективная оценка ее эффективности, предполагающая проведение всестороннего анализа влияния увеличения предпринимательских структур в составе сети на будущие результаты и стоимость объединенной компании.

В общем случае под эффективностью принято понимать результативность процесса, операции, проекта, определяемую как отношение эффекта, результата к затратам, обусловившим его получение. В приложении к инвестиционным проектам «эффективность – категория, отражающая соответствие результата проекта целям и интересам его участников. Под эффективностью развития предпринимательской сети следует понимать относительную характеристику соответствия поставленной задаче результата увеличения предпринимательских структур в составе сети при заданном уровне затрат на ее реализацию» [1]. Количественная оценка эффективности развития сетевой формы предпринимательской структуры предполагает:

- оценку изменения стоимости предприятий – участников предпринимательской сети в результате ее развития;
- расчет абсолютных показателей эффективности деятельности сетевой предпринимательской структуры (суммарный прирост доходов и снижение расходов в результате увеличения числа участников);
- анализ финансовых коэффициентов, характеризующих ликвидность, финансовую устойчивость, деловую активность, рентабельность, положение на рынке капитала и прочие аспекты деятельности участников предпринимательской сети;
- оценку эффективности развития предпринимательской сети в разрезе финансового, инвестиционного, операционного, научно-исследовательского, коммерческого и прочих аспектов.

По мнению А. Дамодарана, можно выделить следующие три варианта трактовки понятия стоимости для целей управления: рыночная стоимость компании, фундаментальная стоимость и стоимость компании для акционеров [2]. В условиях недостаточно развитого рынка, а также низкой защиты прав кредиторов, по мнению А. Дамодарана, целью предпринимательской структуры должна стать максимизация ее фундаментальной стоимости, которая определяется путем дисконтирования будущих денежных потоков, генерируемых бизнесом. В случае наличия эффективного рынка эта приоритетная задача может трансформироваться в цель максимизации рыночной стоимости (рыночной капитализации) организации. Наконец, Каррпорт А. утверждает, что более приоритетной для компании является задача максимизации ее стоимости для акционеров, которая рассчитывается как сумма прироста курсовой стоимости акций, начисленных дивидендов и прочих выплат в их пользу [3].

Как показывает практика, создание предпринимательской сети может обеспечить компаниям участникам прибавку в стоимости (net acquisition value, NAV), которая представляет собой абсолютный эффект от объединения усилий

и ресурсов. В тоже время, категория «стоимость предпринимательской сети» складывается из стоимости входящих в нее предпринимательских структур:

$$NAV = \sum Vi + [\sum Pi - E],$$

где Vi – собственная стоимость отдельного i участника предпринимательской сети;

Pi – увеличение стоимости отдельного участника при создании или объединении в предпринимательскую сеть;

E – издержки на развитие сети.

Значение в квадратных скобках уравнения представляет собой эффект от развития предпринимательской сети. Чтобы окупить ее развитие, этот эффект должен быть положительным. В противном случае создание предпринимательской сети с целью увеличения стоимости предпринимательских структур в ее составе нецелесообразно.

Вывод. Стоимостная оценка эффективности развития предпринимательской сети является наиболее распространенным подходом, так как стоимость представляет собой наиболее универсальную меру и основной критерий оценки любой предпринимательской организации для ее владельцев, определяющую уровень их благосостояния.

Список использованных источников:

1. Экономический словарь / [Электронный ресурс]: Режим доступа: World Wide Web. URL : <http://www.abc.informbureau.com/> – Загл. с экрана.
2. Домодаран, А. Инвестиционная оценка. Инструменты и техника оценки любых активов / А. Домодаран. - М.: Альпина Паблишер, 2010.– 1342 с.
3. Rappaport Alfred, Creating Shareholder Value: A Guide for Managers and Investors. New York: Free Press, 1998.

Березіна Олена

кандидат економічних наук, доцент

Лишко Світлана

кандидат історичних наук, доцент

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА РІВНЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

За методикою Міністерства економіки розрахунок інтегрального показника проводиться поетапно шляхом реалізації наступної послідовності обчислювальних операцій, на основі 12 базових індикаторів комплексної оцінки рівня соціально-економічного розвитку регіонів:

1. Валовий регіональний продукт на душу населення.
2. Обсяг інвестицій в основний капітал на душу населення.
3. Обсяг зовнішньоторговельного обороту на душу населення.
4. Фінансова забезпеченість регіону з урахуванням паритету купівельної спроможності на душу населення.
5. Частка середньооблікової чисельності працівників, зайнятих у малих підприємствах, в загальній середньообліковій чисельності працівників, зайнятих у підприємствах і організаціях.
6. Рівень зареєстрованого безробіття.
7. Співвідношення середніх грошових доходів і величини прожиткового мінімуму.
8. Частка населення з грошовими доходами нижче величини прожиткового мінімуму у загальній чисельності населення.
9. Сумарний оборот роздрібною торгівлі, громадського харчування та платних послуг у розрахунку на душу населення.
10. Основні фонди галузей економіки на душу населення.
11. Коефіцієнт щільності автомобільних доріг.

12. Зведений показник рівня розвитку галузей соціальної інфраструктури [1, с. 166-177].

На першому етапі по кожному з базових оціночних індикаторів, крім останнього, визначається ранг кожного регіону, а також ранг середньодержавного значення, починаючи з кращого значення (перше місце) і закінчуючи найгіршим значенням (останнє місце).

На другому етапі проводиться розрахунок бальної оцінки по кожному з показників для кожного регіону.

На третьому етапі для кожного регіону проводиться операція підсумовування наведених бальних оцінок за всіма індикаторами з наступним діленням отриманого результату на 12, таким чином визначається шукана інтегральна оцінка рівня соціально-економічного розвитку кожного регіону [2].

Висновок. Аналізуючи систему оцінки рівня розвитку регіону, хочеться відзначити, що її переваги, виражені в досить невеликій кількості показників. Дванадцять базових індикаторів дозволяють з високим ступенем точності вивести шукане значення. Тим не менш, аналізована система не враховує особливості окремо взятого регіону. Дванадцять вибраних показників щоразу приймаються в розрахунок з рівними вагами, хоча для інших регіонів той чи інший фактор може впливати з більшою чи меншою інтенсивністю [3].

Список використаних джерел:

1. Артеменко В.Б. Методи інтегральної оцінки якості життя населення в управлінні регіональним розвитком / В.Б. Артеменко // Регіональна економіка. — 2002. — № 1. — С. 166-177

2. Соціальні індикатори рівня життя населення: Стат. збірник / Державний комітет статистики України; Відповід. за випуск І. Качалова. — К., 2003. — 229 с.

3. Сухоруков А.І., Харазішвілі Ю.М. Ефективність соціально-економічного розвитку та економічна безпека регіону; аналіз доп. / А.І. Сухоруков, Ю.М. Харазішвілі. — К.: НІСД. — 2013. — 32 с.

Білоус Світлана

кандидат економічних наук, старший викладач

Годлевська Алеся

здобувач

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

РИНКОВИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНИХ ГОСПОДАРСЬКИХ СИСТЕМ

Ринкова трансформація господарської системи регіону базується на використанні основних принципів. Принципи трансформації господарських систем регіону відображають закономірності їх розвитку і базуються на них. Їх можна об'єднати у дві групи: загальноекономічні та специфічні (рис. 1).

Принципи ринкової трансформації господарської системи регіону	
Загальноекономічні	Специфічні
Цільові орієнтації	Самофінансування
Оптимальності	Регіонального розміщення
Системності й комплексності	Поєднання галузевого регіонального розвитку
Рівноваги	Синхронізації дій
Структурної координації	Регіональної специфіки
Автономності	Галузевої взаємодії
Соціальної орієнтації	Підтримка регіональних ініціатив
Ефективності, адаптивності та ін.	Моніторингу й оцінки

Рис. 1. Принципи ринкової трансформації регіональної господарської системи

До основних загальноекономічних принципів належать: принцип цільової орієнтації, системності й комплексності, координації, автономності структурних елементів, несуперечності, врахування регіональної специфіки,

соціальної орієнтації, селективності, адаптивності, оптимальності, рівноваги та ін.

Базисними в цій системі є принципи цільової орієнтації, оптимальності, системності й комплексності, рівноваги, що формують своєрідний «каркас» регулюючого впливу [1].

Розглянемо основні причини ринкових трансформаційних змін в економіці:

1) розвиток системи суспільних потреб.

2) розвиток структури виробництва, у якому ключову роль відіграє науково-технічний прогрес, науково-дослідні і дослідно-конструкторські розробки (НДДКР), що детермінують передові зміни в техніці і технології;

3) розподіл праці і її подальша спеціалізація, що є основою процесу стратифікації господарського життя суспільства [2, с. 181-186]

Відомий український науковець В.М. Геєць у контексті конкретних економічних подій визначає такі чинники ринкового трансформаційного розвитку [3]:

0. Чинники, що зумовили екзогенізацію розвитку економіки України: загальні (чинники, які спричинили ринкові трансформаційні процеси); специфічні (обмежувальні чинники, які привели до вибору екзогенної моделі розвитку);

1. Чинники, які зумовили вибір програми «шокової терапії» внутрішні (адаптовані до розвитку країни); зовнішні (мають зовнішню природу).

Висновок. Таким чином, розглянувши основні принципи ринкової трансформації, для забезпечення розвитку регіональних господарських систем необхідно: стимулювати швидке економічне зростання регіону, підвищення продуктивності праці, досягнення світового рівня ефективності використання матеріальних ресурсів через запровадження новітніх технологій, створення умов для зростання реальних доходів населення.

Список використаних джерел:

1. Кирилюк Є.М. Трансформація структури економічних відносин на аграрному ринку України / Є.М.Кирилюк // Ефективна економіка. — [електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1323>

2. Коляденко С.В. Структурна трансформація в господарських комплексах АПК регіону / С.В.Коляденко // Збірник наукових праць ВНАУ. — 2011. — №2 (53), том 3. — С. 181-186

3. Геєць В.М. Нестабільність та економічне зростання. — Х.: Форт. — 2000. — с. 342

Вяткін Павло

кандидат економічних наук, доцент

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

ОСОБЛИВОСТІ НОРМУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Специфіка сільськогосподарського виробництва зумовлює необхідність нормування окремих видів оборотних активів, яка полягає у визначенні сум, необхідних для утворення постійних мінімальних і в той же час достатніх запасів матеріальних цінностей, незнижуваних залишків незавершеного виробництва та інших оборотних активів. Це сприяє виявленню внутрішніх резервів, скорочення тривалості виробничого циклу, більш швидкої реалізації готової продукції.

Нормуванню підлягають оборотні активи, що знаходяться у виробничих запасах, незавершеному виробництві, залишках готової продукції на складах підприємства. Норматив оборотних активів встановлює їх мінімальну розрахункову суму, постійно необхідну підприємству для роботи. Фактичні запаси сировини, коштів тощо можуть бути вище або нижче нормативу або

відповідати йому. Це один з найбільш мінливих показників поточної фінансової діяльності аграрних підприємств. Невиконання умов нормування оборотних коштів може призвести до скорочення виробництва, невиконанню їх виробничої програми через перебої у виробництві і реалізації продукції.

В той же час наднормативні запаси, які відволікають з обороту грошові кошти, свідчать про недоліки матеріально-технічного забезпечення, неритмічність процесів виробництва і реалізації продукції. Все це призводить до замороження ресурсів організацій, їх неефективного використання [1].

В міру розвитку ринкових відносин і зміцнення розрахунково-платіжних взаємин підсилюється роль і значення нормування оборотних коштів. Наявність достатніх обігових коштів забезпечує підприємствам у нових економічних умовах розширене відтворення, модернізацію та структурну перебудову. Тому виникає необхідність підвищення якості планових розрахунків і ширшого використання в цьому процесі електронно-обчислювальної техніки. Тим самим забезпечуються сприятливі умови для встановлення прогресивних, економічно обґрунтованих норм і нормативів оборотних коштів. Нормування у сільському господарстві має бажаний характер, а не обов'язковий [2].

Особливістю нормування засобів сільського господарства є те, що в цій галузі не передбачаються запаси та заділи в днях. Відповідно розрахунки проводяться в грошовому вираженні. Єдиним показником, що враховується є норматив. Будь-які відносні показники не передбачаються.

Фінансування поточної діяльності сільськогосподарських підприємств відіграє велику роль у розвитку сільськогосподарського виробництва. Оборотні кошти можуть фінансуватися як за рахунок власних, так і за рахунок позикових коштів. Власні оборотні кошти створюються в процесі розподілу готової продукції. Частина виробленого зерна, картоплі, насіння інших сільськогосподарських культур, а також продукції тваринництва залишається безпосередньо на підприємстві для формування вибулих оборотних коштів. Власні оборотні засоби оцінюються за собівартістю їх виробництва в даному

господарстві. Позикові або покупні оборотні засоби оцінюються за цінами їх придбання та доставки до місця споживання. Для придбання оборотних коштів підприємства використовують кредити, дотації, а також власні кошти [3].

Висока якість і низька собівартість застосовуваних оборотних засобів дозволяє здійснювати виробничий процес з меншою їх кількістю, а, отже, витратити порівняно менше матеріально-грошових і трудових ресурсів. При цьому необхідно враховувати, що значна частина оборотних активів створюється безпосередньо в сільському господарстві і тут багато що залежить від працівників та фахівців конкретного підприємства. Важливою умовою раціонального використання оборотних активів є вдосконалення нормування предметів праці. Кожне сільськогосподарське підприємство має бути в достатній кількості забезпечено насінням і посадковим матеріалом, паливом, запасними частинами для ремонту сільськогосподарських машин та іншої техніки. Недолік цих оборотних активів призводить до стримування темпів виробництва, несвоєчасного та у неповного обсягу виконання сільськогосподарських робіт, істотного недобору продукції. В зв'язку з цим головним завданням вдосконалення нормування оборотних активів є своєчасне встановлення і зміна норм витрат на їх виробництво одиниці продукції з тим, щоб мати мінімальні і достатні обсяги предметів праці і постійно поновлювати виробничі запаси. Не менш важливою проблемою ефективного використання оборотних активів є створення нормальних умов для зберігання насіння, кормів, паливно-мастильних матеріалів, мінеральних добрив і засобів хімічного захисту, будівельних матеріалів і запасних частин. Скорочення втрат цих видів оборотних активів у процесі зберігання та застосування сприяє зниженню витрачання оборотних коштів на одиницю продукції і здешевленню основного виробництва. Прискорення оборотності коштів дозволяє вивільнити частину грошових ресурсів для додаткових вкладень, організації нових виробництв, розширення виробництва. Домогтися цього можна за рахунок скорочення часу перебування оборотних коштів у сфері виробництва. Для цього необхідно використовувати сорти і гібриди сільськогосподарських культур з коротким

періодом вегетації, вирощування і відгодівлю скоростиглих порід худоби та птиці з високою продуктивністю корму, впровадження прогресивних способів обробітку та збирання продукції.

Висновок. Одним із шляхів кращого використання виробничих фондів є оптимальне співвідношення основних і оборотних коштів. Недолік оборотних активів, як показує практика, позначається на використанні основних фондів і, в кінцевому підсумку, на результатах всієї діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко О.С. Управління поточними активами: теоретичні основи та практичне застосування /О.С. Бондаренко// Вісник Хмельницького національного університету. – 2005. - №3 (66). – С .51–56.

2. Носов П.Л. Сучасна класифікація оборотних активів /П.Л. Носов// Економіка і держава. – 2008. - № 7. – С.43-46.

3. Чухно І.С. Визначення економічної сутності поняття “оборотні активи підприємства” /І.С. Чухно// Регіональна економіка. – 2008. - № 6. – С. 62-69.

Вяткіна Тетяна

кандидат економічних наук, докторант кафедри економіки підприємства
і управління трудовими ресурсами
Луганського національного аграрного університету, Луганськ, Україна

ДЕТЕРМІНАНТИ ФОРМУВАННЯ СТІЙКОСТІ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

У відповідності до загальної теорії систем під стійкістю розуміють здатність до збереження якісної визначеності при зміні структури системи та функціонування її елементів. За ієрархією властивостей систем стійкість з, одного боку, пов'язана з адаптивністю, управляемістю, цілеспрямованістю, багатогранністю, здатністю до саморозвитку, саморегуляції, неперервного функціонування і, в кінцевому рахунку, з цілісністю, а з іншого – з

властивостями динамічної рівноваги, диференціації. На збереження стійкості, перш за все, націлені адаптивні можливості системи та механізм підтримки динамічної рівноваги [1, с. 77 – 79.].

Питанням дослідження економічної стійкості підприємства приділяли увагу плеяда науковців, серед яких Брянцева І.В. [2], Романова А.І. [3], Храмова Л.М. [4], які розглядали стійкість як можливість системи зберігати своє існування (стабільно функціонувати). Разом з тим в цих працях не було здійснено акценту на найважливіших принципах розвитку підприємства що повинні відображати ідеї динамічності та збалансованості в кожному конкретному періоді через показники та параметри, що характеризують їх економічний, соціальний, екологічний стан.

Для сільськогосподарських підприємств стійкість набуває особливого значення і це обумовлюється низкою причин:

- сільське господарство є основним постачальником продуктів харчування і тому збої в цій галузі та недоліки в сільгоспвиробництві істотно впливають на рівень життя населення. Продукти харчування – це товари з обмеженим терміном використання, що не піддаються тривалому зберіганню, накопиченню в запасах, і тому виробництво їх повинно здійснюватися постійно та безперебійно;

- виробництво більшості сільськогосподарської продукції здійснюється в умовах невизначеності зовнішнього середовища під впливом неконтрольованих чинників та в непередбачуваних умовах;

- особливістю сільського господарства є те, що процеси відтворення в ньому відбуваються в поєднанні з біологічними процесами вирощування та розвитку тварин і рослин. А для живих організмів будь-яка нестабільність спричиняє негативні наслідки. Це призводить до того, що шкода від нестабільності в аграрній сфері значно перевищує шкоду в інших галузях.

Сучасна концепція трансформації сільського господарства в напрямі підвищення його стійкості повинна включати обґрунтовані моделі стабільного

розвитку та шляхи підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу, важлива роль в цьому належить:

- характеристики взаємодії елементів ресурсного потенціалу, що забезпечує як безпосереднє виробництво сільськогосподарської продукції, так і потенційні можливості до її стабільного виробництва, вдосконалення технологій виготовлення та реалізації на внутрішніх та зовнішніх ринках;

- діагностиці стану, інструментарію, моніторингу динаміки і оцінки процесів використання ресурсного потенціалу;

- єдності стратегічних цілей, тактичних засобів та кінцевих результатів від його використання.

Оцінка стійкості використання ресурсного потенціалу сільського господарства здійснюється на різних рівнях: від стійкості виробництва окремих видів продукції до стійкості процесу розширеного відтворення в цілому всього агропромислового комплексу. В залежності від цього будуть змінюватися показники, що відображають сутність цього процесу. Для ефективного оцінювання стійкості ресурсного потенціалу сільськогосподарського підприємства необхідно: сформулювати власну збалансовану систему показників; використати цю систему при плануванні як в коротко-, так і в довгостроковій перспективі; забезпечити чіткість та координацію системи оперативного та стратегічного управління; відстежувати досягнення найбільш суттєвих фінансових та нефінансових показників діяльності підприємства; сприяти єдності цілей та реалізації розробленої стратегії використання ресурсного потенціалу завдяки цілеспрямованому моніторингу діяльності підприємства.

На стійкість ресурсного потенціалу сільськогосподарського підприємства впливають чинники внутрішнього та зовнішнього характеру. Зовнішні чинники посилюють та встановлюють зв'язки ресурсів підприємства з зовнішніми ринками шляхом їх дослідження, визначення альтернативних каналів постачання і збуту, постійного контролю за структурними та кон'юнктурними зрушеннями. До внутрішніх чинників слід віднести сукупність економічних

інструментів та показників: обсяг виробництва продукції, її якість, структура та асортимент, виробнича собівартість, забезпеченість основним та оборотним капіталом, ступінь оновлення основних фондів та рівень їх використання, екологічність виробництва, розвиненість інфраструктури, наявний ресурсний потенціал для виробництва.

Висновок. Підсумовуючи сказане, зазначимо, що управління сільськогосподарськими підприємствами передбачає ефективне використання наявних у підприємств ресурсів. Виробничі ресурси є основою процесу виробництва, який є важливим аспектом конкурентної позиції на ринку та економічної стійкості в макросередовищі. Завданням сільгосппідприємства при управлінні ресурсами є їх оптимальний розподіл, який забезпечить такий вектор розвитку підприємства, який буде спрямований на досягнення абсолютної економічної стійкості.

Список використаних джерел:

- 1.Бесстрашнова Я.К. Выбор оптимальной политики исследований финансовой надежности партнера при коммерческом кредитовании / Я.К.Бесстрашнова // Экономические науки. 1999. № 1. С. 77 – 79.
2. Брянцева И.В. Экономическая устойчивость предприятия: сущность, оценка, управление / И.В. Брянцева. – Хабаровск: Изд. Хабар. гос. техн. ун-та, 2003. – 211 с.
3. Романова А.И. Вопросы планирования экономической устойчивости строительных предприятий. / А.И.Романова. – Казань: КГАСА, 2001. –180 с.
4. Храмова Л.Н. Методические основы обеспечения устойчивого развития строительного предприятия: автореферат диссертации на соискание ученой степени канд. эконом. наук. / Л.Н.Храмова. - СПб.: СПбГИЭА, – 1998.– 17с.

Гончаренко Михайло

кандидат економічних наук

Державна інспекція навчальних закладів України, Київ, Україна

ХАРАКТЕРИСТИКА ФУНКЦІЙ РЕГІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

Самостійність економічного простору як фактора розміщення і виробництва доводить можливість формування синергетичного ефекту, доданої вартості за рахунок взаємодії господарюючих суб'єктів, що є невід'ємним елементом економічного простору.

З вище наведеного розуміння економічного простору слідує, що його складовими являються: господарські суб'єкти; відносини, взаємодії між ними; механізми регулювання, що визначаються інституційним контуром території (сукупністю норм, правил регулювання відносин) [1, с. 67-72].

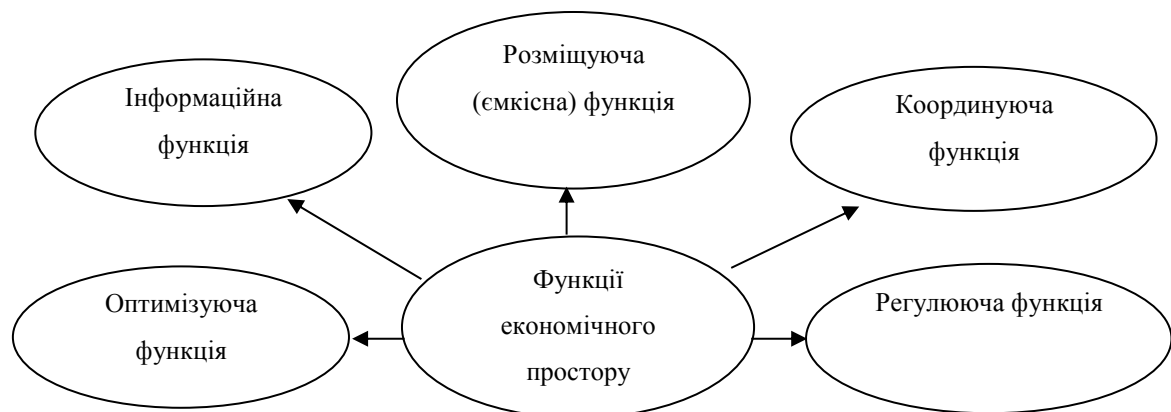

Рис. 1. Функції економічного простору

За формою, як впливає з мережевого характеру сучасних відносин, економічний простір постає як мережева структура взаємодій, що виникають в процесі економічної діяльності суб'єктів господарювання. За змістом сутність економічного простору визначається тими функціями, які воно виконує (рис.1).

1. Розміщуюча або ємкісна функція економічного простору складається в його ролі як фізичного базису для розміщення господарських об'єктів на території і здійснення господарської діяльності.

2. Інформаційна функція полягає в передачі господарським суб'єктам, через різноманітні інститути інформації про середовище, здійснення економічних процесів на території.

3. Координаційна функція економічного простору складається в тому, що будь-який новий господарський суб'єкт буде вбудовуватися в існуючу систему мережових відносин на території і будувати свою діяльність, відносини у співвідношенні із загальним середовищем.

4. Регулююча функція складається в тому, що середовище, яке формується інститутами, єдиними механізмами регулювання, застосованими на даній території, задає направленість економічної діяльності господарських суб'єктів.

5. Оптимізуюча функція полягає в тому, що єдиний економічний простір регіону, рівноправно інтегрований в національний і світовий простір.

Висновок. У зв'язку із закономірностями еволюції функцій економічного простору дається визначення економічного простору як соціально-економічного середовища взаємозв'язку господарюючих суб'єктів, які формують застосовані на території механізми регулювання економіки. Подібний підхід дозволить висунути гіпотезу про самостійність економічного простору як фактора розміщення в умовах мережевої економіки [2].

Список використаних джерел:

1. Горчакова О. Модель економічного простору /О. Горчакова // Методи економіко-математичного моделювання. — 2007. — С. 67-72.

2. Василенко В. Н. Архитектура регионального пространства. Монография. НАН Украины. Ін_т економіко_правових дослідвань. Донецьк, ООО «Юго_Восток. Лтд». — 2006. — с. 150.

Дармограй Володимир

кандидат економічних наук, доцент

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

ВЛАСТИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНИХ ГОСПОДАРСЬКИХ СИСТЕМ У ПРОЦЕСІ ЇХ РИНКОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Під регіональною системою розуміється територіальна господарська система, яка розвивається і характеризується відносною однорідністю соціально-економічних показників та володіє певною стійкістю. Регіональна система як якісно однорідна цілісність являє собою органічну сукупність елементів, що взаємодіють, між особливістю яких є цілісність при існуючому способі виділення частин. Системі регіонального господарства притаманні такі властивості:

1) адміністративно-економічна цілісність (в результаті поєднання різних елементів в регіональному господарстві має місце ефект емерджентності);

2) економічна стійкість (налагодження механізму регіональної економічної рівноваги);

3) інерційність стану (здатність за рахунок внутрішнього перерозподілу ресурсів досить довго утримувати систему в незмінному стані навіть при потужних впливах та ресурсному дефіциті);

4) висока чутливість до внутрішньорегіональних впливів (вплив соціального фактора у регіональному господарстві обумовлює залежність останнього від будь-яких деформацій в цій системі);

5) інваріантність (полягає в несуттєвій залежності елементів регіонального господарства від зовнішніх впливів на систему, що забезпечується його складною внутрішньою структурою);

6) ідентифікованість стану (необхідність ідентифікації стану у кожний момент часу для зовнішньої оцінки, а також внутрішнього самоаналізу і прийняття управлінських рішень);

7) універсальна керованість (використання універсальних методів та моделей в управлінні);

8) проблемність (певний набір специфічних регіональних проблем, які виступають основою для цільової орієнтації господарського комплексу і обумовлюють затребуваність в суб'єкті управління [1, с.252-256];

9) функціональна активність (кожен регіон, будучи націленим на виконання господарських завдань, зобов'язаний виконувати активну виробничу функцію в територіальному поділі праці);

10) ситуаційність менеджменту (необхідність прийняття управлінських рішень в залежності від конкретної ситуації в кожний момент часу);

11) ефективність (будь-яка територіально-господарська система повинна бути рентабельна з точки зору отримання ефекту від витрат на її функціонування) [2];

Висновок. Таким чином, регіональна господарська система являє собою структуровану систему, що означає можливість формального опису її структури. У загальному вигляді система може і не мати структури, проте що стосується регіонального господарства, то ця система цілком структурована і підлягає достатньо чіткому формалізованому опису в своїй змістовній частині.

Список використаних джерел:

1. Чернюк Л.Г. Трансформаційні процеси в економіці України та її регіонах: проблеми та перспективи / Л.Г. Чернюк // Збірник наукових праць ВНАУ. — Серія економічні науки. — 2011. — №1 (48). — С. 252-256.

2. 3. Єрохін С.А. Структурна трансформація національної економіки (теоретико-методологічний аспект) / С.А.Єрохін — К.: Вид-во «Світ знань», 2002. — 528с.

Джур Ольга

кандидат технічних наук, доцент

Бурчаков Богдан

студент

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара,

Дніпропетровськ, Україна

**РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЯК ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ**

Світова економіка перебуває у стані безперервного розвитку. Незалежно від негативних (економічна криза) чи позитивних змін кожна країна повинна знаходити засоби стабілізації та шляхи соціально-економічного розвитку. Для України не тільки розвиток, а й створення стабільної економічної ситуації є досить складним завданням. Це зумовлено збереженням кризи у національній економіці, відсутністю досить стабільної політичної ситуації та донині існуючим суттєвим гальмуванням технологічного розвитку. Останні роки розвитку світового господарства характеризуються глобальними змінами, що стосуються всіх аспектів розвитку кожної окремо взятої країни. Такі зміни характеризуються, насамперед, стрімким розвитком інформаційних технологій та загальною інформатизацією суспільства.

За визначенням ЮНЕСКО інформаційні технології (ІТ) – це комплекс взаємопов'язаних наукових, технологічних, інженерних дисциплін, що вивчають методи ефективної організації праці людей, зайнятих обробкою та зберіганням інформації; розрахункова техніка і методи організації їх взаємодії із людьми і виробничим обладнанням, їх практичні застосування, а також пов'язані із всім цим соціальні, економічні та культурні проблеми. ІТ взаємодіють і на практиці виступають складовою частиною сфери послуг, галузі управління, промислового підприємства, соціальних процесів тощо. На

сьогоднішній день інформатизація суспільства досягає масштабів, при яких доцільно говорити про настання нової економічної ери, формування нової моделі економічного розвитку країн та забезпечення їх конкурентоспроможності, що обумовлено вичерпування індустріальних ресурсів - головних ресурсів існування людства. Тільки розвиток високих технологій та масштабне їх застосування, інтеграція їх у всі галузі життєдіяльності людини, тобто інформатизація суспільства дозволить надалі забезпечувати сталий соціально-економічний розвиток і для України. Стан та необхідність розвитку інформатизації відображені у «Концепції національної програми інформатизації» та регламентуються Законом України «Про Національну програму інформатизації». Згідно із Законом України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» одним із головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися й обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя [1].

На думку дослідників в галузі економічних інформаційних технологій однією з особливостей економічної моделі XXI ст. є те, що її формування здійснюється в умовах технологічної революції, яка характеризується такими ознаками: 1) істотним зниженням вартості і підвищенням якості продукції; 2) швидким поліпшенням технічних характеристик систем машин і технологічних процесів (наприклад, оновлення мікроелектронних компонентів у Японії відбувається кожних два-три місяці); 3) соціальним і політичним сприйняттям нових технологічних систем; 4) відповідністю економічного оточення властивостям нових технологій.

Дослідження розвитку складових розвитку інформатизації та галузі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в Україні показали, що відзначається стабільна динаміка зростання та розвитку. Середньорічні темпи приросту доходів (2006–2009) дорівнюють 50 %. У 2010 році найдинамічнішим на ринку послуг зв'язку став комп'ютерний зв'язок, доходи якого зросли порівняно з минулим роком в 1,3 рази і становили 3,1 млрд. грн. Однак, лише 76% підприємств України мали доступ до Інтернету (для порівняння: Європейський Союз 27 – 95%, Бельгія – 96%, Болгарія – 87%, Чеська Республіка – 96%, Латвія – 92%, Польща – 94%, Хорватія – 96%); використовували Інтернет для отримання інформації 71% українських підприємств і лише 23% - для виконання адміністративних процедур [2].

До перспективних напрямків використання інформаційних технологій з метою розвитку українського суспільства можна віднести: 1) розвиток телекомунікаційних технологій, як для індивідуальних так і для суспільних потреб, що створює можливість активної співпраці контрагентів, що знаходяться в різних частинах світу; 2) збільшення ступеню повсякденної мобільності на основі відповідної портативної техніки та широкого доступу до Інтернету збільшує наукову, комерційну та оборонну активність компаній, сприяє дифузії нововведень; 3) збільшення потужності обчислюваної техніки сприяє підвищенню ефективності бізнес-процесів компаній; 4) ліквідація комп'ютерної безграмотності, як основа підвищення якості життя українських громадян, отримання високоякісних послуг в сфері комунального господарства, охорони здоров'я, освіти та інше; 5) розвиток експорту продукції ІТ-індустрії України.

Висновок. Отже, враховуючи світові тенденції розвитку інформаційних технологій Україна повинна активніше використовувати переваги, насамперед, вітчизняного злиття наукового та виробничого потенціалу компаній, що забезпечують зайнятість населення країни та збереження її людського капіталу.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [Електронний ресурс]. Режим доступу:- <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.

2. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України [Електронний ресурс]. Режим доступу:- <http://ukrstat.gov.ua>.

Заболотний Олег

кандидат економічних наук, доцент

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

СТРУКТУРА КЛАСТЕРУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ РЕГІОНУ

З метою визначення структури кластеру розглянемо спочатку деякі наукові підходи західних дослідників щодо його визначення.

Засновник кластерної теорії є професор Гарвардської школи бізнесу М.Портер, який дає таке визначення кластеру – це «група географічно взаємопов'язаних компаній та пов'язаних з ними організацій, що діють у певній сфері, які характеризуються спільністю діяльності та взаємодоповнюють один одного» [1, с.258].

А. Маршал у науковій праці «Принципи економічної науки» визначає виробництво, зосереджене в певних місцевостях, як локалізовану промисловість. Зазначає, що в такому районі «виникають допоміжні виробництва, постачаючи основними інструментами і матеріалами, організовуючи для нього кошти і різноманітними методами сприяючи економії споживаної їм сировини» [2, с. 10].

На основі дослідження підходів до змісту кластера нами визначено його структуру, яку можна представити в наступному вигляді (рис.1).

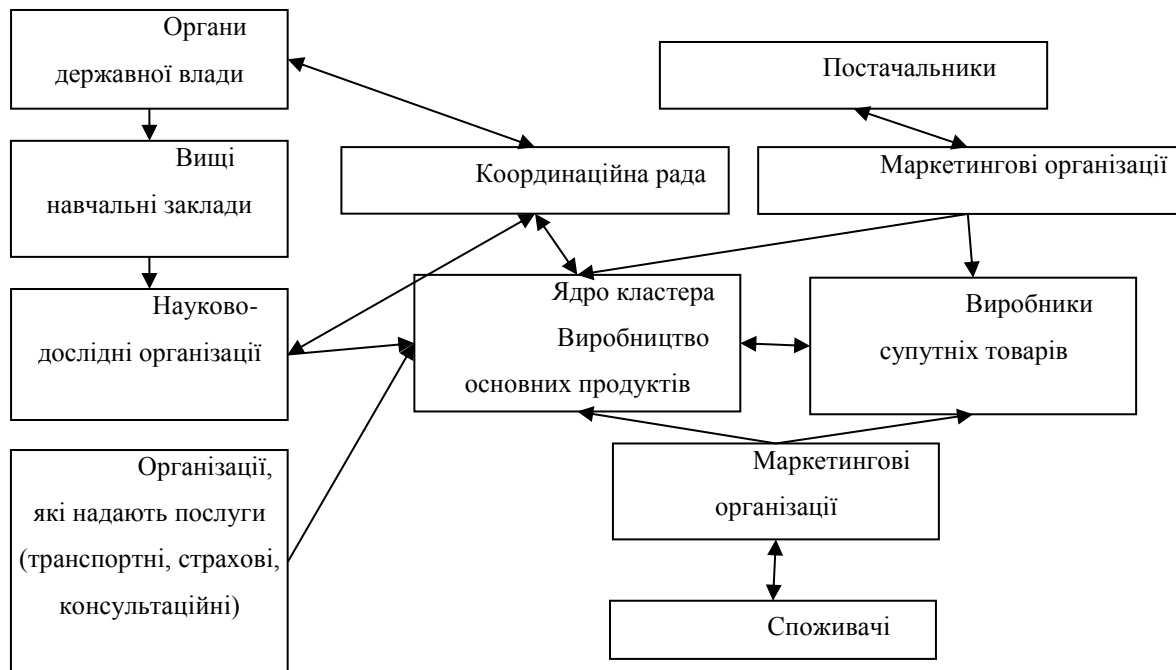

Рис. 1 Організаційно-функціональна структура кластера

Головним елементом структури кластеру є ядро, яке включає найбільш стійко функціонуючі підприємства-виробники основних продуктів. До інших елементами кластера відносяться постачальники, споживачі, інфраструктура, вищі навчальні заклади, науково-дослідні організації. Важливу роль у роботі всієї кластерної системи виконують маркетингові організації, основна мета яких полягає в координації комерційної та маркетингової діяльності підприємств кластера.

Для стабільного функціонування кластера необхідно сформувати критичну масу учасників кластера з представників малого та середнього бізнесу. Наявність критичної маси сприяє формуванню і закріпленню економічних зв'язків між підприємствами кластера, що дає можливість протистояти негативним зовнішнім впливам.

Виділяють дві моделі кластера: шотландську та італійську. У шотландській моделі ядром кластеру стає велике підприємство, що об'єднує навколо себе невеликі фірми. Саме за таким принципом діють кластери в країнах Європи. В

італійській моделі, яка найбільш підходить для країн, що розвиваються, присутнє більш гнучке і рівноправне співробітництво підприємств малого, середнього та великого бізнесу. В Україні для створення кластерів прийнятні обидві моделі, однак, на відміну від розвинених країн з вже сформованими і діючими кластерами, основоположна роль тут належить органам державної влади [3, с. 64-68].

Висновок. В даний час в Україні потрібно визнати необхідність створення крупних конкурентоздатних структур. Такими структурами можуть бути міжгалузеві кластерні утворення, які сприяють вирішенню нагальних економічних проблем і забезпечують розвиток економіки. Формування кластерів на основі пріоритетних видів економічної діяльності, ефективне функціонування яких буде сприяти підвищенню конкурентоспроможності регіону, наслідком чого буде оптимальне використання наявних ресурсів території з метою забезпечення економічної стійкості регіону.

Список використаних джерел:

1. Porter, Michael E. *Competitive advantage*. – New York: Free Press; London: Collier Macmillan, 1985. – 592 p.
2. Маршал А. *Принципы экономической науки*. – М.: Прогресс. – 1993. – 594 с.
3. Мицюк С.В. Формування і розвиток кластерів як механізм підвищення конкурентоспроможності регіону / С.В. Мицюк // *Теоретичні та прикладні питання економіки*. – 2011. – № 25. – С. 64-68.

Матюх Сергій

кандидат економічних наук, доцент

Хмельницький національний університет, Хмельницький, Україна

СУТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

На сучасному етапі розвитку постіндустріального суспільства освіта і наука є галузями, які, розвиваючись у взаємозв'язку з євроінтеграційними та глобалізаційними процесами, формують базис для розвитку нації на інноваційних засадах із врахуванням потреб як країни в цілому, так і кожної особистості. Бурхливий розвиток інформаційних технологій та засобів телекомунікації, інтеграція освіти, науки і виробництва, залежність країни від процесів, що відбуваються у світі та необхідність їх дослідження і адаптації, з одного боку, і жорстка конкуренція між ВНЗ, з іншого, - потребують зміни пріоритетів розвитку наукової та освітньої сфер.

Конкурентоспроможність вищих навчальних закладів необхідно віднести до об'єктного рівня підприємства (фірми, організації), враховуючи при цьому особливості освітньої сфери, а конкурентоспроможність освітньої послуги - до об'єктного рівня продукції. Аналіз наукової літератури та методичних матеріалів засвідчив відсутність єдності в підходах щодо визначення сутності поняття конкурентоспроможності ВНЗ в цілому і освітньої послуги зокрема, недостатню опрацьованість методологічних та методичних питань їх кількісної оцінки. До основних причин такої ситуації науковці та практики відносять такі [1]:

- практично у всіх країнах більшою чи меншою мірою система вищої освіти знаходиться під контролем держави, яка несе відповідальність перед суспільством за її якість в країні;

- кожний ВНЗ є унікальним за своїми традиціями як в питаннях організації

навчального процесу, так і в питаннях організації системи внутрішнього самоконтролю та самоуправління;

- оцінку конкурентоспроможності кожний ВНЗ здійснює для власних потреб, використовуючи свої методи, зберігаючи конфіденційність методик та одержаних результатів.

Ми вважаємо, що конкурентоспроможність ВНЗ необхідно визначати із врахуванням конкурентоспроможності освітніх послуг, які надаються як державними, так і приватними навчальними закладами. Іншими словами, конкурентоспроможність освітньої послуги є складовою конкурентоспроможності ВНЗ.

Конкурентоспроможність ВНЗ в науковій літературі також визначають як готовність вищого навчального закладу надавати освітні послуги в інноваційному режимі з використанням сучасних інформаційних технологій і ноу-хау [2, с. 26]; Важливою складовою конкурентоспроможності вищих навчальних закладів стають зорієнтовані на майбутнє та прогресивний розвиток інновації, спрямовані на створення змін в системі навчання та збереження їх позитивного результату. Навчальні заклади, які приділяють увагу інноваційній діяльності, здатні швидше адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, що створює їм додаткові конкурентні переваги. Крім того, зростає значення цінової політики та маркетингової діяльності, спрямованої на створення та підтримку позитивного іміджу: сьогодні кожний вищий навчальний заклад має свій рейтинг як на вітчизняному, так і на зарубіжному ринку освітніх послуг. Тому все більше уваги вищі навчальні заклади приділяють створенню таких характеристик, які в довгостроковій перспективі дадуть їм можливість утримувати високі позиції в рейтингу серед інших ВНЗ.

На нашу думку, конкурентоспроможність ВНЗ є комплексною характеристикою, яка з одного боку визначається його потенціалом щодо надання конкурентоспроможних освітніх послуг, з іншого - сприйняттям ринком праці випускників ВНЗ. Іншими словами, одним із основних чинників

конкурентоспроможності є здатність вищого навчального закладу надавати суспільству висококваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних як на вітчизняному, так і зарубіжному ринку праці. Це проявляється в здатності випускників застосовувати на практиці здобуті знання та вміння, їх професійній успішності, вмінні працювати в команді, кар'єрному зростанні, рівні заробітної плати.

При оцінюванні конкурентоспроможності ВНЗ необхідно враховувати те, що головною конкурентною перевагою навчальних закладів на сучасному етапі, поряд з ціною, виступає якість освіти. Під останньою розуміється сукупність споживчих характеристик освітньої послуги, які забезпечують можливість задоволення комплексу потреб щодо всебічного розвитку особистості [3, с. 135].

Висновок. Таким чином, до основних умов, які забезпечують конкурентоспроможність ВНЗ, необхідно віднести: конкурентоспроможність студентів та випускників; рівень професорсько-викладацького складу; наукові, технічні та методичні засоби навчання; наявність власних основних засобів (навчальні та допоміжні корпуси, обладнання) та власної бібліотеки.

Список використаних джерел:

1. Український саміт вищої освіти [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://microsoftua.wordpress.com/2011/05/26/summit/>.
2. Іванов Ю. Конкурентоспроможність закладів вищої освіти споживчої кооперації на ринку освітніх послуг України / Ю. Іванов / Українська кооперація. - № 4. - 2011. - С.23-37.
3. Демин С. В. Рыночно-ориентированная стратегия управления деятельностью учреждений высшего профессионального образования /СВ. Демин / Экономика образования. - 2010. - № 3. - С. 134 - 138.

Миленький Владислав

кандидат економічних наук

Міністерство освіти і науки України, Київ, Україна

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ДЕПРЕСИВНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Під депресивним регіоном розуміється частина території країни, яка найбільшою мірою постраждала від кризових процесів (зростання безробіття, спаду виробництва, зниження реальних доходів населення), внаслідок особливостей своєї спеціалізації і структури.

Як основні критерій депресивного регіону враховуються: спад промислового і сільськогосподарського виробництва, рівень безробіття і темпи її зростання, реальні доходи населення і темпи їх зміни.

За визначенням А.М. Новикова під слаборозвинутим регіоном розуміють територія з рівнем розвитку промислового виробництва значно нижчим, ніж в середньому по країні, а під депресивним регіоном: промислово розвинуту територію, кризовий стан якої є виявом структурної кризи економіки та нерівномірності розвитку промислового виробництва за галузями та регіонами України [1, с. 115].

Основними критеріями та умовами віднесення окремих регіонів до депресивних територій є:

1. Наявність на території не більше двох основних галузей економіки, які відчувають істотний спад виробництва.

2. Однорідність економіки депресивної території (рівень її розвитку, стан основних виробничих фондів і т.д.) в кожній адміністративній одиниці, що входить до складу даної території.

3. Багаторазовий спад виробництва в основних галузях економіки, що стався на даній території за останні 5-6 років.

4. Значне відставання від середніх показників: рівня безробіття, співвідношення грошових доходів і величини прожиткового мінімуму населення [2, с. 195-200].

А.Г. Гранберг визначає таку ідентифікацію ознак проблемного регіону:

1. Особливу кризовість проявів тієї чи іншої вагової проблеми, яка створює загрозу соціально-економічному становищу в країні, політичній стабільності, екологічній рівновазі;

2. Наявність ресурсного потенціалу (виробничого, науково -технічного, трудового, природного), використання якого особливо важливо для національної економіки;

3. Особливе значення геополітичного та гео економічного положення регіону для стратегічних інтересів країни;

4. Недостатність у регіоні власних фінансових ресурсів для вирішення проблем загальнонаціонального значення [3].

Висновок. По-перше, ідентифікація депресивних територій є важливим науковим завданням, насамперед, з позицій розробки ефективних шляхів їх соціально-економічного відродження. Поряд з традиційними і, безперечно, головними чинниками формування регіональних депресій, економічними, інституційними, важливе науково-практичне значення має також оцінка історичних та природних передумов цього процесу.

Список використаних джерел:

1. Новикова А.М. Депресивні території: європейський досвід та проблеми України / А. М. Новикова // Стратегічна панорама. – 2000. – № 3-4. – С. 115.

2. Плотницька С.І. Проблеми ідентифікації прогресивних територій України / С.І. Плотницька // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 4 (16). – С. 195-200.

3. Гранберг А.Г. Основы региональной экономики. – М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2004. – 495 с.

Пучкова Світлана

кандидат економічних наук, доцент

Жовтобрюх Катерина

магістрант

Одеський національний економічний університет, Одеса, Україна

КОНКУРЕНТНІ СТРАТЕГІЇ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

Найбільш поширеною проблемою підприємств, які існують в умовах сучасної економіки, є проблема забезпечення їх виживання та безупинного розвитку. Вирішення цієї проблеми полягає у створенні і реалізації конкурентних переваг підприємства за рахунок розробки конкурентної стратегії.

На сьогоднішній день багато вітчизняних та зарубіжних вчених внесли вагомий внесок щодо розробки теоретико-методологічних засад формування та реалізації конкурентних стратегій підприємства. Серед них роботи Г.Л. Азоєва, М.І. Віханського, Ю.Б. Іванова, О.С. Книша, Ф. Котлера, І.М. Ліфіца, М. Портера, Р. А. Фатхутдінова та ін.

Проблема підвищення конкурентоспроможності банківського сектора належить до основних пріоритетів кожної держави. Для вітчизняної банківської системи дана тема набуває виключної актуальності, особливо в умовах входження на вітчизняний ринок філій закордонних банків. Негативні наслідки можуть виникнути через неспроможність вітчизняних банків нарівні конкурувати з іноземними банками та, як результат, втрати власних позицій на фінансовому ринку України.

Конкурентоспроможністю банку – це спроможність банку ефективно використовувати наявні конкурентні можливості та здобувати нові конкурентні переваги з урахуванням потенційних і реальних загроз зовнішнього середовища

з метою максимального задоволення потреб клієнтів та стратегічного зростання банківської установи [1].

Висока інтенсивність конкуренції на ринку банківських послуг визначається специфікою ринку. Причинами її стали такі чинники [2]:

- інтернаціоналізація економічних процесів, яка супроводжується проникненням банків на зарубіжні ринки, та їх конкуренція з місцевими банками. Глобалізація банківської конкуренції;

- поява і розвиток практично в усіх країнах величезної кількості небанківських установ, що складають конкуренцію банкам;

- диверсифікація банківської індустрії. Розширення спектра послуг, котрі надаються банками;

- розвиток інформаційних технологій і засобів комунікації на базі сучасної техніки;

- розвиток конкурентності всередині банківської системи, а також між банками і небанківськими інститутами.

Банківська система України в 2013 році переживала «епоху застою». В умовах жорсткої монетарної політики і девальютизації банки урізали витрати і повертали фондування материнським структурам. Західні банки продовжували виходити з ринку: частка іноземного капіталу зменшилася на 6% – до 33,7%. Показники прибутку в системі падали. За 2013 рік, згідно з даними НБУ, їх обсяг склав 1,4 млрд. грн. [3].

За підсумками 2013 року відразу три російських банки увійшли в десятку найшвидших за темпами зростання. Можливо, в 2014 році ці банки уже не будуть проводити настільки агресивну політику – на фоні загострення політичної кризи та ускладнень у російсько-українських відносинах банки РФ можуть скоротити свою діяльність в Україні. Так, Ощадбанк Росії офіційно заморозив кредитування фізичних осіб та планує значно знизити кредитування в корпоративному сегменті.

Найбільш швидко зростав у 2013 році Приватбанк, активно залучаючи крупних корпоративних клієнтів і проводячи агресивну політику по залученню коштів населення. Приватбанк і зараз продовжує проводити агресивну кредитну і карткову політику, значно нарощуючи кількість клієнтів та емітованих карт. Основними конкурентними перевагами Приватбанку є: велика кількість філіалів та банкоматів по всій Україні; впізнаваність бренду; велика кількість POS-терміналів, встановлених у торговельних мережах [4].

Частина банків також зросли за рахунок вливання активів. Успіх Дельта Банку часто пов'язують з агресивною стратегією скупки активів. У 2013-м банк консолідував активи придбаних Кредітпромбанку, Омега Банку і Астра Банку. За рахунок цього Дельта Банк показав друге по системі зростання обсягів активів після Приватбанку – на 25,5 млрд. гривень [3].

Висновок. Таким чином, необхідною умовою конкурентоспроможності банку є стабільна поточна прибуткова діяльність, яка є відображенням його потенційних можливостей на даний момент.

Ефективність процесу забезпечення конкурентоспроможності банку залежить від вибору та реалізації конкурентної стратегії, яка, зокрема, передбачає розробку стійкої конкурентної переваги. Інформація про конкурентне середовище допомагає виробити стратегію банку стосовно своїх конкурентів.

Результативність впровадження конкурентної стратегії залежить від її відповідності внутрішнім характеристикам банку та умовам і потребам зовнішнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Ковриженко Л. О. Теоретичні засади стратегічного управління конкурентоспроможністю банку / Л. О. Ковриженко // Вісник КЕФ КНЕУ імені В. Гетьмана. – 2011. – № 1. – С. 52–66.

2. Тітова Т.І. Особливості конкурентної стратегії банківської установи // Вісник СНУ ім. В. Даля №7 (161) ч. II С. 144-150 [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: http://www.snu.edu.ua/uploads/site_manager/onti/publ/2011/14/1.pdf

3. Рейтинг успешности украинских банков-2013 [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://forbes.ua/business/1366458-rejting-uspeshnosti-ukrainskih-bankov-2013>.

4. Матеріали офіційного сайту Приватбанку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://privatbank.ua/>.

Титова Елена

кандидат экономических наук

ФГБОУ ВПО «Воронежская государственная лесотехническая академия»,

Воронеж, Россия

ПОВЫШЕНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ МАЛЫХ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКИХ СТРУКТУР, ИНТЕГРИРОВАННЫХ В КРУПНОЕ ПРОИЗВОДСТВО

Развитие производства, внедрение новых технологий требуют значительных капиталовложений. В своей хозяйственной практике крупные предприятия стремятся минимизировать объем производственных операций, сопряженных с повышенными издержками [1]. Среди путей решения этой проблемы наиболее перспективным является организация взаимодействия на основе субподрядных отношений.

Малые предприятия - субподрядчики крупных компаний работают в режиме подетальной, поузловой, модульной и иной специализации, где они достигают высоких результатов за счет эффекта технологического разделения труда. Часто они берут на себя выполнение одной - двух операций в сложном технологическом процессе, который в комплексе ведется головной крупной компанией.

Рыночная экономика характеризуется многообразием взаимосвязей между предприятиями в интегрированных структурах. Возрастающая конкуренция подталкивает субъектов экономики к поиску более эффективных форм сотрудничества, стимулирует появление интеграционных образований, различающихся способами взаимосвязи и управления [2].

Экономическое развитие каждого предприятия определяется сочетанием присущих ему экономических ресурсов, степенью эффективности их использования в процессе воспроизводства и тем, насколько удачными оказываются условия для экономической интеграции с другими промышленными предприятиями региона или отрасли. Межфирменное взаимодействие компенсирует недостаток определенных ресурсов на конкретном предприятии за счет их перераспределения, что обеспечивает непрерывность воспроизводственного экономического цикла. При осуществлении интеграции промышленных предприятий решается задача максимально эффективного использования потенциала каждого из производств, иначе говоря, возникает синергетический эффект всего интеграционного образования, не достижимый при независимом функционировании участников интеграции.

Вывод. В России вклад малых предприятий в производственную деятельность крупных предприятий пока невелик. Но возможности такого взаимодействия, несомненно, сильно недооцениваются как в силу инерции, унаследованной от плановой экономики с ее установкой на укрупнение масштабов производства, так и в силу общего неблагоприятного состояния деловой среды. Возможность включения малых предпринимательских структур в производственный цикл и в сферу обслуживания нужд крупного производства зависит от ряда факторов:

- наличия в регионе достаточного количества МП, способных на должном уровне обеспечивать эти нужды и субпоставки;

- формирования экономической заинтересованности в таком взаимодействии у руководителей крупных и малых предприятий, в том числе с помощью целенаправленной государственной политики поддержки развития малого бизнеса и самого процесса кооперации;

- возможности опереться на законодательно-нормативную базу, создающую хозяйственно приемлемые для обеих сторон правовые рамки таких взаимоотношений;

- достаточного уровня подготовки управленческих кадров, наличия опыта управления системой производственных связей между крупными и малыми предприятиями, построенной на началах специализации и кооперирования;

- общего состояния экономики и конъюнктуры, включая наличие тенденции к развитию технически передовых и сложных производств, которые требуют более глубокого учета производственных издержек и поиска путей их снижения за счет кооперации.

Список использованных источников:

1. Асаул, А.Н. Организация предпринимательской деятельности [Текст] / А.Н. Асаул, М.П. Войнаренко, - СПб.: «Гуманистика», 2004. – 448 с.

2. Егорова, Н.Е. Модели и методы анализа малого предпринимательства. Сб. Математическое и компьютерное моделирование социально-экономических процессов. Н.Е. Егорова, С.Р. Хачатрян, М.А. Маренный., Н.В. Королева /Материалы российского научного симпозиума / Нарофиминск, 2000. ч.1. 11-16 декабря.

Шибает Михаил

кандидат экономических наук

ФГБОУ ВПО «Воронежская государственная лесотехническая академия»,

Воронеж, Россия

КОНКУРЕНТНЫЕ СТРАТЕГИИ ИНОСТРАННЫХ ТРАНСНАЦИОНАЛЬНЫХ КОРПОРАЦИЙ

Одной из форм предпринимательской активности международной корпорации является обоснование глобальной корпоративной стратегии. Центральным ее элементом выступает конкурентная стратегия, которая реализуется в системе конкурентных действий на региональных рынках.

Необходимость изучения конкурентных стратегий бизнес-единиц как на уровне национальной, так и глобальной экономики подчёркивается многими зарубежными и российскими исследователями (И. Ансофф, М. Портер, и др.)

Особенности конкурентных стратегий крупных предпринимательских структур на рынках стран с переходной экономикой изучены ещё недостаточно полно.

Это относится и к специфике конкурентных стратегий иностранных транснациональных корпораций (ТНК) на российском рынке, которая во многом обусловлена особенностями делового климата и социально-политической среды, сложившейся на разных этапах его освоения ТНК. Кроме того, вопрос о том, что понимается под конкурентными стратегиями бизнес-единиц, активно обсуждается учёными и практиками [1].

В странах с переходной экономикой внешняя среда оказывает большее влияние на предпринимательскую структуру в виду несформированности объективно действующих рыночных механизмов и конкурентных отношений. Для транснациональных корпораций рыночная среда является естественной средой реализации их бизнес-стратегий, однако переходное состояние

социально-политической и экономической систем в странах с формирующимися рынками – Центральная и Восточная Европа, Россия, большинство стран СНГ и др. – явилось ключевым фактором при определении корпоративной стратегии в отношении данных рынков.

Специфические стратегические альтернативы, которые используются компаниями в международном контексте:

1. Создание дочерних предприятий в полной собственности.

2. Создание совместных предприятий. Совместные предприятия обеспечивают участникам бизнеса следующие преимущества: партнёры могут дополнять друг друга и благодаря этому снижать риск, связанный с ведением бизнеса; совместное предприятие может обеспечить быстрый доступ к сетям распределения; совместные предприятия легко приспосабливаются к изменениям внешней среды;

3. Договор о франшизе (франчайзинг). Договор о франшизе даёт ряд преимуществ, в частности следующие: обеспечивает предоставляющего франшизу доходом, а ее получившего – товаром (услугой), уже завоевавшим место на рынке; позволяет компании, предоставляющей франшизу, быстро расти без значительных вложений капитала; устраняет часть потребностей в координации управления, необходимой для того, чтобы справиться с большой организацией, – компании, получившие франшизу, осуществляют управление сами; является подходящей стратегией для вовлечения малых фирм, при этом риск для этих фирм при покупке франшизы значительно меньше, чем при независимой организации производства;

4. Аутсорсинг – передача организацией определённых бизнес-процессов или производственных функций на обслуживание другой компании, специализирующейся в соответствующей области. При этом наблюдается снижение стоимости и рисков реализации бизнес-процесса; увеличение качества продукции, услуг; освобождение внутренних ресурсов компании для других целей;

5. Оффшорное производство. Оффшорное производство целесообразно использовать в случаях, когда:

- продукция требует значительных затрат из-за больших объёмов неквалифицированного труда;
- вес продукции относительно мал в сравнении с ее стоимостью (необходимо для снижения транспортных расходов);
- низкие тарифы на сырье и энергию;
- продукция стандартизирована и имеет стандартный производственный процесс, поэтому контроль за качеством продукции облегчен [2].

Вывод. Будучи «профессиональными конкурентами» и рыночными субъектами, хорошо владеющими технологиями конкуренции, мировые ТНК применяли конкурентные стратегии не по отношению к российским субъектам, которые, как правило оперировали на других сегментах и рыночных нишах, а устраняли иностранных конкурентов, в том числе из числа средних и мелких компаний. Включение российского рынка в глобальное экономическое пространство означало, что стратегическими конкурентами для мировых ТНК оказывались те же предпринимательские структуры, что и на других национальных рынках.

Список использованных источников:

4. Платонова Е.Д. О конкурентных стратегиях иностранных ТНК на российском рынке / Е.Д. Платонова, Д.А. Стасюк // Современная конкуренция. - №3. – 2007. / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/o-konkurentnyh-strategiyah-inostrannyh-tnk-na-rossiyskom-rynke#ixzz2vBrS8rZ5> – Загл. с экрана.

5. Чеченева Э.Р. Конкурентные стратегии фирм на международных рынках / Э.Р. Чеченева / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Economics/58283.doc.htm – Загл. с экрана.

Васильева Ольга

студентка

ФГБОУ ВПО «Воронежская государственная лесотехническая академия»,

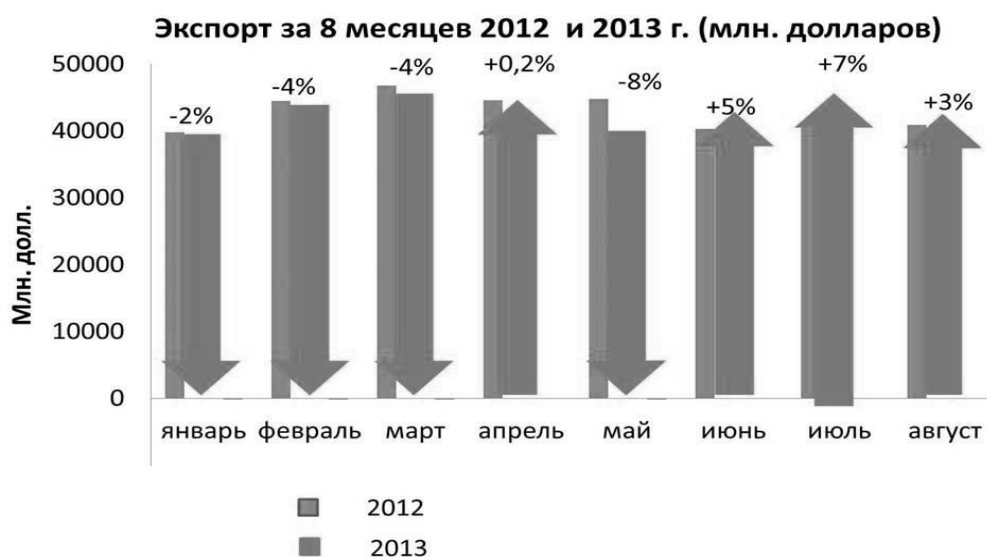
Воронеж, Россия

ОСНОВНЫЕ СТРАТЕГИЧЕСКИЕ НАПРАВЛЕНИЯ И СПОСОБЫ ПОВЫШЕНИЯ ГЛОБАЛЬНОЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РОССИИ НА МИРОВОМ РЫНКЕ ПОСЛЕ ВСТУПЛЕНИЯ В ВТО

В процессе глобализации мирового хозяйства происходит усиление интеграционных процессов на мировом уровне. Одной из форм международной интеграции является формирование зон свободной торговли и создание таможенных союзов.

Не так давно, 22 августа 2012г., Российская Федерация стала полноправным членом Всемирной торговой организации (ВТО)[2]. Вступление в ВТО дало нашей стране определенные преимущества и недостатки. Однако вступление в ВТО расширило границы рынка сбыта, что заставило перейти Россию на новый уровень конкурентоспособности. Теперь чтобы не только не потерять свои позиции на рынке, но и усилить их, необходимо соответствовать международным требованиям и стандартам. Прежде всего, преимущества от присоединения к ВТО получают экспортоориентированные предприятия, металлургии, химической промышленности и энергетики за счет снятия барьеров для доступа российских товаров на рынки членов ВТО, потери от которых, по оценкам, составляют более \$2 млрд. В то же время, согласно анализу Минэкономразвития, вступление РФ в ВТО приведет к автоматической отмене лишь 4 из 96 ограничительных мер, действующих в отношении поставок из России в странах-членах этой организации. Кроме того, мы рискуем практически потерять отрасль машиностроения. Вступление в ВТО несет, как мы видим, не только положительные последствия.

Рассмотрим динамику экспорта за 8 месяцев 2012 и 2013 годов на рисунке ниже.

По экспорту наблюдается снижение в 4 месяцах. Во многом это объясняется тем, что доходы от экспорта нефти из России в январе-июне 2013 г. по сравнению с аналогичным периодом 2012 г. снизились на 8,4% – до 83,98 млрд. долл. с 91,65 млрд. долл. Об этом сообщает Федеральная таможенная служба (ФТС) РФ. В том числе доходы от экспорта нефти в страны дальнего зарубежья сократились на 8,5% – до 78,56 млрд. долл. с 85,85 млрд. долл., в страны СНГ – на 6,5% – до 5,42 млрд. долл. с 5,8 млрд. долл. Как уже говорилось, летом 2013 года экспорт увеличивался, что было вызвано общим увеличением цен на нефть[1]. Согласно уравнению экономического равновесия Фишера $MV=PQ$, денежная масса, умноженная на скорость обращения денег равна цене, умножить на количество. К сожалению, денежную массу мы увеличиваем не за счет количества проданных товаров, а за счет цены, причем в основном Россия экспортирует сырье, а вот импорт осуществляется наоборот, товаров глубокой переработки. Необходимо наоборот развивать обрабатывающую и перерабатывающую промышленность. Чтобы не потерять свою экономическую нишу на мировом рынке по различным отраслям уже сейчас надо:

1. Развивать лесное хозяйство. Следует вести инновационные разработки по улучшению селекционных качеств лесных саженцев и вести научно-

исследовательские разработки по модернизации оборудования для лесовосстановительных работ.

2. Также следует модернизировать машиностроительную отрасль. Например, специализироваться на производстве мотовездеходов, внедорожников и другой техники повышенной проходимости. Это позволит снизить цену на такие машины за счет отсутствия таможенных расходов и также вид такой техники будет очень актуален и будет обладать большим спросом на мировом рынке.

3. Кроме того, необходимо развивать легкую промышленность, ставя преимущество на использовании натуральных волокон.

Вывод. Таким образом, ведя научные разработки в указанных направлениях, Россия сможет добиться повышения эффективности экономической деятельности, занять новые торговые ниши на международных рынках и расширить границы экспорта. Кроме того, увеличив качество продукции и создавая продукты глубокой переработки можно выдержать и остаться лидером в международной конкуренции.

Список использованных источников:

1. Информационно-аналитическое издание «ПРОВОЭД» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://xn--b1ae2adf4f.xn--p1ai/analytics/research/7914-statistika-vneshney-topgovli-possii-v-yanvape-avguste-2013-goda-osnovnye-tendentsii.html>. – Статистика внешней торговли России в январе – августе 2013 года: основные тенденции.

2. Интерфакс [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.interfax.ru/business/261593>. – Россия вступила в ВТО.

Гребень Світлана

здобувач

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

ОЗНАКИ РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ТА ЇХ РОЛЬ В СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ

До основних специфічних особливостей управління функціонуванням та розвитком регіону відноситься управління, яке зумовлене значущими для регіональної системи ознаками соціально-економічного розвитку. До числа таких ознак ми відносимо: ознаку «індивідуальності регіону», «неповторного управління» регіону, «системної колізії» взаємодії з середовищем та «функціональної узгодженості» регіону. Розглянемо їх вплив на організацію внутрішнього управління, коли регіональна система є суб'єктом управління та самоврядування.

1. Ознака «індивідуальності» регіону відображає комплексну характеристику системи «регіон» і базується на відмінностях регіонів за своїм соціально-економічним становищем. На основі сукупності «вихідних даних» підсистем визначаються ресурси регіональної системи, наявні в розпорядженні для управління функціонуванням регіону. Мета управління полягає у виборі порядку і механізмів використання ресурсів, суть функціонування — в простому відтворенні системи життєдіяльності регіону. У результаті кожна регіональна система володіє характерною виробничою та відповідною їй соціальною інфраструктурою.

2. Ознака «неповного управління» регіону характеризує рівень складності регіональної системи та пов'язаний зі своєрідним «униканням», повного і адекватного знання про себе. Важливу роль у соціосистемах, до числа яких належить регіон, відіграють суб'єктивні цілі людей і їх діяльність, спрямовані на здійснення цих цілей. Не можна не враховувати, що в реальних системах

присутні різні, часто протилежні, погляди на світ індивідуумів і їх груп, що є причиною конфліктів.

3. Ознака «системної колізії» взаємодії з середовищем характеризує регіональну систему «область» з точки зору складової частини системи більш високого рівня «держава», демонструє роль і функції регіону в цій глобальній системі. Системна колізія - це та ситуація, коли центральний уряд намагається слідувати ліберально-монетарним курсом, а регіони і муніципальні структури, піклуючись про своє населення, продовжують, навпаки, працювати в руслі концепцій «соціальної держави» і захисту навколишнього середовища.

Вирішальний внесок у реалізацію парадигми сталого розвитку країни регіональна ланка вносить саме по соціальній лінії — за допомогою формування, підтримки і розвитку міського та сільського середовища як найважливішого чинника відтворення населення і трудових ресурсів.

4. Ознака «функціональної узгодженості» регіону відображає його системну сутність і передбачає узгодженість роботи функціонуючих в регіональній системі підсистем. Гармонійне функціонування взаємодії частин системи має важливі наслідки для менеджменту систем [1, с. 19-23].

Висновок. Таким чином, підвищення ефективності управління функціонуванням та розвитком регіону вимагає управління не діями частин окремо, а взаємодіями між ними. Функціональна узгодженість як управлінських об'єктів, так і самих суб'єктів управління є обов'язковим елементом процесу соціально-економічного розвитку регіональної системи. Беручи до уваги першопричину ознаки «неповного управління» регіону, розробка довгострокового документа регіонального розвитку повинна націлюватися на формування загальнорегіонального консенсусу щодо пріоритетів соціально-економічного розвитку регіону, спиратися на систематичне партнерство регіональної, місцевої влади та бізнесу, а також на роботу інститутів соціального партнерства в регіоні [2, с.1-8].

Список використаних джерел:

1. Лазичева Е.А. Региональная система как объект и субъект управления региональным развитием / Е.А. Лазичева // Известия Томского политехнического университета. — 2008. Т. 312. — № 6. — С. 19-23.

2. Кузнецов А.О. Соціально-економічний розвиток регіону: зміст, форми та особливості державного регулювання // А.О. Кузнецов // Теорія та практика державного управління. — 2011. — Вип. 1 (32). — С. 1-8

Златкіна Олена

аспірант

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, Україна

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО РІВНЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ КНР

До моменту проголошення республіки в 1949 р. Китай був відсталою аграрною країною. Для внутрішніх районів країни було характерне сільське господарство та гірничодобувна промисловість; для приморської зони з промисловими центрами – легка промисловість, у тому числі текстильна і харчова. Після проголошення КНР почалося відновлення господарства. Цей процес можна умовно поділити на декілька етапів: 1. 1952-1957 рр. – перша п'ятирічка; 2. 1958-1961 рр. – «Великий стрибок»; 3. 1966-1976 рр. – «Культурна революція»; 4. з 1976 рр. – економічна лібералізація. Вони розглянуті докладніше у таблиці 1.

Конкурентоздатність КНР щільно пов'язана з економічним перетвореннями, в тому числі з активізацією зовнішньоекономічної діяльності, у тому числі поступовістю імпортової лібералізації, стимулюванням іноземних вкладень і створенням зон спільного підприємства: спеціальних економічних зон; зон економічного і технічного розвитку; «відкритих» приморських зон; зон

високих технологій; зон вільної торгівлі; прикордонних відкритих зон [2, с. 341-342].

Таблиця 1

Особливості розвитку КНР з 1952 р.

Період	Економічні особливості
1952-1957 рр. – перша п'ятирічка	Індустріалізація країни призвела до зростання частки промисловості в національному доході, в валовій продукції. Було створено нові галузі виробництва: авіаційну, автомобільну, хімічну, оборонну тощо
1958-1961 рр. – „Великий стрибок”	Кампанія „Великого стрибка” порушила формування внутрішньо національного поділу праці, водночас сприяючи максимальному виявленню резервів території. Ізоляція від світогосподарських зв'язків призвела до тривалого науково-технологічного відставання країни. У 1961 р. було прийнято рішення про призупинення політики „Великого стрибка”.
1966-1976 рр. – „Культурна революція”	Брак кваліфікованих кадрів апаратом управління промисловістю, урядовими органами через репресії призвів до вповільнення економічного розвитку, скорочення обсягу промислового та сільськогосподарського виробництва, зменшення обсягу зовнішньої торгівлі.
З 1976 рр. – економічна лібералізація.	Ден Сяопін впровадив курс на економічну реформу, що передбачала проведення політики врегулювання, перетворення, впорядкування та підвищення. Основою реформи стало перетворення відносин власності і формування соціалістичного ринку. У 1979 р. Китай перейшов до політики всебічного співробітництва з зарубіжними країнами, в тому числі було створено шість „спеціальних зон”. З 1984 р. почалося створення планової системи на основі свідомого використання закону вартості, що призвело до формування механізму більш гнучкого пристосування до потреб ринку та зростання промислового потенціалу країни.

Складено автором за даними: [1, с. 366-367; 2, с. 338-339]

І сьогодні, згідно до даних Світового Банку, КНР займає друге місце у світі за обсягом економіки, поступаючись лише США [3] та входить до тридцяти найбільш конкурентноздатних економік світу [4]. Проте незважаючи на значний прогрес в останні десятиріччя на шляху економічного зростання Китаю залишаються перешкоди, які є систематичними проблемами китайської економіки та суспільства, пов'язані із економічними та соціальними трансформаціями, а тому потребують комплексного довгострокового вирішення [5, с.118].

Висновок. Основним результатом розвитку КНР у період з 1949 р. є її перетворення із напівколоніальної держави в велику конкурентноздатну державу, яка вже створила підґрунтя для того, щоб претендувати на статус світової країни. І хоча США зберігають свою економічну першість, Китай поступово завойовує положення найкрупнішої економіки світу.

Список використаних джерел:

1. Кузык Б.Н. Цивилизации: теория, история, диалог, будущее. Том II Будущее цивилизаций и гецивилизационные изменения / Б.Н. Кузык, Ю.В. Якове. – М.: Институт экономических стратегий, 2006 г. – 627 с.
2. Голиков А.П. Економіка зарубіжних країн: Навч. Посібник / А.П. Голиков, О.Г. Дейнека, Л.О. Позднякова, П.О. Черномаз. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 404 с.
3. The World Bank / Data / GDP (current US\$) [електронний ресурс] – Режим доступу: http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD/countries?order=wbapi_data_value_2012+wbapi_data_value+wbapi_data_value-last&sort=asc – Назва з екрану;
4. World Economic Forum / The Global Competitiveness Report 2013 - 2014 [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2013-2014> – Назва з екрану
5. Christine Zhen-Wei Qiang China's Information revolution. Managing the Economic and Social Transformation – Washington D.C.: Published by The World Bank, 2007 – 158 p.

Калашник Микола

здобувач

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

РІВЕНЬ ІНТЕГРОВАНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО ЯК ПОКАЗНИК ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Визначення рівня інтегрованості регіонів України у світове господарство є важливим показником для оцінки їх конкурентоспроможності. Одним з показників, що дозволяють здійснити такий аналіз є зовнішньоторговельна квота регіону (відношення сукупної вартості експорту та імпорту регіону, поділеної наполовину, до валового регіонального продукту і помножено на

100%). Оцінка її значень дозволяє визначити ступінь залежності регіонів від зовнішньої торгівлі: 45-93% - високо залежні, 14-44% - середньо залежні, 3-13% - низько залежні [1].

Загальне значення зовнішньоторговельної квоти товарів у 2006 р. становило 61 %, у 2007 р. знизилось до 38,5, у 2008 р. зросло до 42,4, у 2009 р. знизилось до 36,3, а до 2011 р. зросло до 46,2% (рис. 1).

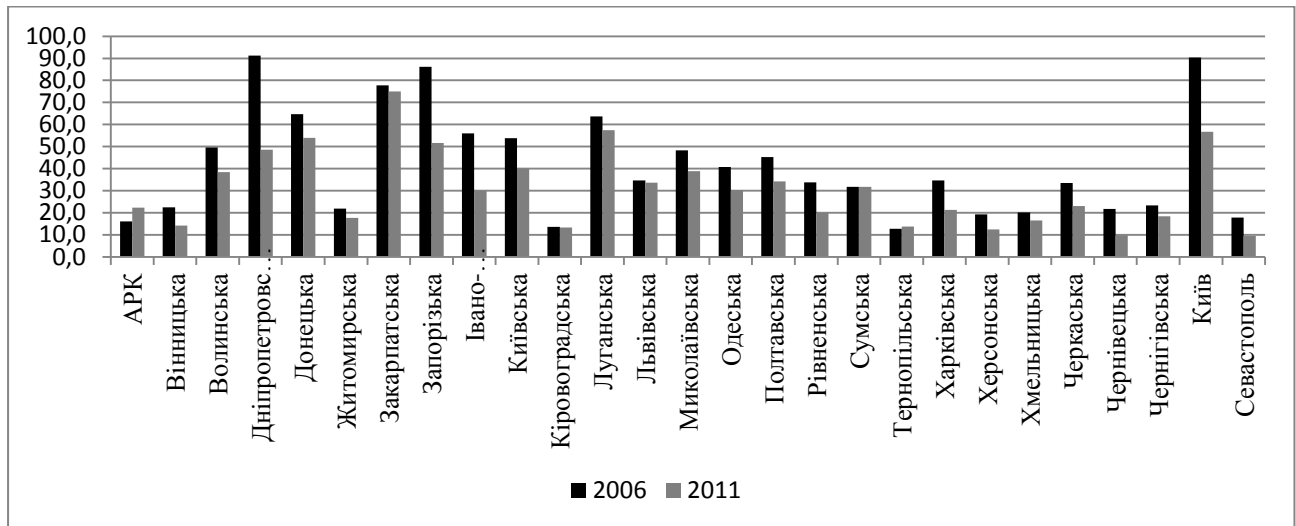

Рис. 1. Зовнішньоторговельна квота товарів за регіонами України у 2006-2011 рр. (%)

Високі значення зовнішньоторговельної квоти товарів у 2006 р. були у Дніпропетровській, Донецькій, Закарпатській, Запорізькій, Луганській областях та м. Києві. У 2009-2011 рр. – у Донецькій (42,3% та 53,9% відповідно), Закарпатській (58,6 та 74,9), Запорізькій (40,19 та 51,6) областях та м. Києві (62,8 та 56,7).

Низькі значення зовнішньоторговельної квоти товарів у 2006 р. були у АРК, Кіровоградській, Тернопільській, Херсонській областях та м. Севастополі, у 2011 р. – у Кіровоградській (13,32%), Тернопільській (13,8), Чернівецькій (9,9) областях та м. Севастополі (9,6)

Загальна зовнішньоторговельна квота по послугам у 2006 р. становила 8,3%, у 2007 р. знизилась до 4,9, а до 2011 р. зросла до 6,13% (рис. 2).

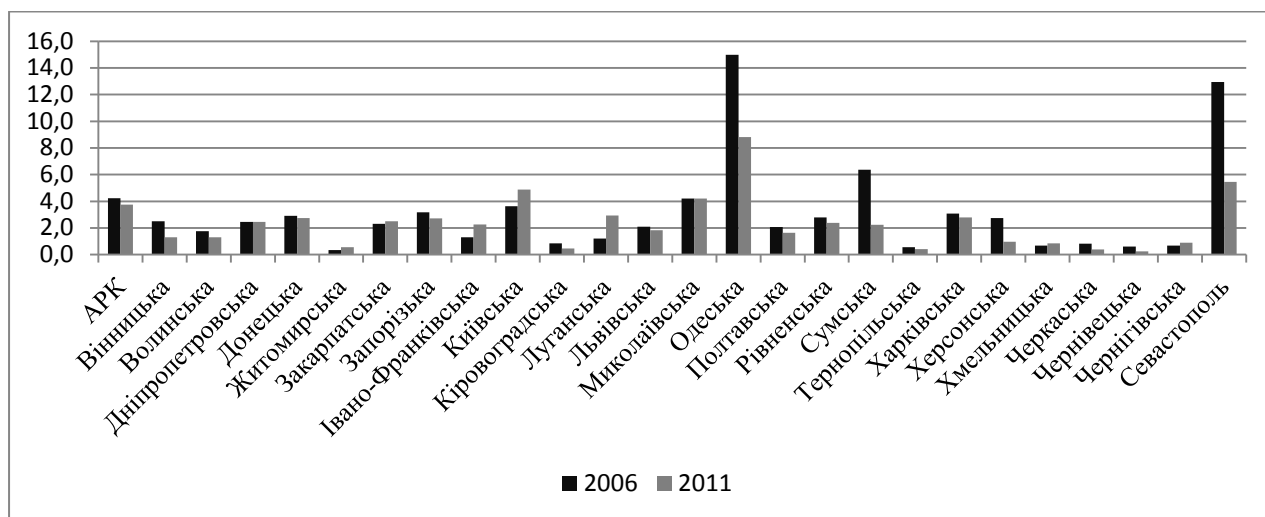

Рис. 2. Зовнішньоторговельна квота послуг за регіонами України у 2006-2011 рр. (%) (м. Київ 21 та 10% відповідно)

Найвищі значення зовнішньоторговельної квоти послуг у 2006-2011 рр. були у Одеській області (14,9% та 8,8% відповідно), м. Києві (21 та 10) та м. Севастополі (12,9 та 5,4).

Низькі значення зовнішньоторговельної квоти послуг у 2006-2007 р. відмічено у Житомирській, Тернопільській, Хмельницькій, Чернівецькій та Чернігівській областях, у 2011 р. – у Житомирській (0,56%), Кіровоградській (0,46), Тернопільській (0,42), Черкаській (0,38) та Чернівецькій (0,26) областях.

Станом на 2006 р. на основі аналізу зовнішньоторговельної квоти товарів до групи регіонів з високою залежністю від зовнішньої торгівлі віднесено: Дніпропетровську, Волинську, Донецьку, Закарпатську, Івано-Франківську, Київську, Луганську, Миколаївську, Полтавську області та м. Київ, з низькою – Тернопільську область, всі інші регіони – до групи регіонів з середньою залежністю. У 2011 р. до групи регіонів з високою залежністю відносяться Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Закарпатська, Запорізька, Луганська області та м. Київ, з низькою – Херсонська, Чернівецька області та м. Севастополь, всі інші регіони – до групи регіонів з середньою залежністю.

Станом на 2006 р. на основі аналізу зовнішньоторговельної квоти послуг до групи регіонів з середньою залежністю від зовнішньої торгівлі віднесено: Одеську область та м. Київ, всі інші регіони – до групи регіонів з низькою

залежністю. У 2011 р. всі регіони України віднесено до групи регіонів з низькою залежністю.

Висновок. На основі проведеного аналізу зовнішньоторговельної квоти регіонів України за 2006-2011 роки можна зробити висновок про значний вплив розвитку зовнішньої торгівлі на економіку країни в цілому та на економіку регіонів зокрема. Значення зовнішньоторговельної квоти товарів свідчить про середній рівень залежності від світової торгівлі, значення зовнішньоторговельної квоти послуг – низький.

З метою поліпшення ситуації у сфері зовнішньоекономічної діяльності регіонів України необхідно підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів з метою заміщення імпорту та активний розвиток сфери послуг як основи для подальшого розвитку зовнішньої торгівлі. Крім цього більш детального аналізу потребує дослідження структури зовнішньої торгівлі для більш точної характеристики наведених тенденцій розвитку.

Список використаних джерел:

1. Міжнародна торгівля. Підручник. / За ред. Козака Ю.Г., Логвінової Н.С., Барановської М.І. - 4-те вид. перероб. та доп. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 512 с.

2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

Кириченко Марина

студентка

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

ФОРМУВАННЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГАЛУЗЕЙ В УКРАЇНІ

Сучасна економічна наука свідчить про значні переваги участі країни в міжнародному поділі праці, що пов'язується з використанням експортного

потенціалу, який у свою чергу виконує роль конкурентного чинника виробництва.

Метою дослідження є аналіз експортного потенціалу конкурентоспроможності галузей в Україні, що передбачає виявлення основних чинників формування експортного потенціалу, визначення обсягів експорту.

Конкурентоспроможність підприємства є комплексною порівняльною характеристикою, яка повинна відображати ступінь переваг підприємства, що розглядається над підприємствами-конкурентами за певною, визначеною сукупністю оціночних показників його діяльності.

Досліджуючи наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених (табл.1), можна звернути увагу, що загалом вони представляють одну й ту саму економічну категорію, проте різними підходами.

Таблиця 1

Теоретичні підходи до визначення терміну «конкурентоспроможність»

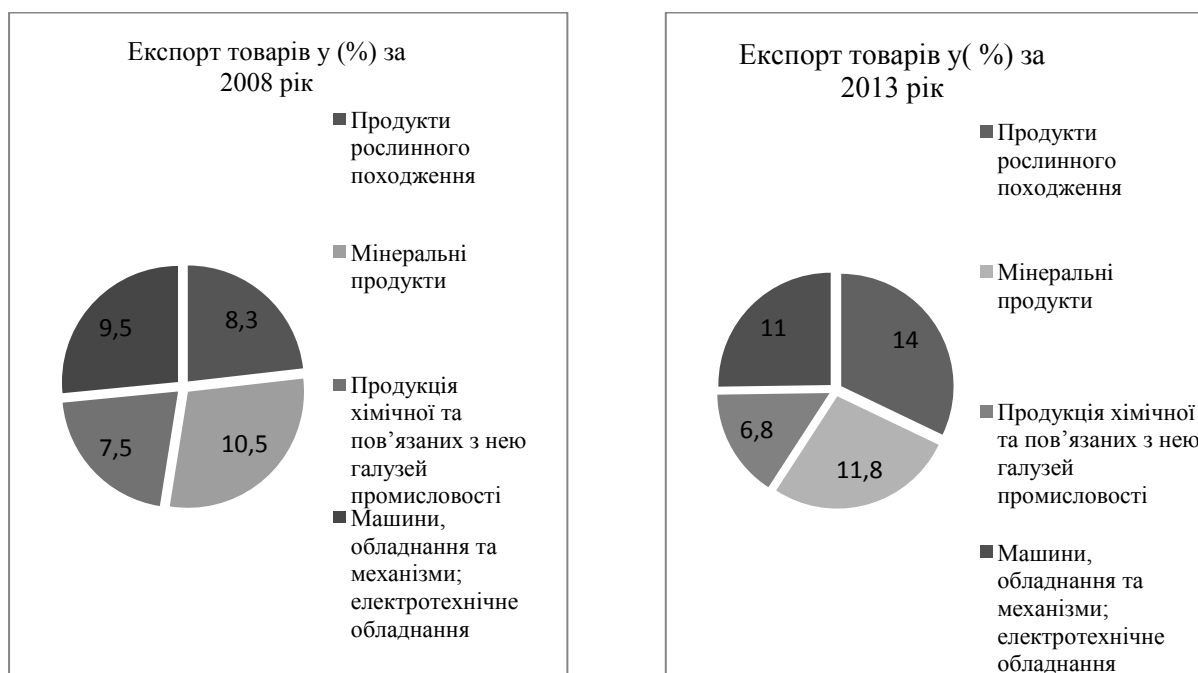
Автор	Визначення терміну
Булах І.В	Конкурентоспроможність підприємства – це здатність підприємства створювати і використовувати конкурентні переваги, займаючи певну конкурентну позицію в даний період часу [1].
Оберемчук В.Ф.	Конкурентоспроможність – комплексна порівняльна характеристика підприємства, яка відображає ступінь переваги сукупності оціночних показників діяльності підприємства, що визначає його успіх на певному ринку за певний проміжок часу, по відношенню до сукупності показників підприємств конкурентів [2].
Портер М.	Конкурентоспроможність – це зростання продуктивності організації, що виявляється в зниженні витрат або диференціації [3].
Стівенсон В.	Конкурентоспроможність – ефективність задоволення потреби клієнта компанією порівняно з іншими компаніями, що пропонують подібний товар або послугу [4].

Джерело: складено автором за [1],[2],[3],[4]

Здійснивши аналіз сучасного стану галузей в Україні з 2008-2013рр., можна сказати, що в період 2008 року до 2011 року відбувається підвищення в усіх товарних структурних галузях, але є зазначення спаду у продуктах рослинного походження в 2008 році він становив 8,3% в період кризи, а вже в 2013 році спав до 8,1%. Щодо групи мінеральних продуктів, можна спостерігати коливання в даній сфері в 2008 році -10,5%, в 2011 році значне збільшення до 15%, а в 2013 році спад до 11,8%. Продукція хімічної промисловості також має нестабільний показник в період нестабільності та кризи в Україні вона мала

показник 7,5%, а в же в 2013 році показник зазначив позначку 6,8%, це свідчить про те, що конкурентоспроможність зростає.

Беручи до уваги тенденції світової торгівлі, методи стимулювання експорту постійно удосконалюються, орієнтуючись на ринкові зміни. Особливістю удосконалення є те, що вона передбачає використання заходів по стимулюванню експортної діяльності на всіх етапах її розвитку. Проте, зосереджуються переважно на виробничому етапі стимулювання експорту, оскільки він має можливість активніше впливати на рівень конкурентоспроможності продукції. Дивлячись на (графік 1) найбільшу ділянку в 2008 році займають мінеральні продукти 10,5%, а 2013 з показником 14% займають продукти рослинного походження, зазначається зміна експортної галузі.

Графік 1. Динаміка експорту товарів в період з 2008-2013рр.

Висновок. Проаналізовано думки різних авторів стосовно визначення категорії «конкурентоспроможність». У процесі аналізу визначено конкурентоспроможність підприємства це можливість підприємства реалізувати себе з інноваційної сторони, та мати конкурентну позицію у міжнародній діяльності. Виявлено що протягом 2008 – 2013 рр. динаміка експорту різних галузей має позитивні тенденції, проте, зазначено деякі зміни та

коливання в певних галузях. Але для того, щоб продукція галузі була конкурентоздатною, щоб вийти на світові ринки та закріпитися на них, певна галузь має бути носієм сучасних технологій та останніх розробок в цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Булах І.В. Математична модель оцінки стратегічної конкурентоспроможності підприємства / І.В. Булах // Вісник Нац. ун-ту водного господар. та природокорист.: збір. наук. праць. – Рівне: Видавничий центр НУВГП, 2007. – Вип. 3 (39). – С. 24-31.

2. Оберемчук В.Ф. Забезпечення конкурентоспроможності підприємства: стратегічні аспекти: автореферат дис.. на здобуття наук. ступеня д.е.н. Спец. 08.06.01 / В.Ф. Оберемчук. - К.: Київський нац.. ек. ун-т, 1999. – 19 с.

3. Портер М. Стратегія конкуренції / М. Портер, пер. з англ. – К.: Основи, 1998. – 390 с.

4. Стивенсон В.Дж. Управление производством / В.Дж. Стивенсон: [пер. с англ. под общ. ред. Ю. В. Шленова]. – М.: ООО «Издательство «Лаборатория Базовых Знаний», ЗАО «Издательство БИНОМ», 1998. – 928 с.

Небесная Анна

ассистент

ФГБОУ ВПО «Воронежская государственная лесотехническая академия»,

Воронеж, Россия

ИНТЕГРИРОВАННЫЕ СТРУКТУРЫ В ЛЕСНОМ СЕКТОРЕ МАЛОЛЕСНЫХ ЗОН КАК СПОСОБ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РЕГИОНА

Степень экономического развития региона зависит от ряда экономических, политических, социальных показателей. Они формируются под воздействием совокупных факторов развития региона. Развитость предпринимательских

структур, малого и среднего бизнеса, государственная поддержка предпринимательства, степень открытости экономики для других регионов напрямую влияют на экономическое развитие региона.

Говоря о лесном секторе региона, мы хотим заострить внимание на мерах активации развития всего лесного сектора региона и малого и среднего бизнеса в частности. Рассматривая возможные шаги, мы предлагаем рассмотреть различные формы интегрированных структур, применительно к лесному сектору экономики региона.

За последние 15 лет основные направления научных исследований в лесном секторе переориентированы с технических на экологические проблемы. В будущем, на наш взгляд, произойдет усиление внимания к социальным проблемам. Социальные аспекты прежде всего касающиеся условий работы в лесу, развитию инфраструктуры, постоянно меняющейся институциональной среде и направленности финансирования лесных исследований.

Несмотря на уменьшение финансирования из средств государственного сектора во многих странах, предполагается, что в и будущем эти средства останутся основным источником финансирования в лесном секторе экономики.

Таким образом, следует заметить, что и для малолесных районов эти вопросы являются актуальными. Вопросы финансирования так же являются болезненными для таких регионов, поэтому их стоит решать сообща вместе с органами государственной власти. А так как развитие территориальных кластеров в России является одним из условий повышения конкурентоспособности отечественной экономики и интенсификации механизмов частно-государственного партнерства, то перспектива кластерного развития малолесных территорий так же является актуальной на наш взгляд. Концепцией долгосрочного социально-экономического развития Российской Федерации предусматривается создание сети территориально-производственных кластеров, реализующих конкурентный потенциал

территорий, формирование ряда инновационных высокотехнологичных кластеров в европейской и азиатской части России.

В современном мире интеграционные процессы происходят в различных сферах и на разнообразных уровнях. Существуют различные формы интеграции. В мировой практике сложились следующие формы интеграции компаний: стратегические альянсы, консорциумы, картели, корпорации, синдикаты, пулы, ассоциации, конгломераты, тресты, концерны, промышленные холдинги, финансово-промышленные группы, которые условно можно разделить на две группы: жесткие и мягкие.[1] К жестким организационным формам интеграции компаний относятся концерны, тресты, а к мягким – ассоциации, консорциумы, корпорации, стратегические альянсы. В ассоциациях или союзах происходит объединение юридических лиц с целью координации деятельности участников, защиты общих интересов. При мягких формах интеграции предприятия не теряют свою самостоятельность, не происходит уставные объединения предприятий.

На наш взгляд, уместно будет рассматривать лишь мягкие формы интеграции, то есть при которых не происходит потери юридической самостоятельности предприятий и организаций: ассоциации, консорциумы, корпорации, стратегические альянсы.

На наш взгляд, среди приемлемых форм мягкой интеграции компаний в лесном секторе, мы можем выделить форму корпорации или некоммерческого партнерства и ассоциации или союза. Причем, если ассоциации могут быть образованы только среди юридических лиц, то некоммерческие партнерства предполагают включения в свой состав еще и физических лиц.

В форме некоммерческого партнерства, ассоциации, и союза обычно формируют организацию, представляющую интересы кластерного образования. Кластер выступает как организационная форма региональных научно-производственных систем, создаваемых на условиях партнерства образовательных учреждений, работодателей и органов исполнительной

власти, совместного использования научного, образовательного, производственного, ресурсного, инфраструктурного потенциала, привлечения административных ресурсов в целях социально-экономического развития территорий.

В отличие от кластера, участники некоммерческих партнерств порой пространственно распределены. Стоит также отметить, что в отличие от стратегического партнерства кластер более формализованная и стабильная структура с более определенными целями и условиями участия. Развитие кластера требует формирования общего видения, стратегии, а также разработки и реализации совместных проектов. Стратегические партнерства, являясь, чаще всего, формой соглашения о намерениях (часто – без конкретных обязательств сторон) – более гибкий механизм.

Вывод. В виде рекомендации можно сказать, что создание интегрированных объединений уместно проводить с использованием мягких форм интеграции, особенно на наш взгляд уместно использовать некоммерческие партнерства или ассоциации. Некоммерческие партнерства могут быть образованы через кластерные структуры или через саморегулируемые организации. Но на наш взгляд, СРО является более жесткой структурой по вопросам входа в организацию. Не все организации и индивидуальные предприниматели могут быть включены в ряды членов СРО, в то время как в кластерное образование их вхождение более легкое.

Список использованных источников:

1. http://www.aup.ru/books/m6/6_5.htm - Административно-управленческий портал

Немченко Светлана

студентка

ФГБОУ ВПО «Воронежская государственная лесотехническая академия»,

Воронеж, Россия

СТРАТЕГИЧЕСКИЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕТОРГОВЫХ СВЯЗЕЙ АРГЕНТИНЫ И РОССИИ

Аргентина обладает достаточным количеством природных ресурсов, развитой промышленностью и мощным агропромышленным комплексом, и в связи с этим занимает достойное место по социально-экономическому развитию в мире.

Изучив динамику социально-экономического развития экономики страны можно смело сказать, что Аргентина является конкурентоспособной страной. Даже не смотря на кризис, начала 2000-х, страна сумела сохранить свою конкурентоспособность. Для подтверждения этого предлагаю рассмотреть торговые отношения России с Аргентинской республикой, так как эти страны тесно сотрудничают в совместном товарообороте. Аргентина является одним из главных поставщиков в Россию, и является равноправным конкурентом всем странам, которые экспортируют свои товары на Российские рынки.

Основными товарами аргентинского экспорта в Россию являются свежие и сушеные фрукты, объем поставок которых составил 188,7 млн. долл. или 24,7 % всего экспорта (233 млн.долл. США или 29,2% в 2011 году), при этом наибольший объем, по-прежнему, составили груши (11,2%) и цитрусовые (8,9%). Объем поставок мяса и мясных продуктов составил 174,8 млн. долл. или 24,5% (193,3 млн.долл. США или 25,3% в 2011 году). Другими важными статьями импорта являются субпродукты из сои, арахис, сыры, масло и молочная продукция, рыба, необработанный табак.

Российская Федерация является первым покупателем аргентинских вин и виноматериалов. В 2013 г. их поставки в Россию возросли на 44,5% по сравнению с 2012 годом и составили 14,6 млн. долл. США.

В 2013 году значимой статьёй импорта для России стал ячмень. Его поставки составили 25,8 млн. долл. США, а доля – в общем импорте 3,3%.

Значительное место в российском импорте занимает фармацевтическая продукция. В 2012 г. Россия закупила фармацевтических средств на 174 млн. долл. США. Вместе с тем, ряд аргентинских компаний проявляет заинтересованность в сотрудничестве с российскими предприятиями в производстве этой продукции в России (с передачей патентов и технологий).

В свою очередь Россия экспортирует в Аргентинскую Республику тоже не малое количество товаров. Традиционно около 40% российского экспорта в Аргентину составляют удобрения: фосфатные -13,9%, азотные -14,4% смешанные -10,6%. Общие поставки удобрений составили 112,5 млн.долл. США против 321 млн.долл. США в 2011 г. В 2012 году более, чем в два раза, с 341 млн.долл. США до 143 млн.долл. США. Но в настоящее время, в связи с усложнившимися в мире рыночными условия, сократились поставки в Аргентину другой важной составляющей экспорта - дизельного топлива (43,9% общего экспорта). Следует отметить то, что по официальным данным статистики поставки топлива осуществляются только напрямую из России, и не учитывает закупки через международных трейдеров. Анализ аргентинского импорта по стране происхождения товара показывает, что российского дизтоплива было поставлено на 738,6 млн.долл. США. Также Россия поставляет синтетический каучук (5,0% от экспорта), полуфабрикаты из железа и стали (2,2%), хлор (1%). Но, к сожалению, доля экспорта из России машинно-технической продукции незначительна и составляет все лишь 0,2 %.

Сравнительный анализ состояния и уровня развития различных отраслей российской и аргентинской промышленности, показывает, что наиболее перспективными аргентинскими высокотехнологичными товарами и услугами

для поставки в Росію являються: сеялки прямого сева, зерноуборочные комбайны, прицепные распылители, оборудование для получения жиров и масел, сушилки для сельскохозяйственной продукции; ветрогенераторы; фармацевтическая продукция и/или технологии ее производства.

Вывод. В заключении я хочу сказать о том, что Аргентина – основной поставщик в Росію фруктов, сельхозтехники, винных изделий и много другого товара. Аргентина является не поставщиком не только в Росію, но и во многие другие страны. Аргентинская Республика также принимает активное участие в товарообороте с такими странами как Бразилией, Германией, Чили, США и КНР. Также следует отметить то, что в Аргентине очень развиты отрасли промышленности. Даже не смотря на трудности, которые встречаются на пути, Аргентина с легкостью их преодолевает и стремительным темпом развивает экономику и товарооборот с другими странами. Но стоит отметить то, что и Российская Федерация принимает участие в экспорте в Аргентину, экспортируя немалое количество удобрений.

Список использованных источников:

1. <http://www.ved.gov.ru> – Портал Внешнеэкономической информации
2. www.unctad.org - Официальный сайт Конференции ООН по торговле и развитию (ЮНКТАД)

Петухова Віолетта

аспірантка

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, Харків, Україна

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ЯК ФАКТОР ПОСИЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ

Міжнародна економічна інтеграція – процес зближення, взаємопереплетення, зрощування національних економік і формування

цілісного регіонального (міжнародного) господарського комплексу[1]. Основою міжнародної економічної інтеграції є стійкі взаємозв'язки та міжнародний поділ праці[2].

Всесвітній економічний форум визначає конкурентоспроможність як набір економічних і суспільно-політичних інститутів, стратегій і факторів, які визначають рівень продуктивності країни. Рівень продуктивності, в свою чергу, впливає на стійкість рівня благополуччя економіки. Іншими словами, більш конкурентоспроможні економіки прагнуть забезпечити можливість своїм громадянам отримувати більше доходів. Рівень продуктивності також визначає прибутковість інвестицій в економіці[2]. Сучасні менеджери прийшли до висновку, що найбільш сучасна техніка і найбільш кваліфікована робоча сила, величезні витрати на навчання і підготовку робітників до праці на новому обладнанні ще не гарантують ні високого рівня продуктивності праці, ні якості продукції: чисто управлінськими засобами можна досягти куди більш вражаючих успіхів, використовуючи при цьому більш старе обладнання[4]. Оскільки рівень прибутковості є фундаментальним детермінантом темпів зростання економіки, більш конкурентоспроможною є та економіка, в якій очікується більш стрімке зростання в середньо - і довгостроковій перспективі. Концепція конкурентоспроможності включає в себе статичні і динамічні складові: продуктивність країни однозначно визначає її здатності підтримувати високий рівень доходів, але при цьому є основним детермінантом прибутковості інвестицій, що являє собою один з ключових факторів, що впливають на потенціал зростання економіки. У 2004 р. Всесвітній економічний форум запропонував Глобальний індекс конкурентоспроможності (ГІК) – дуже широкий індекс для оцінки національної конкурентоспроможності, який бере до уваги мікроекономічні і макроекономічні основи національної конкурентоспроможності[3].

Економічна інтеграція традиційно сприяє підвищенню конкурентоспроможності за рахунок дії різних чинників: зниження

трансакційних витрат (зменшення об'єму адміністративної та митної документації тощо); посилення конкуренції та підвищення спеціалізації (ефекти, описані у класичній теорії торгівлі); ефект масштабу: іноді для досягнення ефективності виробництва дійсно необхідний великий ринок збуту; поширення технологій: прямі іноземні інвестиції та імпорт високотехнологічних товарів з передових у технологічному відношенні країн сприяють поширенню технології серед місцевих компаній за рахунок демонстраційного ефекту (місцеві компанії дізнаються про існування нових видів продукції і технологій), нових факторів виробництва (товари та послуги більш високої якості) і навчання місцевих працівників, які згодом можуть бути найняті вітчизняними компаніями; вплив на інвестиційний клімат (ефект залучення інвестицій): економічна інтеграція між країнами в рамках СОТ супроводжується важливими адміністративними реформами (митне законодавство, законодавство, регулює митні процедури та вимоги до продукції і т.д.) і здійснюється на основі угод, що мають обов'язкову юридичну силу для країн-учасників, а також процедур правозастосування. Таким чином, економічна інтеграція є механізмом закріплення зобов'язань, сигналізує про готовність тієї чи іншої країни встановити відкритий режим торгівлі і проводити раціональну економічну політику. Однак, варто зауважити, що економічна інтеграція не є єдиною умовою досягнення конкурентоспроможності. Для успіху інтеграції необхідна ефективно функціонуюча ринкова економіка. Якщо в країні ще не закладені необхідні основи ринкової економіки (інститути, компанії, оптова торгівля і т.д.), інтеграція може дати незначний або навіть негативний економічний ефект. Вплив економічної інтеграції на країни, що спеціалізуються на виробництві обмеженого кількості видів сировини, представляється неоднозначним. В умовах відкритої економіки, що не володіє ефективним механізмом перерозподілу доходів (у якості такого може служити, наприклад, податок на видобуток корисних копалин) значні запаси природних ресурсів можуть

надати негативний вплив на конкурентоспроможність несировинних галузей (так звана «голландська хвороба») і посилити спеціалізацію на секторах, які мають на меті витяг природної ренти, в довгостроковій перспективі схильні до впливу нестійкості цін і характеризуються відносно більш низькими темпами зростання[5].

Висновок. Інтеграційні процеси посилюють конкурентоспроможність країни за рахунок різних факторів, однак цього може бути недостатньо – у державі має бути ефективна ринкова економіка та її вплив на країни, що спеціалізуються на виробництві обмеженого кількості видів сировини, є неоднозначним.

Список використаних джерел:

1. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини, К.: Либідь, 2008-401 с.
2. Голіков А.П. та інші – Світове господарство та міжнародні економічні відносини: навч. посіб. – Симферопіль, СОНАТ, 2003. – 432 с.
3. Ксав'є Сала-и-Мартин, Дженніфер Бланке, Маргарета Дрзеник Хану, Тьерри Гейгер, Ирене Миа, Фиона Пауа – Глобальный индекс конкурентоспособности. Измерение продуктивного потенциала стран, Всемирный экономический форум – 82 стр., 2008
4. Хомяков В.І. Менеджмент підприємства. – Навчальний посібник (з грифом МОНУ. Лист МОНУ №14/18.2-90 від 27.01.04 р.) – К.: Кондор -2005. - 434 с.
5. Бенаройа Франсуа – Европейская интеграция и конкурентоспособность: их значение для России (проект) – Москва, 2005.

Черник Юрій

здобувач

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА ЯК ОБ'ЄКТ І СУБ'ЄКТ ЕВОЛЮЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Регіональна економічна система є одночасно і об'єктом, і суб'єктом еволюційного процесу. Об'єктом виступають предмети, явища, процеси, що існують в реальній дійсності, на які спрямована пізнавальна діяльність. Суб'єкти – це те, що може мислити, відчувати. Однак протилежне між об'єктом і суб'єктом є відносним, оскільки при зверненні на себе пізнавальної діяльності при самосвідомості, суб'єкт стає об'єктом. В якості суб'єкта регіональна економічна система виступає джерелом пізнання і перетворення дійсності, носієм активності, що здійснює зміна в інших і в собі [1, с. 31-38].

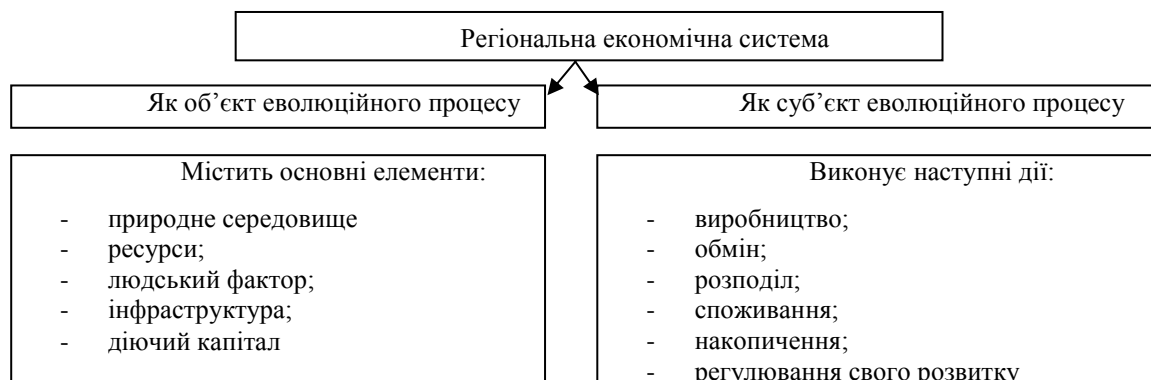

Рис. 1. Бінарні характеристики регіональної економічної системи

Регіональна економічна система володіє бінарними характеристиками: як суб'єкт еволюційного процесу, вона самостійно забезпечує свої потреби, виробляє продукти, обмінює, розподіляє і споживає їх і має здатність регулювати свій розвиток (рис. 1) [2, с.170-182].

Як об'єкт еволюційного процесу регіональна система містить наступні елементи:

1. Ресурси, наявність яких служать однією з умов відтворення в цілому і регіонального зокрема.

2. Діючий капітал, реально функціонує в системі суспільного відтворення, до складу якого включені засоби виробництва, фінансові та інвестиційні ресурси.

3. Людський фактор, який відіграє визначальну роль в економіці сучасного світу.

4. Інфраструктуру, яка включає сукупність елементів, які забезпечують матеріальні, фінансові та інформаційні зв'язки між частинами цієї системи.

5. Інститути, які у своїй сукупності утворюють інституційну структуру суспільства та економіки.

Статус інтегрального суб'єкта передбачає, що регіональна економічна система володіє наступним потенціалом:

1. Здатністю управляти своїм розвитком. Саморозвиток посилює відповідальність регіональних органів управління за результати своєї діяльності

2. Адекватною реакцією на зміни у зовнішньому ринковому середовищі.

3. Ефективними механізмами взаємодії з іншими суб'єктами.

4. Здатністю створювати інститути розвитку [3, с. 36-41].

Висновок. Аналіз бінарних характеристик регіональної економічної системи приводить до необхідності оцінки структурованої взаємодії різних просторових підсистем сучасної держави.

Список використаних джерел:

1. Світлична Ю.В. Ефективність функціонування регіональних економічних систем / Ю.В. Світлична // Економіка будівництва і міського господарства. — 2007. — Том 3, №1. — С.31-38.

2. Кондіус І.С. Методика аналізу та оцінки соціальної складової стійкого розвитку регіону / І.С. Кондіус // Економічні науки. Серія: Регіональна економіка: зб. наук. пр. / за ред. проф. З. В. Герасимчук. — Луцьк : ЛНТУ, 2007. — Вип. 4 (13). — Ч. 1. — С. 170–182.

3. Щепак В.В. Особливості соціально-економічної системи регіону / В. В. Щепак // Економіка Криму. — 2010. — № 2 (31). — С. 36–41.

Шавріна Наталія

студентка

Інститут міжнародних відносин Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Фармацевтична галузь посідає чільне місце в сучасній економіці України, оскільки являє собою важливий сегмент національного ринку, який багато в чому визначає національну безпеку країни, відрізняється великою наукоємністю й розвиненою кооперацією. Розвитку хімічно-фармацевтичної промисловості в Україні сприяє наявність запасів сировини, зокрема мінеральних солей, бромів, лікувальних вод тощо. На сьогодні українська фармацевтична промисловість виробляє близько 1400 препаратів з 3000, що продаються в країні [1].

Незважаючи на доволі стійкий розвиток протягом усієї своєї історії, фармацевтична промисловість нашої держави зараз перебуває в не найкращому стані. Це зумовлено, передусім, впливом останньої світової кризи на економіку України загалом та фармацевтику зокрема, а також відсталістю та зношеністю вітчизняної бази, як матеріальної, так і наукової, що могла б забезпечувати стійке зростання хімічної та фармацевтичної галузей економіки (що відповідало б загальносвітовим тенденціям кількох останніх десятиліть). Крім того, падіння темпів зростання фармацевтичної промисловості України було зумовлене неправильною стратегією, яку обрали вітчизняні підприємства у минулі роки. Домінування імпортованих препаратів – як передових із країн Заходу, так і генериків (непатентованих лікарських препаратів, що є відтворенням оригінального препарату, на який закінчився термін патентного захисту) з Індії та країн Східної Європи – погіршувало стан фармацевтичної галузі України [2].

Рентабельність фармацевтичної промисловості за час незалежності України має тенденцію до зниження. Якщо в 1996 році вона складала в середньому 60%, то вже 1999 року – скоротилася до 46,7%. Нинішній її рівень становить 45%. Зростання цінової конкуренції на фармацевтичному ринку та постійні цінові війни між вітчизняними підприємствами галузі поступово ще більше знижують рентабельність [1].

Основну частину продуктивних портфелів вітчизняних виробників складають низькорентабельні генерики. Це не дає їм змоги виділяти на дослідження та розробки нових препаратів більше 3% свого доходу. Для порівняння, виробники фармацевтичної продукції в країнах Західної Європи (зокрема в Німеччині) виділяють на ці цілі близько 10-15%, що дозволяє їм формувати більше половини своїх продуктивних портфелів за рахунок інноваційних препаратів. На сьогоднішній день приблизно 25-30% препаратів, що споживаються в Україні, виготовляються вітчизняними виробниками, а інші – імпортуються [2; 3].

Подібна ситуація на фармацевтичному ринку України може бути потужним стимулом для реструктуризації галузі, посилення конкуренції й переходу на технічні стандарти, що діють в Європейському Союзі. Внаслідок цього можна очікувати деяке скорочення кількості фармацевтичних підприємств України. Ті підприємства, які успішно реструктуризуються й витримують жорстку конкуренцію, зможуть конкурувати на міжнародних ринках.

Формування національної системи медичного страхування також поліпшить кон'юнктуру існуючого фармацевтичного ринку, сприятиме його впорядкуванню та консолідації виробників фармацевтичної продукції, а також оптової й роздрібною ланки в середньостроковому періоді. Все це сприятиме зростанню конкурентоспроможності української фармацевтики.

Таким чином, основною метою вітчизняних фармацевтичних компаній протягом наступних декількох років має бути зростання їх співробітництва з виробниками аналогічної продукції країн Європейського Союзу.

Співробітництво може здійснюватися у формі спільних підприємств, альянсів, проведення спільної маркетингової стратегії та просування продукції, а також переносу виробництва безрецептурних препаратів в Україну. При чому головною мотивацією цього має стати не проникнення на ринок України, а експорт на ринки Західної, Центральної й Східної Європи. Експортна мотивація транснаціональних корпорацій при налагодженні виробництва на території України збереже та поліпшить вітчизняну наукову базу, яку необхідно реструктуризувати відповідно до новітніх тенденцій ринку.

Висновок. Отже, збереження наукової бази, створення розвинених і спеціалізованих детермінант конкурентної переваги держави, а також залучення іноземних інвестицій для розвитку фармацевтичної галузі, – все це створює довгострокову основу для конкурентних переваг і сприяє переорієнтації експорту українських підприємств із ринків країн з перехідною економікою в країни Західної, Центральної й Східної Європи, посиленню їхньої конкурентоздатності. Крім того, гармонізація основних технічних вимог з аналогічними вимогами в Європейському Союзі одночасно слугуватиме методом захисту українського виробника фармацевтичної продукції від конкуренції з низькоякісною продукцією.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
2. Державна підтримка українського експорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrexport.gov.ua.
3. Аптека.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/11023?print=1>.

Шкіль Наталія

здобувач

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна

ДЕТЕРМІНАНТИ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Україна сьогодні є однією з найменш конкурентоспроможних країн, тому стає очевидним, що проблема підвищення конкурентоспроможності як вітчизняних товарів і послуг, так і економіки України в цілому, сьогодні виходить на перший план.

Одним з основних факторів впливу на конкурентну стратегію підприємства є поведінка споживачів, що обумовлено внутрішніми спонукальними мотивами суспільства користуватися послугами підприємств, що забезпечують йому безпеку і комфортні умови існування. Таким чином, екологічні якості виробництва та продукції стають чинником залучення споживача, який трансформується в попит і як наслідок у підвищення конкурентоспроможності підприємства [1].

Загальна ефективність бізнесу лежить в основі його конкурентоспроможності. Ефективність можна умовно розділити на ефективність зовнішню і ефективність внутрішню.

Зовнішня ефективність організації - це ефективність з точки зору використання зовнішніх можливостей .

Внутрішня ефективність - це ефективність з точки зору використання її внутрішніх можливостей .

Внутрішньо ефективна організація раціонально використовує всі види ресурсів : трудових, матеріальних, фінансових, енергетичних, виробляючи при цьому товари або послуги з мінімальними витратами, низькою собівартістю і

високою якістю. Фактично має низьку собівартість самого виробничо-комерційного процесу і високий рівень сукупної продуктивності .

Досягається це добре налаштованої на потреби економіки бізнесу цілісною системою управління, яка в свою чергу складається з двох взаємопов'язаних підсистем: Організаційною системою управління і Системи мотивації до праці [2].

Аналіз світової практики показує, що сектор малих і середніх підприємницьких структур є основою створення та розвитку національної економіки заснованої на знаннях. Малі та середні підприємства (далі МСП) в розвинених країнах становлять найважливіший сектор національних економік. Якщо великі підприємства визначають рівень науково-технічного і виробничого потенціалу країни, то МСП, будучи найбільш масовою формою ділового життя, забезпечують соціально-економічну стабільність розвитку.

Сучасна ринкова середовище динамічне і мінлива. Безперервно відбуваються зміни в смаках і запитах споживачів, нововведення в технологіях, управлінських методах [3]. Все це відкриває для малого та середнього бізнесу конкурентні переваги перед великими підприємствами, з яких найбільш важливі:

- оперативність реагування на зміни ринкової кон'юнктури, розписана як технологія моніторингу кон'юнктури відповідного сегмента ринку, ідентифікації потреби, трансформація виявленої потреби до проекту, дизайн нового продукту або послуги і т.д.;

- низькі накладні витрати за рахунок функціонального використання всього персоналу малого підприємства на виробництво доданої вартості, що відносяться на собівартість виробленої продукції або послуги, що надаються;

- орієнтація на постійну реалізацію можливостей оперативного оновлення технологій;

- сталість інноваційного поведінки як підвищення швидкості здійснення інновацій у всіх сферах діяльності малого підприємства (від виробленої

продукції і послуг, що надаються до використання нових управлінських технологій, мотивації працівників тощо);

– пошук форм доступу до позикових фінансових ресурсів великих підприємств, прийняття на себе ризику здійсненності тих видів робіт, які економічно доцільно розвивати великому бізнесу;

– використання нових технологій маркетингових досліджень і активної реклами, доступною малому бізнесу.

Висновок. Одним з головних напрямків розвитку бізнесу має полягати в організації безперервного навчання і вдосконалення професійної кваліфікації персоналу, оскільки постійний розвиток технологій швидко знецінює отримані знання, також як і інфляція знецінює гроші. Організація буде більш успішною, якщо її співробітники навчаються швидше і можуть застосовувати знання на практиці швидше, ніж співробітники організацій конкурентів. Здатність фірми вдосконалювати властиві їй навички та здобувати нові - це її найбільш цінне конкурентну перевагу.

Список використаних джерел:

1. Нешитой А., Сухарев О. Конкурентоспособность и условия воспроизводства // Экономист. – 2005. – №3. – С. 3–12

2. Жизнеспособность и конкурентоспособность бизнеса. Эффективность и прибыльность. Системный подход. [Електронний ресурс] Режим доступу – <http://delovoyimir.biz/2011/08/13/zhiznesposobnost-i-konkurentosposobnost-biznesa-effektivnost-i-pribylnost-sistemnyy-podhod.html>

3. Кузьминич Г. Г. Конкурентоспособность предпринимательских структур малого и среднего бизнеса России [Текст] / Г. Г. Кузьминич // Экономика, управление, финансы: материалы II междунар. науч. конф. (г. Пермь, декабрь 2012 г.). — Пермь: Меркурий, 2012. — С. 21-24

ТЕХНОЛОГІЧНІ, ІННОВАЦІЙНІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ.

Яковлева Елена

доктор экономических наук, профессор
ФГБОУ ВПО «Воронежская государственная лесотехническая академия»,
Воронеж, Россия

КОРПОРАТИВНЫЕ ИНФОРМАЦИОННЫЕ СИСТЕМЫ В СТРАТЕГИИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ

По оценкам отраслевых аналитиков, в настоящее время на мировом рынке присутствует несколько сотен ERP систем, получивших определенную известность. Бесспорными лидерами рынка являются компании SAP AG, Oracle, PeopleSoft, J.D. Edwards и Geac Computer. По данным Advanced Manufacturing Research, на их долю пришлось 67% объема всего рынка ERP-систем. Лидирующее положение по-прежнему занимает компания SAP AG, доля которой составляет 34%. При этом на долю европейских фирм приходится до 45% мирового рынка. В то же время, несмотря на такой значительный отрыв от лидеров, другие компании, выпускающие ERP-системы (особенно новички), считают, что они имеют значительное преимущество перед пятеркой ведущих компаний вследствие гибкости своего реагирования на потребности заказчиков и оперативного внедрения в свои продукты современных технологий (в частности, Web-технологий).

Одним из главных результатов исследования Panorama Consulting является создание типичной картины среднестатистического ERP-проекта, а также оценка удовлетворенности пользователей уже внедренными решениями. Так, по итогам исследования, вышедшего в 2012 году, 81% опрошенных компаний

оказались довольны сделанным выбором в пользу той или иной ERP-системы, а 19% - недовольны.

Главными преимуществами, которые получили компании от внедрения ERP, респонденты назвали увеличение доступности информации, сокращении времени отклика и усовершенствование процессов взаимодействия внутри организации. 94% опрошенных так или иначе достигли позитивных результатов от внедрения.

К числу основных преимуществ, получаемых компаниями, внедрившими ERP-систему, относятся следующие: доступность информации (75%), увеличение взаимодействия внутри компании (60%), сокращение времени выполнения заказа (38%), повышение степени удовлетворенности потребителей (35%), сокращение эксплуатационных расходов (35%), сокращение расходов в сфере информационных технологий (31%), улучшение взаимодействий с поставщиками (23%) и, наконец, 6% компаний не выявили для себя явных выгод.

Очевидно, что крупнейшими регионами, реализующими в настоящее время ERP-системы, являются Северная Америка и Европа. За последние годы была выявлена тенденция к росту объемов мирового рынка ERP-систем.

На сегодняшний день крупнейшей фигурой, выступающей на мировом рынке ERP-систем, является немецкая компания SAP AG. SAP AG – это четвертая в мире по размерам компания-разработчик ПО, основанная в 1972 г. Сейчас в ней работают около 21700 сотрудников в более чем 50 странах мира. У SAP AG – более 900 партнеров, более 13000 компаний-клиентов и около 10 млн. лицензированных пользователей в 100 странах мира. Головной офис SAP AG находится в немецком городе Walldorf. С 1998 г. акции SAP AG котируются на Нью-Йоркской фондовой бирже.

Основной продукт компании – ERP-система SAP R/3, в которой реализовано более 1000 бизнес-процессов. В настоящее время разработано более 50 версий этой системы на 28 языках. По оценке Gartner Group, система

SAP R/3 предназначена для крупных компаний с годовым оборотом от \$200 млн. R/3 внедрена в различных отраслях: аэрокосмической и оборонной; автомобилестроении; банковском деле; химической промышленности; производстве потребительских товаров; проектировании и строительстве; здравоохранении; страховании; СМИ; фармацевтике; розничной торговле и др. Она проинсталлирована более 30000 раз и используется компаниями разных размеров, в том числе половиной из 500 ведущих фирм мира. В частности, SAP R/3 установлена в следующих компаниях: Autogrill SPA, Chevron, Colgate Palmolive, CompUSA, Deutsche Telekom AG, Eastman Chemical, ENI SPA, Fiat SPA, Microsoft, Minolta, Mott's, Pirelli SPA, Robert Bosch GmbH, Royal Philips Electronics, Security National Servicing, Siemens AG, Sony, Statoil, Telecom Italia SPA и Volkswagen AG.

С середины 90-х гг. компания SAP AG уделяет большое внимание Интернет-ориентированности своих программных продуктов, совершенствуя R/3 за счет дополнения ее клиентскими Интернет-ориентированными модулями, улучшающими функционирование системы в гетерогенных средах. Главный акцент SAP AG – Интернет-портал MySAP.com, с помощью которого по запросам клиентов предоставляется открытая среда персональных решений для совместного ведения электронного бизнеса и ПО для онлайн-деятельности. На mySAP.com можно как покупать, так и продавать, а представители групп по интересам могут находить друг друга, чтобы торговать продуктами и услугами. Сервисы доступа к приложениям пользователей предоставляются через «тонкого» клиента. Ряд услуг mySAP.com (CRM, SCM) возможно получать также через ручные компьютеры и мобильные телефоны.

Недавно компания SAP вышла в новый сегмент рынка ERP (информационных систем управления ресурсами предприятия) для малого и среднего бизнеса, стараясь изжить имидж компании, продающей дорогие и «тяжелые» решения для крупных предприятий. Для SAP малый бизнес начинается с 1 млн евро годового оборота, а средний с 10 млн евро. Так что для

80% российских предприятий ее «облегченные» решения по цене от 30 тыс. евро до 300 тыс. евро оказываются неподъемными.

Список использованных источников:

6. 10 главных ERP прогнозов на 2013 год // SAP career Journal / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://sap-career-journal.blogspot.ru/2012/11/10-erp-2013.html> – Загл. с экрана.

7. ERP-системы (мировой рынок) / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://tadviser.ru/a/53842> – Загл. с экрана.

Влізло Євген

кандидат наук з держ. управління

Черкаська районна державна адміністрація, Черкаси, Україна

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИХ МЕРЕЖ

Аналіз досвіду мережевої співпраці дозволяє виявити деякі закономірності – компаніям і науково-дослідним організаціям слід більше фокусуватися на певних ключових компетенціях або продуктах, що можливо лише за умови налагодження ними широкої мережевої співпраці з іншими учасниками інноваційної системи.

Прикладом мережевої організації експертного співтовариства є Центр переваги по скануванню майбутнього у Великобританії, який на постійній основі реалізує Форсайт-проекти. Його завдання полягає у створенні мережі експертних груп на базі найрізноманітніших структур: корпорацій, університетів, науково-дослідних лабораторій, різних відомчих та незалежних організацій. У даному прикладі спостерігається формування внутрішнього інформаційного середовища, яке створюється за рахунок взаємодії експертів.

Тому дану мережу можна визначити як мережу передачі компетенцій [1, с.14-18].

Іншим цікавим досвідом реалізації концепції науково-інноваційної мережі є програма Innoregio в Німеччині.

У контексті даної програмної мережі стоять комплексні соціальні об'єднання, що складаються з дослідницьких, промислових і соціальних організацій, ефективність функціонування яких залежить від багатьох факторів. Мета програми Innoregio полягає в тому, щоб створити ефект спільних дій для компаній, залучених в стійкій мережі, тим самим прискорити інноваційні процеси, і, в кінцевому рахунку, посилити економіку регіону. Крім того, Innoregio покликана допомогти в усуненні недоліків інноваційного процесу – неадекватного співробітництва на регіональному рівні між компаніями, дослідницькими установами та організаціями, пов'язаними з промисловістю [2, с.21-22].

Досвід програми Innoregio надзвичайно важливий для України, оскільки вона є прикладом мережі, що поєднує як кооперацію у сфері науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР), так і особливості мережі трансферу технологій, тобто мережевий менеджмент інноваційного процесу проходить практично на всіх етапах повного інноваційного циклу, за винятком етапів, на яких підприємства вступають між собою в конкурентні відносини – етапи підготовки виробництва і випуску інноваційної продукції [3, с.122-126].

Висновок. Таким чином мережевий менеджмент дозволяє уникнути боротьби за фінансування окремих інноваційних проектів окремих дослідницьких організацій і дає можливість істотно укрупнити масштаби інноваційних проектів, дозволяє їм вийти за рамки однієї вузькоспеціалізованої галузі і, отже, мати серйозний вплив на темпи і якість економічного зростання регіонів.

Список використаних джерел:

1. Титов Л.Ю. Принципы формирования инновационных сетей в реальном секторе экономики / Л.Ю. Титов // Проблемы современной экономики. – 2007. – № 1 (29). – С. 14 – 18.
2. Канаєва М.О. Сучасні європейські інноваційні мережі та їх роль в активізації інноваційної діяльності / М.О. Канаєва // Економіка. – 2005. – №73. – С.21-22.
3. Лисенко В.С., Єгоров С.О. Побудова в Україні національної інноваційної мережі у сфері трансферу технологій / В.Лисенко, С.Єгоров // Математичні машини і системи. – 2010. – № 1. – С. 122-126.

Жученко Андрій

кандидат економічних наук

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ**

Регіональна система управління охороною навколишнього природного середовища повинна бути орієнтована на:

- 1) реорганізацію органів управління охороною навколишнього природного середовища і наступну інтеграцію функцій екологічного управління в єдину функціональну систему;
- 2) розширення прав і можливостей органів місцевого управління та контролю у сфері управління охороною навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів;
- 3) зміщення акценту в здійсненні державного контролю за дотриманням екологічного законодавства в напрямі поступової переорієнтації на економічні

важелі стимулювання природоохоронної діяльності, в тому числі на регіональному рівні;

4) посилення контролю за дотриманням вимог природоохоронного законодавства, здійснення екологічної політики, захисту екологічних прав населення [1].

В зв'язку з цим виникає необхідність в інституційній розбудові і посиленні ефективності державного управління в природоохоронній галузі саме на регіональному рівні.

Процес інституціональних перетворень має включати такі етапи:

1) оцінку природно-ресурсного потенціалу регіону та екологічної інфраструктури регіону як головного критерію «зеленого» зростання;

2) вивчення чинників та процесів, що впливають на подальшу екологізацію регіону;

3) розроблення прогнозу економічних і соціальних наслідків «зеленого» зростання як системи критеріїв розвитку регіону;

4) розроблення конкретних пропозицій щодо удосконалення системи екологічного управління як механізму підвищення ефективності регіональної екологічної політики.

Основними стратегічними орієнтирами забезпечення гармонізації еколого-економічних відносин на регіональному рівні повинні стати:

1) посилення ролі та відповідальності місцевих органів самоуправління у вирішенні екологічних проблем;

2) постійне впровадження та посилення управління інноваційними процесами, вдосконалення екологічно чистих технологій, поширення стандартів екологічного менеджменту тощо;

3) забезпечення чіткого розмежування повноважень між центральними та регіональними гілками влади та відомствами [2, с.12-14].

Висновок. Оскільки сьогодні особливого значення набуває процес розробки стратегії розвитку регіону з урахуванням її ресурсно-екологічних можливостей

і оптимізації територіальної структури економічної системи., то економічною мотивацією її подальшого зростання є врахування світових тенденцій розвитку і вдосконалення господарських зв'язків. Організаційний механізм спрямований на забезпечення максимально повної реалізації економічного потенціалу регіонів у стратегії формування високопродуктивної еколого-економічної системи.

Список використаних джерел:

1. Ареф'єва О.В. Планування економічної безпеки підприємств: монографія / О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко. - К.: Вид-во Європейського університету. – 2004. - 170 с.
2. Богачов В. Необхідність підвищення екологічної безпеки в Україні / В. Богачов // Економіст. - 2008. - N 9. - С. 12-14

Zaduvaylo Lyudmyla

PhD in Economic Sciences

University of Cologne, Cologne, Germany

EUROPEAN INVESTMENT PRIORITIES FOR BRIC COUNTRIES

Besides the enormous global trade in goods and services, foreign direct investment (FDI) has become a major internationalization factor for companies. Key determinants of the FDI decision include corporate competitiveness and locational attractiveness. Europe and the United States are considered to be the main recipients of FDI from different regions in the world, including the largest emerging economies – BRIC countries. According to Thomson Reuters, firms from BRIC countries took the second place with 10 percent of all deals completed in Europe by companies from non-European countries in 2012.

Companies from India were the first from BRICs to acquire European market during 2000-2012 in terms of number of completed deals (488 operations), Russian

companies just behind – 476 operations, and companies from Chinese origin – 367 operations – have experienced the most significant growth along the period, particularly firms from Mainland China.

Approximately 40% of all M&As realized by Indian firms across Europe in 2012 were targeted British companies. Further are firms from Germany – 15%, Central Europe, particularly from the Czech Republic and Hungary, – 8%, Italy – 8%, France – 7%, Nordic countries – 6%. Indian companies seem willing to acquire companies from the largest European economies in order to reinforce their presence.

The major sectors of investment for Indian companies are professional services (mainly IT driven) and software development (28%); pharmacy & chemicals (17%); automotive (13%). The two first ones are based on comparative advantage of India in data processing and consulting due to a huge pool of well-educated, English-speaking and low-priced employees, on one side, and very innovative and talented local entrepreneurs, on the other. The same situation is also true for pharmacy.

With 476 M&As realized by national companies in Europe during 2000-2012 Russia is also a prominent investment country among BRIC countries. Europe is the main target zone for overseas M&As launched by Russian companies, and the gap is even growing with other zones during 2010-2012.

Main European target countries for Russian acquisitions during 2000-2012 were Central Europe (18%), Cyprus (16%), United Kingdom (11%), Germany (10%), Baltic countries (9%). The investment preferences were influenced by geographic and cultural-historic factors, especially in Central Europe and Baltic countries, or by special economic and tax conditions (Cyprus).

The sectoral scope of Russian deals that occurred in Europe from 2000 to 2012 is quite broad. The financial industry (20%) takes the first rank which underlines the importance of this kind of activities for Russian companies. But in a broader view, natural resources – gas, oil and energy (16%) on one side, and iron, steel and mines (11%), on the other, – are at the top of investment priorities. These results were

achieved due to comparative and competitive advantage of Russia and its large state-owned enterprises.

Chinese firms which are registered in Mainland China and Hong Kong SAR took the third place among BRICs in total number of M&As during 2000-2012. Before 2000, European M&As by Chinese companies were prominently conducted by companies from Hong Kong SAR. The crucial point was occurred only in 2010, when firms from Mainland China outpacing firms from Hong Kong SAR.

The main destinations of investment to Europe for Chinese companies were Germany (20% of all FDI from China), following by United Kingdom (19%) and Netherlands (12%). The attractiveness of Netherlands is based on its perfect location in continental Europe, efficient transport facilities and logistics compared with a low level of corporate taxes. The Nordic countries (9%) attract Chinese capital due to the presence of oil, gas and related activities.

Companies from mainland China are focused basically on industrial sectors, such as equipment (27%) or automotive (14%). The quest for natural resources overseas is reflected in the importance of the energy (8%) and mine (4%) sectors. Actually, several mining companies have their headquarters located in Europe, mainly in the United Kingdom. Hong Kong SAR's firms are targeting both industrial sectors and services, such as maritime transport and related facilities, finance or leisure.

Brazil is considered to be a modest investment player in Europe compared to other BRIC countries. South America is the main target zone, especially countries of Mercosur region. Among European countries the main recipient of Brazil FDI was Portugal (25%) due to common linguistic and cultural factors. It's worth mentioning that Latin European countries, i.e. Portugal, Italy and Spain have attracted more than 50 percent of the total investment resources.

The majority of Brazil investment resources are concentrated in agricultural sector (22%). The matter is that more than 90 percent of Brazil's trade surplus is made due to exports of agricultural products. The relative importance of banking, particularly state-owned ones, shows either the capability of Brazilian banks to

venture abroad to expand internationally, to support their customers and Brazilian multinationals (11% of FDI).

Conclusions. During 2000-2012 exists strong trend for growing of investment resources from BRIC countries to Europe. The investment priorities of emerging economies are based on their competitive advantages and main goals of national policies. The investment leader through BRICs to Europe according to number of M&As was India, but Chinese investment policy demonstrates great potential of overcoming the achieved results in the next decade.

References:

1. Thomson Reuters. – [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.thomsononeim.com>
2. World Investment Report 2013. – [Electronic resource]. – Mode of access: http://unctad.org/en/publicationslibrary/wir2013_en.pdf

Богачова Анастасія

студентка

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ПОТОКІВ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЯК ОСНОВНОЇ ФОРМИ ЕКСПАНСІЇ ТНК

Сучасні транснаціональні корпорації (ТНК) привертають до себе все більшу увагу своєю могутністю та масштабністю здійснюваних операцій. На сьогодні, транснаціональні корпорації завдяки прямим іноземним інвестиціям, постійно посилюють свій вплив, як на розвиток міжнародних економічних відносин, так і на конкурентоздатність національних економік. На початку XXI сторіччя завдяки процесу глобалізації виробничої та інвестиційної діяльності та значного зростання ролі ТНК, утворилась нова міжнародна економічна система. Саме це і обумовлює актуальність теми даного дослідження.

З активним розвитком світового господарства, особливо останніми десятиліттями, зростає і ступінь міжнародної мобільності факторів виробництва. Своєю чергою, мобільність капіталу як фактора виробництва є важливим чинником зростання світової економіки. При цьому, важливу роль у поглибленні процесів глобалізації відіграють міжнародні потоки прямих іноземних інвестицій, оскільки з ними безпосередньо пов'язані процеси створення механізму виходу виробництва на наднаціональні межі. Саме ТНК є головними джерелами прямих інвестицій, на частку яких нині приходиться близько 90 % прямих зарубіжних інвестицій у світі [1].

Діяльність ТНК характеризує приріст глобальних потоків прямих іноземних інвестицій з боку корпорацій протягом останніх 30 років. Динаміка обсягів залучених ПІІ у світі зображена на рисунку 1.

В 2011 році продовжилось зростання обсягів залучених ПІІ в світі, які, нарешті, перевищили докризовий рівень, досягнувши 1651510,9 млн. дол. США. Проте, у 2012 році темпи зростання залучених ПІІ скоротились, і їх обсяг в економіці приймаючих країн склав 1350925,7 млн. дол. США [2].

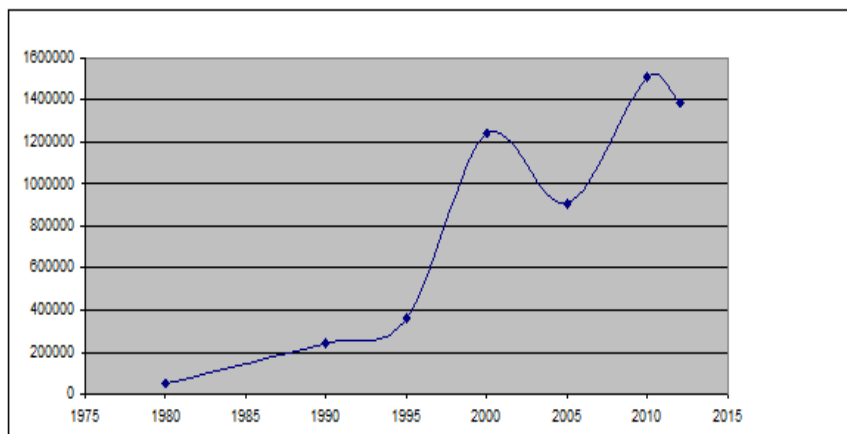

Рис.1. Динаміка обсягів залучених і вкладених ПІІ у світі, 1980-2012 рр.

(складено автором на основі джерела [2,3])

Головну роль у позитивній динаміці притоків іноземних інвестицій відіграють країни, що розвиваються та їх більш високі темпи економічного розвитку, а також поступове збільшення інвестицій в країнах з перехідною економікою. Цей приріст відбувся на тлі збільшення прибутків

транснаціональних корпорацій (ТНК) та відносно високих темпів економічного зростання в країнах, що розвиваються. Із групи розвинутих країн найбільшими притоками ПІІ характеризуються Німеччина, Франція, Великобританія, Канада, США. Обсяг ПІІ приймаючих країн у країнах, що розвивається збільшився до 702825,6 млн. дол. США. у 2012 р., що складає 52% усіх залучених інвестицій. У групі розвинутих країн найбільший обсяг залучених ПІІ належить європейським країнам, що у 2012 році складає 20,4% від загального значення. Такий обсяг ПІІ у Європі забезпечують країни Європейського Союзу, оскільки сумарне значення інвестицій даних країн майже співпадає з обсягом інвестицій усієї Європи.

Згідно з даними про інвестиції обсяг вкладених ПІІ у 2012 році складав 1390956,1 млн. дол. США. Загальна динаміка обсягів ПІІ у світі зображена на рисунку 1. Обсяг відтоку ПІІ у країнах, що розвиваються збільшився до 426081,8 млн. дол. США у 2012 році. Важливо відзначити помірні темпи росту вкладених ПІІ у групі країн з перехідною економікою. В період від 1980 р. до 2012 року обсяг вкладених інвестицій у розвинених країнах зменшився з 94% до 65%, але, не зважаючи на дане зменшення, вони займають найбільшу питому вагу у світовому обсязі вкладених інвестицій. Незначним відсотком (4%) характеризується група країн, з перехідною економікою. Суттєвий ріст відтоків ПІІ притаманний країнам, що розвивається. Серед групи розвинених країн основними інвесторами є США (23,6%) та країни Європейського Союзу (23,2%). Серед країн, що розвиваються найбільша кількість інвестицій надходить з країн Латинської Америки та Карибського басейну (7,4%) та Китаю (6,05%) [3].

Висновок. Отже, проаналізувавши динаміку і структуру потоків іноземних інвестицій, можна зробити висновок, що основними країнами базування ТНК, які виступають в ролі головних інвесторів є розвинені країни, а країни, що розвиваються являються відповідно найпривабливішими для іноземних інвестицій. Також зростають темпи залучення ПІІ в економіку країн з

перехідною економікою. Тому для них країн актуальними залишаються питання залучення іноземних інвестицій ТНК шляхом формування сприятливого інвестиційного клімату, покращення інфраструктури, забезпечення гарантії для іноземних інвесторів і налагодження відносин з розвинутими та країнами, що розвиваються.

Список використаних джерел:

1. Кулешов Е.А. Транснаціоналізація виробництва: вклад в формування нової міжнародної економіки // Економічні науки. – 2008. – №7(44). – С. 45-47.

2. FDI inflows, by region and economy, 1990-2012. Annex Table 01 [Electronic resource] / UNCTAD. – Mode of access: <http://unctad.org/en/Pages/DIAE/World%20Investment%20Report/Annex-Tables.aspx>

3. FDI outflows, by region and economy, 1990-2012. Annex Table 02 [Electronic resource] / UNCTAD. – Mode of access: <http://unctad.org/en/Pages/DIAE/World%20Investment%20Report/Annex-Tables.aspx>

Коваленко Оксана

здобувач

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Зараз проблеми ідентифікації факторів невизначеності, регулювання необхідної проектної рентабельності, кількісної оцінки та контролю рівня ризику стають актуальними.

Конторович С.П., досліджуючи системно-оцінні аспекти управління інвестиційною привабливістю підприємства, вважає, що на першому етапі оцінки інвестиційної привабливості, незалежно від характеру майбутньої кредитної угоди, позичальник повинен бути ідентифікований. На другому етапі оцінюється кредитна історія позичальника та його комерційна репутація [1, с. 24-36].

Після ідентифікації позичальника та визначення набору формальних і неформальних показників кредитор переходить до безпосереднього розрахунку й отриманню експертного висновку.

Таким чином, можна стверджувати, що необхідно розглядати два рівня фінансової спроможності — спроможність відокремленого проекту і спроможність підприємства, що здійснює проект.

Виходячи з цього, на практиці застосовують різні методи аналізу інвестиційних проектів, що здійснюються на діючому підприємстві.

Так, метод умовного виділення доцільно застосувати тоді, коли проект фізично відокремлений від підприємства і може розглядатися незалежно. Для цього проект, який представляє собою частину підприємства, умовно представляють як окрему юридичну особу зі своїми активами і пасивами, виручкою і витратами. Метод дозволяє оцінити ефективність проекту і його фінансову спроможність [2].

При використанні методу аналізу змін досліджуються тільки зміни (збільшення), які вносить проект в показники діяльності підприємства. Метод особливо зручний, коли суть проекту полягає в модернізації або розширенні поточного виробництва. Головною перевагою методу аналізу змін є відносна простота підготовки вихідних даних. Недолік методу в тому, що він не дозволяє оцінити фінансову спроможність підприємства, що реалізує проект.

Метод об'єднання спрямований на аналіз фінансової спроможності підприємства, що здійснює проект, але не дозволяє говорити про ефективність проекту. Пріоритетність даного методу виникає тоді, коли масштаби проекту

можна порівняти з масштабами діючого виробництва. Складність методу об'єднання полягає в побудові коректного фінансового плану, прив'язаного до поточного фінансового становища підприємства з урахуванням наявного оборотного капіталу, наявних кредитів і поточних заборгованостей.

Суть методу порівняння полягає в тому, що спочатку, як і в методі об'єднання, описується фінансовий план підприємства, що здійснює проект, потім описується діюче виробництво. Перевагою методу є можливість комплексної оцінки будь-якого проекту, відсутність умовних побудов, не потрібно замислюватися про те, як описати проект окремо від підприємства [3].

Висновок. В умовах нестабільного економічного середовища в Україні дуже важливо зважати увагу на реальність проектів. Використання досліджених методів дозволить не тільки реалізовувати нові проекти, але і доводити до логічного завершення і раніше початі проекти. Новітні підходи можуть також дати відповідь на питання про коректування допущених помилок на стадії реалізації проекту. Звичайно в запропонованих методах є і певні недоліки, але в сукупності вони формують інформаційну базу для прийняття правильного управлінського рішення.

Список використаних джерел:

1. Конторович С.П. Управление инвестиционной привлекательностью предприятия. / С.П. Конторович // Вопросы экономики. – 2003. – №8. – С. 24-36
2. Ковтун Н.В. Статистичне дослідження інвестиційного процесу та інвестиційної діяльності: монографія. – Київ: 2005. – С. 441.
3. Боярко І.М., Гриценко Л.Л. Інвестиційний аналіз: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури.— 2011. — 400 с.

Лугова Марина

аспірант

Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки, Луцьк, Україна

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ

У сучасних умовах соціально-економічного розвитку держави значний вплив на підвищення її глобальної конкурентоспроможності виявляє інвестиційний клімат та інвестиційна привабливість країни.

В умовах обмеженості ресурсів і гострої конкуренції між країнами за одержання більш якісних і дешевих ресурсів, у тому числі і фінансових, на перший план виходить питання про створення в інвесторів представлення про країну, як привабливий об'єкт інвестування – формуванні інвестиційної привабливості. Високий рівень інвестиційної привабливості гарантує стабільні надходження інвестицій в країну, додаткові надходження до бюджету держави, покращення соціального середовища в країні, а також підвищення конкурентоспроможності країни у світі.

Реалії сучасного етапу залучення України до міжнародного інвестиційного ринку з метою закріплення своїх конкурентних позицій як країни зі значним соціально-економічним потенціалом вимагають поміркованого та конструктивного поживлення інвестиційної діяльності держави для підвищення міжнародного конкурентного статусу [1].

Привабливість країни для іноземного інвестора в більшості випадків залежить від рівня розвитку підприємництва в тій чи іншій країні, географічного положення держави і її природно – кліматичних умов, розвитку транспортної мережі, телекомунікацій, але перш за все визначається такими факторами: відкритістю національної економіки, створенням сприятливого режиму іноземного інвестування, стабільністю, прозорістю, передбачуваністю

регулюючої сфери в державі, демократичним характером політичної системи країни.

Постійний приплив іноземних інвестицій забезпечує безперервне надходження капіталу в економіку нашої країни, що збільшує її виробничі здібності, а також впливає на накопичення капіталу та підвищує рівень її міжнародної конкурентоспроможності. Іноземні інвестиції стимулюють зростання попиту на висококваліфіковану робочу силу, підвищують продуктивність праці та рівень якості продукції, що випускається, а це впливає на її конкурентоспроможність, зокрема на міжнародному ринку товарів [2].

При дослідженні національної конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості потрібно опиратися на оцінку рейтингів міжнародних організацій. За даними Звіту про глобальну конкурентоспроможність 2013-2014 Світового економічного форуму, за індексом глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index) Україна знаходиться на 84-й позиції з 148 країн світу. У минулому році цей показник був на рівні 73-ї позиції, а у 2011-2012 – на 82. Можна стверджувати, що наша держава зазнала значного спаду в 11 позицій впродовж 2013 року. Серед факторів, що найбільше заважають розвитку підприємництва та бізнесу в Україні визначено наступні: доступ до фінансових ресурсів, корупція, бюрократія, податкове законодавство політична нестабільність, податкові ставки, інфляція, валютне регулювання та інші. Україна може покращити своє положення у рейтингу шляхом підвищення конкурентоспроможності своїх товарів та послуг, а також продовження реформи фінансового та банківського сектору.

Індекс інвестиційної привабливості України за дослідженням Європейської Бізнес Асоціації за підсумками четвертого кварталу 2013 року впав до рекордно низького рівня, зафіксованого за п'ять років його існування. Індекс склав 1,81 бала з п'яти можливих, що пов'язано, в першу чергу, з непідписанням Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. У третьому кварталі 2013 року індекс інвестиційної привабливості України за версією ЄБА становив 2,39 бала з 5 можливих, зростання якого, порівняно з попередніми кварталами, пов'язано

з очікуванням підписання Угоди про асоціацію з ЄС. Найвищий індекс інвестиційної привабливості, розрахунки якого ЄБА проводить із 2008 року, був зафіксований у першому й другому кварталі 2011 року на рівні 3,39 бала з п'яти можливих [3].

Підвищення інвестиційної привабливості України в контексті підвищення конкурентоспроможності національної економіки потребує вдосконалення інвестиційного механізму, який включає збалансування інвестиційних потреб із можливостями щодо залучення та освоєння іноземних інвестицій, налагодження та зміцнення інвестиційного співробітництва, удосконалення правової та інституційної основи [4].

Висновок. Отже, необхідним є вироблення напрямків державної інвестиційної політики, спрямованої на активізацію інвестиційної діяльності та підвищенню інвестиційної привабливості України, що у підсумку сприятиме підвищенню конкурентоспроможності країни.

Список використаних джерел:

1. Ліщук В.І., Вісіна Т.М., Московчук А.Т. Інвестиційний фактор конкурентоспроможності економіки України: регіональні аспекти [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.confcontact.com/2009new/4-lishuk.php>

2. Арифмететов Р. Р. Вплив іноземних інвестицій на конкурентоспроможність країни [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.confcontact.com/2013-specproekt/ek2_arifmemetov.htm

3. Індекс інвестиційної привабливості України рекордно впав [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.unian.ua/society/865338-indeks-investitsiynoji-privablivosti-ukrajini-rekordno-vpav.html>

4. Шаховська Л.Н. Взаємозв'язок конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/33_NIEK_2008/Economics/37187.doc.htm

5. Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.weforum.org/>

Мельниченко Григорій

здобувач

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

МЕХАНІЗМ ФІНАНСУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ

Екологічна криза, що охоплює більшу частину регіонів України значною мірою пов'язана з недосконалою системою фінансування екологічних заходів. Ситуація ускладнюється економічною кризою, невідповідністю структури народного господарства ринковим вимогам, матеріальним зносом очисного обладнання, розвалом соціальної сфери, і нарешті, наслідками техногенних катастроф, найкрупнішою з яких є Чорнобильська аварія.

Постає нагальне завдання щодо розвитку саме позабюджетних джерел та створення нового механізму фінансування екологічної сфери відповідно до ринкових відносин та адміністративної реформи, що здійснюється в Україні [1, с. 1-20].

Головними напрямками при цьому є:

1. З метою мобілізації фінансових ресурсів усіх джерел для кредитування та фінансування цільових екологічних програм та проектів, управління екологічними зборами необхідно визначити головну державну фінансову інституцію в природоохоронній діяльності

2. Поряд із створенням Національного екологічного фонду дохідну базу яку передбачається формувати за рахунок зборів за спеціальне використання природних ресурсів та забруднення довкілля в Україні існує можливість і необхідність створення ще одного Екологічного фонду, дохідною базою якого можуть бути кошти в рахунок погашення країнами-кредиторами боргів, за умови фінансування природоохоронних заходів за визначеними міжнародними пріоритетами.

3. Враховуючи обмеженість бюджетних коштів на охорону довкілля, необхідно розробляти нетрадиційні ринкові джерела фінансування природоохоронної діяльності. Одним із таких перспективних і ефективних шляхів вирішення проблеми інвестування природоохоронної діяльності може стати лізинг. Він передбачає товарне кредитування, що дозволяє без значної фінансової напруги відновити виробничі фонди та придбати майно значної вартості [2, с. 7-9].

Висновок. З метою упорядкування джерел фінансового забезпечення природоохоронної діяльності в країні необхідно створити цільові фонди охорони і відтворення природних ресурсів в регіонах – природо користувачах, при місцевих та державному бюджетах з наступною трансформацією цих фондів у екологічні банки. Екологічні фонди можуть створюватися за рахунок різних джерел, а саме:

- 1) Амортизаційних відрахувань на відновлення природоохоронних об'єктів;
- 2) Субсидій із бюджетів;
- 3) Внесків зі страхування від екологічних аварій;
- 4) Добровільних внесків та інших джерел [3].

Список використаних джерел:

1. Веклич О.О. Сучасні тенденції фінансового забезпечення природоохоронної діяльності в Україні / О.О. Веклич // Фінанси України. – 2009. – № 11. – С. 1-20.

2. Краснова М. Фінансування природоохоронних заходів у системі реалізації еколого-правових договорів в Україні / М. Краснова // Юридичні науки. – 2011. – № 88. – С. 7-9.

3. Кондратюк О.В. Вдосконалення механізму фінансування природоохоронної діяльності на підприємстві / О.В. Кондратюк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.univerua.rv.ua/VNS1/Kondratuk_O.V.pdf

Мірошниченко Тетяна

здобувач

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна

ІНВЕСТИВАННЯ В КРАЇНАХ ШОС

В умовах сучасної глобалізації з збільшенням масштабів міжнародного переміщення капіталу зростає роль прямих іноземних інвестицій (ПІ), як джерела фінансування соціально-економічного розвитку країни. Світовий досвід показує, що ПІ мають ряд переваг перед іншими джерелами фінансування розвитку економіки. Іноземні інвестиції, як відомо, є одним з факторів економічного зростання, виступають додатковим джерелом для капітальних вкладень у виробництво товарів і послуг, ноу-хау, новітніх методів управління, прискорюють структурні перетворення в економіці країни-реципієнта капіталу [1].

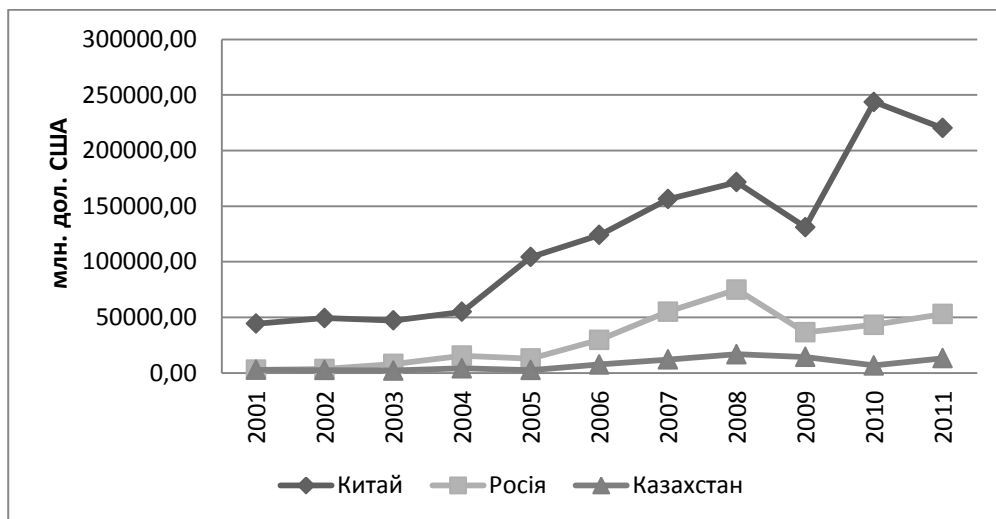

Рис. 1. Динаміка ПІ в КНР, Росію та Казахстан

Складено автором за матеріалами [2]

Серед шести країн-членів ШОС Китай став найбільшим у світі одержувачем іноземного капіталу, але світова криза 2009 року суттєво вплинула на стан економічних систем країн ШОС (рис. 1). Китай зазнав найбільшого просідання внаслідок кризових явищ в світовій економіці. Таке синхронне падіння об'ємів

ПІ свідчить про значну інтегрованість країн ШОС до світових економічних процесів та зростаючу взаємозалежність між країнами [3].

Висновок. Пострадянські країни ШОС все ще не досягнули рівня КНР з привабливості для іноземного капіталу. Критичного значення в подальших дослідженнях є вивчення досвіду КНР з залучення ПІ, а також побудови економетричних моделей щодо виявлення впливу ПІ на стан національних економік країн ШОС.

Список використаних джерел:

1. Матюшенко І.Ю. Инвестирование (в контексте международной интеграции Украины): учебн. пособ. / И.Ю. Матюшенко. – Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2013. – 396 с.

2. Офіційний статистичний веб-сайт [Електронний ресурс]:. – Режим доступу: <http://www.indexmundi.com>.

3. The Shanghai Cooperation [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. – Режим доступу:<http://www.sectsco.org/>.

Паламарчук Дмитро

аспірант

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

СУТНІСТЬ ТА ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ГЛОБАЛЬНОГО ІННОВАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Глобалізація та інтернаціоналізація інноваційної діяльності створили передумови формування глобального інноваційного простору, що включають в себе поглиблення спеціалізації країн на окремих сегментах створення доданої вартості, прогрес в розвитку інформаційної інфраструктури, інтернаціоналізацію науково-дослідної діяльності, інтенсифікацію процесів міжнародного технологічного обміну та формування глобальних інноваційних мереж.

Глобальний інноваційний простір охоплює всі національні інноваційні системи з притаманною їм специфікою та прояви їх взаємодії і включає в себе інститути, норми, фактори та умови функціонування суб'єктів інноваційної діяльності, а також самі суб'єкти та взаємозв'язки між ними.

Міжнародна співпраця в науково-дослідній та інноваційній сферах сприяє інтеграції національних інноваційних систем. Що супроводжується зростанням обсягів міжнародної торгівлі наукоємною продукцією та міжнародних платежів за використання інтелектуальної власності, збільшенням чисельності зайнятих в науково-дослідній сфері та чисельності науковців задіяних в міжнародних проектах, підвищенням патентної активності, диверсифікацією джерел фінансування інноваційної діяльності за рахунок залучення іноземних партнерів, інтернаціоналізацією науково-дослідницької діяльності транснаціональних компаній [1].

Глобалізація інноваційної діяльності несе в собі потенційні вигоди не лише для бізнесу, але і для країн, залучених в ці процеси, здійснюючи, тим самим, вплив на будову та функціонування національних інноваційних систем. На сучасному етапі розвитку світового господарства поряд з традиційною моделлю інновацій, де інноваційний процес здійснюється в межах однієї компанії, набуває поширення відкрита модель інновацій, відповідно якої інновації створюються декількома суб'єктами інноваційної діяльності. Поширення відкритої моделі інновацій, інтернаціоналізація науково-дослідної діяльності, інтенсифікація процесів міжнародного технологічного обміну сприяли формуванню глобального інноваційного простору. Виникнення глобального інноваційного простору сприяло зростанню результативності всіх етапів інноваційного процесу, розподілених між різними країнами на основі принципу максимального використання відмінностей у перевагах факторів виробництва.

Глобальний інноваційний простір – це сукупність суб'єктів інноваційної діяльності та відносин між ними на всіх рівнях економічної діяльності в межах всієї світової економіки (Рис. 1).

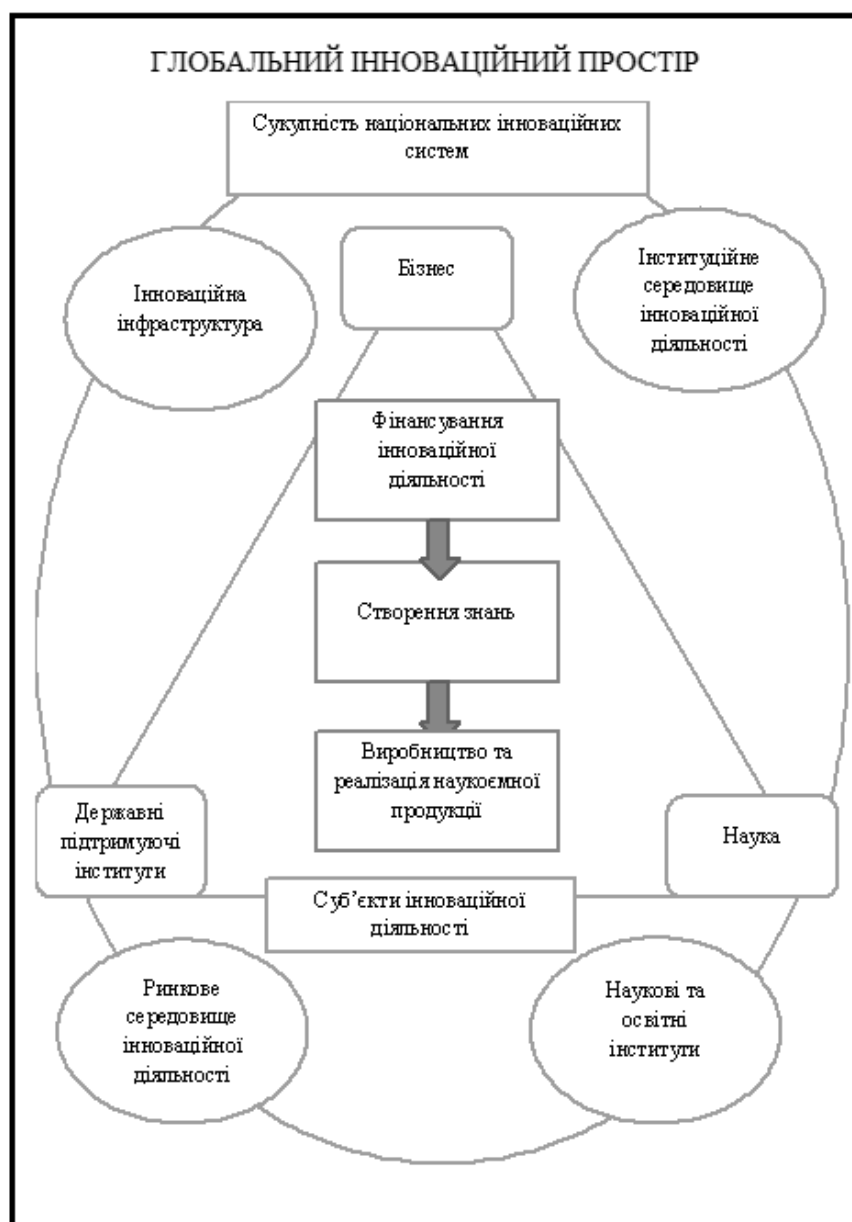

Рис. 1 Механізм функціонування глобального інноваційного простору

Даний простір не є однорідним і статичним, він характеризується динамізмом та певною асиметричністю.

Основними структурними елементами глобального інноваційного простору є сукупність національних інноваційних систем та взаємозв'язки між ними. Існуючі на сьогоднішній день моделі національних інноваційних систем різних країн істотно відрізняються один від одного. Наявність відмінностей між національними інноваційними системами сприяла інтернаціоналізації та глобалізації інноваційного процесу. В залежності від наявних переваг

національні інноваційні системи спеціалізуються на різних сегментах ланцюжка створення інновацій.

Висновок. Отже, формування глобального інноваційного простору стало наслідком зростаючого рівня науково-технічного розвитку, глобалізації світової економіки, поширення моделі відкритих інновацій та інтернаціоналізації науково-дослідної діяльності ТНК. Одним з основних наслідків становлення глобального інноваційного простору є зростання суспільної віддачі від проведення інноваційної діяльності та прискорення технологічного розвитку суспільства.

Список використаних джерел:

1. OECD Science, Technology and Industry Scoreboard 2013 Innovation for Growth. – 2013. [Electronic Resource]. - Mode of access: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/science-and-technology/oecd-science-technology-and-industry-scoreboard-2013_sti_scoreboard-2013-en

2. Олійнич О.І. (Чернявська О.І.) Переваги та загрози техноглобалізму / О.І.Олійнич (О.І.Чернявська) // Економіка та підприємництво: Зб. наук. праць молодих учених та аспірантів. Вип. 21 / Відп. ред. С.І.Дем'яненко. – К.: КНЕУ, 2008. – С.82-91.

Подольский Геннадий

студент

Черкасский государственный технологический университет,

Черкасы, Украина

ПРЯМЫЕ ИНОСТРАННЫЕ ИНВЕСТИЦИИ В ЭКОНОМИКЕ ЧЕШСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Чешская Республика является одной из самых успешных стран Центральной и Восточной Европы по объему привлеченных прямых иностранных

инвестиций. Состоянием на 2012 год более 173 000 чешских компаний во всех секторах экономики поддерживаются иностранным капиталом. Введение в 1998 году мер по привлечению инвестиций стимулировало массовый приток ПИИ в новые проекты. Благоприятным фактором увеличения объема ПИИ стало вступление в 2004 году Чешской Республики в Европейский Союз и корректировка экономической политики страны направленная на стимулирование инвестиций.

В Чешской республике размещаются более 73000 иностранных компаний. Такие известные компании, как ABB, Ford, Panasonic, Nestle, IBM, DHL, Astra Zeneca, Rockwell, Procter & Gamble, Renault, Siemens, Tyco, Honeywell, и Volkswagen имеют множество дочерних компаний в Чешской республике.

С 1990 года Чехия привлекает большое количество прямых иностранных инвестиций, что делает ее наиболее успешной страной с переходной экономикой с точки зрения прямых иностранных инвестиций на душу населения.

Привлекательна Чешская республика в плане инвестиций многими факторами, некоторыми из них являются:

- Безопасный инвестиционный климат
- Квалифицированная рабочая сила
- Относительно низкие затраты на рабочую силу и стабильность цен
- Выгодное географическое положение (в центре Европы)
- Прозрачная система стимулов для инвестиций
- Сильный акцент на исследования и разработки
- Стабильная социальная и политическая система
- Членство в ЕС

Привлечение инвестиций - составная часть экономической политики страны. Так общий объем накопленных иностранных инвестиций в экономику Чехии в период с 1993 по 2011гг. составил около 110,5 млрд. долл. США [2].

Иностранные инвестиции в 2011 году в основном вливались в:

- производство (31.7%)
- сферу финансов и страхового дела (21,2%),
- оптовая и розничная торговля, ремонт моторных транспортных средств (10.5%),
- в деятельность в сфере недвижимости (8.5%),
- в энергетическую сферу (7,6%)

При этом наибольшая доля иностранных инвестиций приходилась на [1]:

- Нидерланды (27.4%),
- Германию (14.9%),
- Австрию (13.2%),
- Люксембург (6.1%),
- Францию (5.2%);
- другие страны (21.4%).

С 1996-1998 объем ПИИ в Чешскую Республику возрастал в русле общемировых тенденций. С 1999- 2000 года прирост ПИИ в Чехии снизился, на что повлияло общемировое снижение инвестиционной активности. Несмотря на мировые тенденции падения объемов ПИИ, в 2001-2002 годах приплыв инвестиций в Чешскую Республику увеличивается. Падение притока ПИИ в Чехию на 75% в 2003 году можно объяснить общим снижением экономической активности в мире.

В 2003 - 2007 годах приток ПИИ характеризовался стабильным приростом, хотя в 2006 году падение прироста инвестиций (на 53%) можно объяснить тем что в этом году выплачивались дивиденды по ранние пришедшим инвестициям.

В связи с мировым и внутри европейским кризисом в 2008-2009 годах инвесторы начали вывозить свой капитал с объектов инвестирования. Такая тенденция наблюдалась не только в Чехии, а и во всем мире в целом. В 2010 год 131.7%-й прирост можно объяснить тем, что инвесторы начали опять вкладывать свой капитал.

В таблице 1 проиллюстрирована динамика притока ПИИ за 1995-2010 гг.

Таблица 1

Показатели притока ПИИ в Чехию за 1995-2010 года.

Показатель	Чистый прирост ПИИ, млн. долл. США	Абсолютный прирост ПИИ, млн. долл. США	Темпы роста ПИИ, %
1995	2562		
1996	1428	-1134	-44,2
1997	1301	-127	-8,9
1998	3716	2415	185,6
1999	6326	2610	70,2
2000	4980	-1346	-21,2
2001	5645	665	13,3
2002	8483	2838	50,2
2003	2109	-6374	-75
2004	4975	2866	135,9
2005	11654	6679	134,25
2006	5465	-6189	-53
2007	10446	4981	91,1
2008	6449	-4017	-38
2009	2929	-3520	-54,6
2010	6788	3859	131,7

Источник: Чешское статистическое управление, 2011 г., *Чешский национальный банк, Минфин Чехии*

Реализация норм и правил Евросоюза также помогла улучшению бизнес-среды и привлечения ПИИ. В соответствии с Economist Intelligence Unit, Чехии постоянно привлекает высокий уровень прямых иностранных инвестиций на душу населения с 2000 года, что подтверждает сильную привлекательность страны для иностранных инвесторов.

Наиболее крупными инвесторами являются Германия, США, Австрия, Япония и Великобритания. Значительная часть притока ПИИ в Чешской республике была сосредоточена в секторе автомобильных компонентов. Сфера услуг стала вторым по величине получателем ПИИ, особенно программного обеспечения IT-услуг и финансовых услуг. Большая часть инвестиций в настоящее время направлены на новые высокотехнологичные отрасли, исследования и разработок.

Структура потока ПИИ в Чехии Существенным образом меняется и эта тенденция, как ожидается, укрепитя в ближайшие годы. Чешская Республика переживает введение новой, очень ценный тип экономики, которая основана не на традиционной переработки ресурсов, а на знание людей страны.

Вывод: В общем, политика Чехии направлена на превлечение ПИИ оказалась достаточно эффективной, о чем свидетельствуют значительные объемы привлеченных инвестиций. Опыт Чехии в данной сфере может быть использован для разработки эффективной инвестиционной политики других стран с транзитивной экономикой.

Список использованных источников:

1. Businessinfo.cz [Електронний ресурс]. – [Режим доступа]: http://www.businessinfo.cz/app/content/files/archiv/dokumenty/FS_02_Inflow_of_FDI.pdf
2. Foreign direct investment in 2011: Monetary and Statistics Department Balance of Payments Division [Електронний ресурс]. – [Режим доступа]: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2011_EN.pdf

Розинська Нінель

аспірантка

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, Україна

ЕФЕКТИВНІСТЬ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ.

Ефективність грошово-кредитної політики, яку проводить будь-який центральний банк, повністю залежить від правильного розуміння механізмів взаємодії між грошовим та реальним секторами економіки, і, відповідно, адекватного використання інструментів грошово-кредитного регулювання. В свою чергу вибір цілей грошово-кредитної політики повністю визначається ступенем розвитку такого механізму, який дістав назву «трансмісійного» [3, с. 27]. Структура трансмісійного механізму складається із каналів, по яким монетарні імпульси, генеровані центральним банком, впливають на основні макроекономічні змінні (ВВП, зайнятість, інфляцію) [5, с. 52]. Монетарні

імпульси проходять три стадії: 1) інструмент центрального банку (облікова ставка, операції на відкритому ринку) впливають на ринкові відсоткові ставки, валютний курс, ціни на активи та умови кредитування; 2) зміни в фінансовій кон'юнктурі ведуть до змін в номінальних видатках домогосподарств та фірм; 3) зміни в сукупному попиті впливають на темпи економічного росту, рівень безробіття. Порушення на будь-якій стадії призводить до зниження або навіть відсутності результатів грошово-кредитної політики [4, с. 196].

Серед цих структурних характеристик можна виділити наступні:

1) Ступінь монетизації економіки, який є відношенням обсягу грошей до ВВП. Низький рівень монетизації економіки є індикатором недостатньої ефективності грошової трансмісії, що пояснюється існуванням тіньових фінансових ринків, які акумулюють значну частку сукупного обороту. Тобто реакція макроекономічних змінних на грошові імпульси буде заниженою. В українській економіці впродовж 2000-2005 років рівень монетизації зріс з 16 відсотків до 37,7 відсотка, що дещо підвищує ефективність дії механізму грошової трансмісії та сприяє переливанню грошових коштів, акумульованих фінансово-кредитним сектором, до реального сектору економіки для інвестиційного розвитку [2, с. 56].

2) Структура внутрішнього попиту, компоненти якого (споживання, інвестиції, чистий експорт) мають різну реакцію на зміну в відсоткових ставках. При цьому різна реакція на грошові імпульси в трансмісійних механізмах може обумовлюватись різницею в структурах виробництва. В українській економіці еластичність попиту на гроші від рівня відсоткових ставок залишається низькою, що більшою мірою пов'язано із короткостроковістю банківського кредитування та високим рівнем доларизації внутрішнього ринку [2, с. 58].

3) Вплив валютного курсу на динаміку ВВП та інфляцію. Ця структурна характеристика пов'язана із ступенем мобільності капіталу та рівнем відкритості економіки, режимом валютного курсу, частки імпортованих товарів

в споживчому кошику та структурі виробництва, механізмом ціноутворення у зовнішній торгівлі [2, с. 62].

4) Тип фінансової системи – банківська та ринкова. В банківській системі ресурси розподіляються переважно через банківський сектор економіки, в ринковій - фінансування реального сектору економіки відбувається через ринок цінних паперів. Чим більше вплив держави на банківську діяльність в країні, тим легше центральному банку провести через трансмісійний механізм зміни в економіці, однак при цьому ефективність розподілення фінансових ресурсів знижується. Основним завданням центрального банку в ринковій системі є зниження волатильності фінансових ринків, оскільки домогосподарства та фірми залежать від цін на фінансові активи. В Україні склався банківський тип фінансової системи, оскільки передача імпульсів грошово-кредитної політики відбувається через банківський канал (обсяг кредитів, наданих в економіку, на кінець 2005 року становив 33,8 відсотка від ВВП) [2, с. 70].

Ще одним прикладом, який показує необхідність чіткого розуміння механізму грошової трансмісії в Україні, є ситуація із завищеним значенням ринкових відсоткових ставок [1, с. 45]. Поточні ринкові відсоткові ставки залишаються дуже високими і мало недоступними для бізнесу, їх зниження відбувається не адекватно ступеня пом'якшення грошово-кредитної політики Національного банку. Це змушує банк далі пом'якшувати свою політику і додавати ліквідність в економіку, що може не призвести до очікуваного зниження ринкових відсоткових ставок. І навпаки, чи необхідно проводити жорстку грошово-кредитну політику для зниження рівня інфляції, щоб це негативно не позначилось на економічному зростанні.

Висновок. Отже, одним із перспективних напрямків досліджень механізму впливу монетарної політики на реальний сектор економіки є виділення якомога більшої кількості окремих взаємозв'язків між грошово-кредитними та макроекономічними змінними, що сприятиме розвитку трансмісійних

механізмів, на основі розуміння дії яких підвищиться ефективність проведення грошово-кредитної політики України.

Список використаних джерел:

1. Голиков А. П., Казакова Н. А., Прав Ю. Г. Региональная политика и экономическое развитие: европейский контекст: Учебное пособие.– Харьков: Экограф, 2009.– 240 с.

2. Голиков А.П., Грицак Ю.П., Казакова Н.А., Сидоров В.И.: Под ред. А.П. Голикова. География мирового хозяйства: Учебное пособие. – К.: Центр учебной литературы, 2008. – 192 с.

3. Львовчкін С. В. Фінансовий механізм макроекономічного регулювання // Фінанси України. – 2009. – №12. – С. 25-33.

4. Міжнародні економічні відносини: Сучасні міжнародні економічні відносини: Підручник для студентів економічних вузів і факультетів / А.С. Філіпенко, С.Я. Боринець, В.А. Вергун та ін. – К.: Либідь, 1992. – 255 с.

5. Науменкова С. В., Міщенко С. В. Сучасна модель фінансової системи: порівняльний аналіз основних підходів // Фінанси України. – 2006. – №6. –С. 44-56.

Чичина Ольга

аспірант

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, Україна

МІЖПАЛИВНА КОНКУРЕНЦІЯ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

В умовах глобалізації основне завдання країн забезпечити високий рівень добробуту своїх громадян, що і є критерієм показника національної конкурентоздатності. Проте, глобальна конкурентоспроможність країни або

регіону дає поняття здатності країни забезпечити стабільні темпи економічного зростання, які були б стійкі в середньостроковій перспективі.

В сучасному світі енергетика є індикатором рівня розвиненості економік країн і основою розвитку базових галузей промисловості, що визначають прогрес суспільного виробництва у світі. У всіх промислово розвинених країнах темпи розвитку енергетики випереджали темпи розвитку інших галузей [1].

Таким, чином, основним з основних факторів, які впливають на глобальну конкурентоспроможність актора світової політики є саме енергетична сфера, яка забезпечує економічну безпеку і сприяє розвитку економіки.

Основний індикатор розвитку глобального енергетичного ринку – це попит на первинні енергоресурси, який вже є традиційний напрямком прикладних економічних досліджень. Але вся історія розвитку антропогенної енергетики пов'язана з розширенням міжпаливної конкуренції та з розвитком нових джерел енергії, що дозволяють збільшити коло доступних для людства варіантів задоволення своїх енергетичних потреб [2].

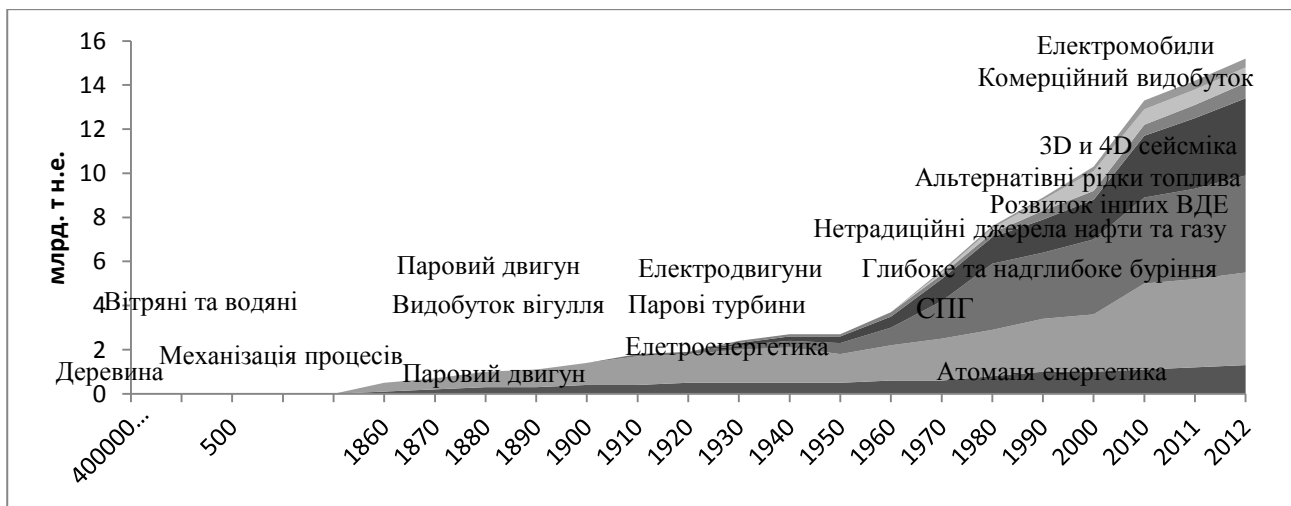

Рис. 1. Історія розвитку технологічних відкриттів в галузі енергетики [1, 3].

З рисунку ми можемо визначити, що саме технологічні прориви і відкриття - це ключовий фактор розвитку світового енергетичного ринку, тобто ключовий показник, який задає тенденції міжпаливної конкуренції.

Міжпаливна конкуренція характеризується складним комплексом чинників:

- вартісні показники енергоресурсів, які включають питання вартості геодезії, видобування, транспортування та енергоефективності;
- ресурсні та технологічні показники, які характеризують запаси енергоресурсів, діапазони їх взаємозамінності, технології видобутку та сейсміки та розвиток альтернативної енергетики;
- екологічні фактори, а саме емісія CO₂, що визначають об'єми використання вуглеводнів згідно глобальної екологічної угоди та неминуче впливають на добробут життя;
- політичні та соціокультурні показники регіонів та країн, що формують енергетичну політику у світі [2].

Основна мета міжпаливної конкуренції – це диверсифікація топливної корзини, що обумовлює енергетичну безпеку, тобто знижує рівень залежності енергетичного сектору від конкретного виду енергоресурса. Перераховані вище фактори міжпаливної конкуренції відображають стан і розвиток світового енергетичного ринку, якісним показником якого є споживання первинної енергії за видами палива.

Структура світового енергоспоживання з кожним роком стає все більш диверсифікованою та збалансованою: нафта - 33%, газ - 24%, вугілля - 30% та невикопні - 13 % (2012), що свідчить про розвиток міжпаливної конкуренції та підвищення стійкості енергопостачання. При цьому в тридцятирічній перспективі не очікується радикальних змін глобальної паливної корзини - світ як і раніше не готовий знизити залежність від викопних видів палива [4].

Висновок. Нові технології та національні енергостратегії підтримують збереження історичного тренда на посилення міжпаливної конкуренції та диверсифікацію паливної корзини у всіх секторах енергоспоживання. У перспективі доступні нетрадиційні енергоресурси і нові технології здатні істотно збільшити як економічно прийнятні запаси вуглеводнів, діапазони їх взаємозамінності (заміщення нафти газом) так і, головне, межі конкурентоспроможності з ними інших) енергоресурсів - в основному через

подальшу електрифікацію всіх сфер людської діяльності. Новий етап розвитку світової енергетики з розширенням використання газу та електроенергії в транспортному секторі, подальшим розвитком міжпаливної конкуренції в електроенергетиці та інших секторах споживання означатиме подальшу диверсифікацію паливної корзини і, відповідно, підвищення стійкості глобальної енергетичної системи.

Список використаних джерел:

1. Голіков А. П. Регіональна економіка та природокористування / А. П. Голіков, О. Г. Дейнека, Л. О. Поздняков, П. О. Черномаз. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 352 с.
2. Митрова Т. А. Межтопливная конкуренция / Митрова Т. А., Галкина А. А. // Экономический журнал ВШЭ. – 2013. – № 3. – С. 208–213.
3. Прогноз развития энергетики мира и России до 2040 г. / Под ред. Макарова А. А. и Григорьева Л. Г. – М. : ИНЭИ РАН, 2012. – 90 с.
4. World Energy Outlook. International Energy Agency. Paris, 2012.

ІНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Петкова Леся

доктор економічних наук., професор

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

ЛАНЦЮГИ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ В СИСТЕМІ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Прискорення науково-технічного прогресу, розвитку новітніх інформаційних та комунікаційних технологій на сучасному етапі глобалізації, обумовлюють зростаючу актуальність міжнародної конкурентоспроможності не лише національних економік але їх регіональних інтеграційних об'єднань. Перспективи посилення конкурентних позицій суб'єктів міжнародних економічних відносин (МЕВ) визначаються дієвістю факторів, що забезпечують якісні зрушення – здатністю генерувати та впроваджувати інновації, якісними змінами людського капіталу, ефективною економічною політикою. Напрямом посилення позицій суб'єкті МЕВ у системі глобальної конкурентоспроможності стало поглиблення міжнародної кооперації та зростання глобальних ланцюгів доданої вартості за рахунок приєднання більшої кількості учасників.

Сучасні процеси геоекономічної трансформації супроводжуються зміною ролей окремих груп країн у глобальних ланцюгах доданої вартості. Рівень та характер залученості країн до світового господарського простору значною мірою залежить від того, яка частка створеної в країні валової доданої вартості (ВДВ) призначена для експорту та що є її джерелами. Провідні країни світу продовжують зберігати першість за національною часткою в експортованій

ВДВ. Так, в Німеччині вона складає 73,4 %, в Канаді – 80,5 %, в Японії – 85,2 %, в США – 88,7 %, що є свідченням збереження високотехнологічної експортної спеціалізації країн з високим рівнем капіталомісткості. Разом з тим, незважаючи на відставання від лідерів, провідні країни з висхідними ринками також нарощують в структурі створюваної ВДВ національну складову. В Кореї вона склала 59,4 %, у Філіппінах – 61,6 %, Малайзії – 62,1 %, Таїланді – 65,5 %, Китаї – 67,4 %. Практично зрівнялись з провідними країнами Індія – 78,1 % та Індонезія – 85,6 % [1].

Випереджаюче зростання світової торгівлі відносно сукупного обсягу виробництва (з 20 до 30 % в період 1995-2008 рр.) відображає нарощування в глобальних ланцюгах доданої вартості проміжної продукції, посилення міжнародної кооперації в межах виробничих процесів. Разом з тим, соціально-економічна результативність зростаючої інтегрованості країн до глобальних ланцюгів доданої вартості достатньо диференційована. Посилення міжнародної конкурентоспроможності національних економік та регіональних інтеграційних угруповань визначається якістю та характером факторів економічного зростання, його технологічним та інноваційним рівнем.

Висновок. Таким чином, сучасні тенденції глобальних ланцюгів валової доданої вартості визначаються наступними напрямками: з розвитком країн зростає частка національної складової в експорті ВДВ, що обумовлено посиленням їх ролі в глобальних ланцюгах вартості; в країнах із зростаючими ринками залишається високою частка експорту ВДВ для галузей проміжного споживання, що відображає спеціалізацію на стадіях складання; відбуваються секторальні зміни національної складової в провідних країнах із зростаючими ринками, що свідчить про посилення їх конкурентних позицій як постачальників засобів виробництва; країни з емерджентними ринками, що мають значні частки національної складової експорту ВДВ в секторах проміжного споживання, характеризуються високими темпами економічного

зростання, що свідчить про позитивні ефекти їх залучення до глобальних ланцюгів валової доданої вартості.

Список використаних джерел:

1. Complete databases available via OECD's [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=32186>

Кібальник Любов

кандидат економічних наук, доцент, докторант кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин
Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
Київ, Україна

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ІНСТИТУТІВ НА РЕГУЛЮВАННЯ ГЕОЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Актуальність вивчення глобальної системи впливу на трансформаційні процеси в міжнародному економічному просторі в сучасних умовах обумовлюється такими обставинами: по-перше, потребою теоретико-методологічного забезпечення діяльності державних структур, що займаються розробкою та реалізацією концепції інтеграції у світогосподарські процеси. В такому випадку йдеться про побудову теоретичної геополітичної системи взаємодії з міжнародними гео економічними інститутами. По-друге, необхідністю виявлення форм гео економічного протиборства у вигляді інституціоналізаційних процесів, його змісту, закономірностей і тенденцій, оцінкою впливу геополітичних процесів на економічну структуру світу. По-третє, загостренням гео економічних та фінансових криз, що супроводжуються міжнародними конфліктами. Гострота протиріч, зростання внутрішнього конфліктного потенціалу окремих регіонів, збільшення числа зовнішніх

відносно цього регіону акторів, зацікавлених у вирішенні конфлікту у власних інтересах, вимагають пошуку нових шляхів урегулювання міжнародних конфліктів з використанням методології теорії геоекономіки та геополітики. Тому особливо важливим є визначення структури сучасної інституційної системи на глобальному рівні.

Аналіз значного обсягу матеріалів міжнародних організацій і національних інститутів, доповідей, досліджень, статистичних даних не дозволяє сформувати цілісного уявлення про систему регулювання кардинальних змін у геоекономічному просторі. Передусім, тому, що сьогодні існує численна кількість суб'єктів сприяння міжнародному розвитку, механізмів і процесів, у рамках яких організована їх взаємодія; секторів співпраці та форм надання допомоги. А також тому, що вимірювання рівня досягнення цілей і ефективності допомоги утруднюється відсутністю або нерівномірним отриманням даних, складністю їх інтерпретації відносно встановлених офіційних показників досягнення цілей.

Зауважимо, що новітніми суб'єктами глобальної системи впливу на трансформаційні процеси в міжнародному геоекономічному просторі є країни донори і країни-партнери, міжнародні міжурядові організації та міжнародні неурядові організації, національні неурядові організації, що співпрацюють між собою як на двосторонній основі, так і в багатосторонніх форматах (рисунок 1).

Хоча цілісна система регулювання глобальних геоекономічних процесів відсутня, проте наявні численні процеси та учасники, що взаємодіють між собою в геометрії, котра змінюється за різними аспектами геоекономічної взаємодії. Саме тут особлива роль повинна відводитись міжнародним міжурядовим організаціям та інтеграційним об'єднанням. На нашу думку, міжнародні організації є механізмами через які, з одного боку, забезпечується координація співпраці, а з іншого власне і здійснюється трансформація геоекономічного простору.

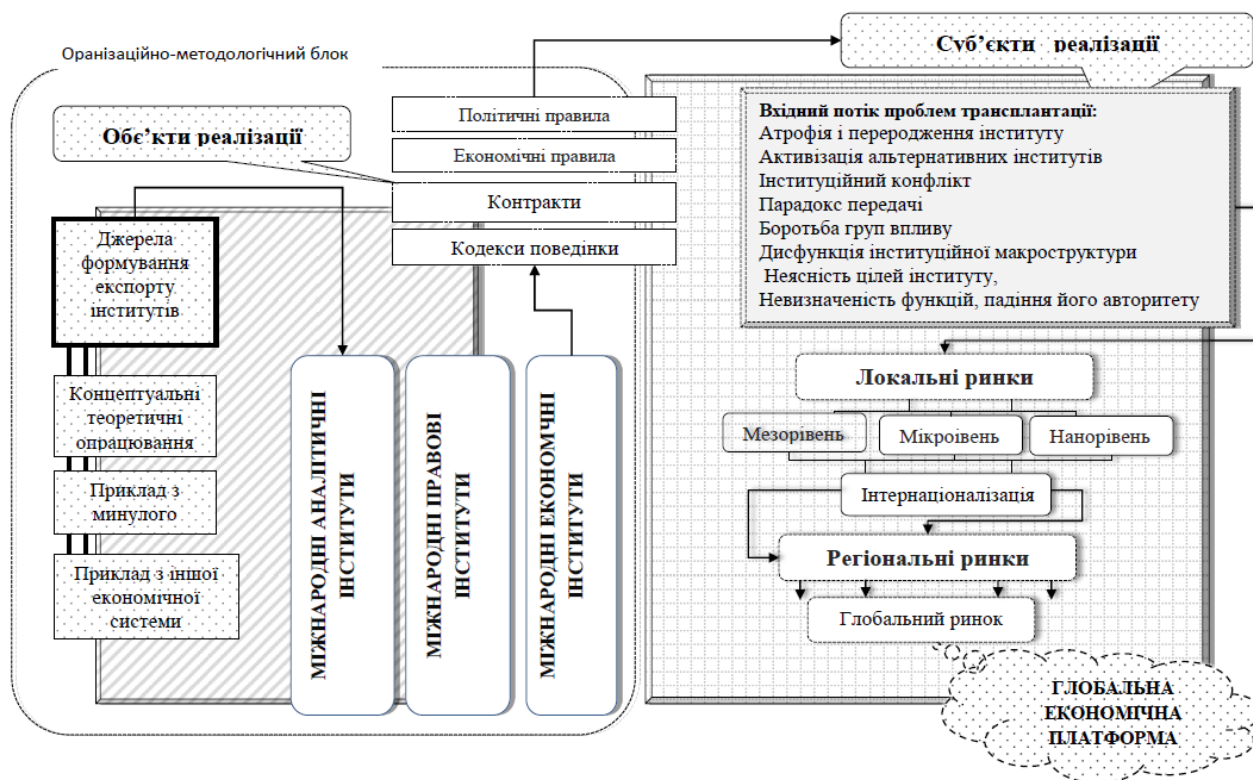

Рис.1. Структурно-функціональна компонента впливу міжнародних організацій на трансформаційні процеси у геоekonomічному просторі [складено автором]

На нашу думку, у контексті впливу на геоekonomічні трансформації, всі міжнародні економічні організації доцільно розділити на три великі групи: міждержавні об'єднання, створені під егідою країн «Тріади», міждержавні об'єднання, створені під егідою країн Євразійського регіону, та міждержавні об'єднання, створені під егідою країн Арабського регіону. В новітній геоekonomічній структурі світу настав період перманентної нестабільності, викликаній прагненням держав, що проголошують системні переваги постіндустріального розвитку, сформувати нову парадигму світового ладу, який би відрізнявся яскраво вираженим домінуванням окремої групи розвинених країн над іншими. Визначальний вплив, на нашу думку, спричиняють такі організації, як-от: Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Світова організація торгівлі, організації системи ООН. Також слід зазначити, що вище перераховані організації на сьогодні перетворилися на інструмент зовнішньої політики країн «Тріади». Так, наприклад, США

періодично блокують виділення кредитів і грантів опозиційним їм державам, підтримують проекти, вигідні транснаціональним корпораціям (для 90 % яких країною базування є США). Водночас міжнародні організації арабського та азіатського світу не здійснюють значного впливу на геоекономічні трансформації глобального рівня.

Висновок. Таким чином, міжнародні організації під егідою країн «Триади» є глобальними інститутами, котрі виконують роль одного з ключових агентів формування геоекономічних трансформацій світового порядку. Такі організації, як-от: БМР, МВФ, СОТ і Світовий банк притримуються спільної спрямованості дій з реалізації неоліберальної моделі розвитку світової економіки. З чого випливає, що ці міжнародні фінансово-економічні організації виконують функції не стільки регуляторів, скільки акторів втілення ідеї монополярної світової конфігурації.

Пасенко Владислав

кандидат економічних наук, доцент

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНКИ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ У КРАЇНАХ СВІТУ

Формування людського потенціалу у сучасній світогосподарській системі багато в чому залежить від існуючих в тій або іншій країні економічних, соціальних і політичних можливостей. Основна мета людського розвитку полягає у створенні такого навколишнього політичного, економічного, соціального, культурного та екологічного середовища, які б дозволили забезпечити людям матеріальний достаток і можливість забезпечити здорове та довге життя.

Найбільш популярним показником при оцінці людського розвитку у країнах світу є Індекс людського розвитку (ІЛР) або Індекс розвитку людського потенціалу (ІРЛП). Високий рівень довіри до ООН та її спеціалізованих структур, включаючи ПРООН, а також методологічні підстави, зробили ІЛР однією з найавторитетніших класифікацій, що характеризують суспільний розвиток. Окрім ранжування і розподілу країн на групи, обрахування ІЛР та індексів окремих показників людського розвитку дозволяє оцінити відповідність сучасного становища країни певним орієнтирам, які виражені оптимальними значеннями показників людського розвитку та її зміну з часом.

За результатами 2012 р. слід відмітити сталу тенденцію до покращення якісних показників людського розвитку у країнах світу – жодна з них не понизила попереднє значення у загальному рейтингу. Лідерами за показниками ІЛР залишаються розвинуті країни – Норвегія (0,955), Австралія (0,938), США (0,937), Нідерланди (0,921) та Німеччина (0,920). Проте, дослідники відзначають значний прогрес у сфері розвитку людського потенціалу у країнах, що розвиваються, зокрема Бразилії, Індії, Індонезії, Китаю, Мексиці, ПАР та Туреччині, що ще раз підтверджує глобальні позиції даних країн в якості локомотивів сучасного економічного зростання [1].

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) пропонує оцінювати рівень розвитку країн не за традиційним набором економічних показників, таких як рівень ВВП, безробіття, інфляція, тощо, а за інтегральним показником, який визначений організацією як «Better Life Index». Цей індекс охоплює показники за такими параметрами, як: житлові умови, доходи, зайнятість, освіта, екологія, здоров'я, ефективність управління, суспільне життя, безпека, задоволеність умовами життя, баланс між робочим часом і дозвіллям.

Власну характеристику рівня життя населення у найбідніших регіонах та країнах світу надає Багатомірний індекс бідності (The Multidimensional Poverty Index), що розраховується та публікується ПРООН. Даний показник

використовується для створення повної картини про кількість людей, які проживають в умовах бідності. За результати 2013 р. було з'ясовано, що близько 1,6 млрд. осіб живуть у бідності, причому більше 50 % з них проживають у Південній Азії, 29 % - у країнах Африки на Південь від Сахари. Але, слід відмітити, що за результатами звіту 72 % бідних проживають у країнах з середнім рівнем доходів [2].

Багато в чому підтверджує результати проведених досліджень за показниками Багатомірного індексу бідності, показник Глобального індексу голоду (Global Hunger Index), запропонований Міжнародним інститутом дослідження харчової політики (IFPRI), що характеризує рівень життя людей у країнах світу, насамперед слаборозвинених. Відзначимо, що окрім країн Південної Азії та Африки, серйозні проблеми з голодом зазнає Індія, що посіла у 2013 р. 63 місце з 120 країн.

Різнобічні аспекти людського розвитку характеризує також Індекс процвітання (The Legatum Prosperity Index), який щорічно визначається Legatum Institute. Даний показник розраховується для 142 країн, на які припадає понад 90 % населення планети. Лідерами 2013 р. стали Норвегія, Швейцарія, Канада, Швеція, Нова Зеландія.

Своєрідним та цікавим показником, який визначає якість життя є Всесвітній індекс щастя (The Happy Planet Index), запропонований New Economics Foundation, що відображає благополуччя людей та стан навколишнього середовища у різних країнах світу. Даний показник враховує три виміри: вплив людини на природу, тривалість життя та задоволеність життям та показує ефективність з якою країни світу «конвертують» природні багатства у довготривале щасливе життя власних громадян. У 2013 р. рейтинг очолили Данія, Норвегія та Швейцарія; варто відзначити випередження за даним показником Мексикою (16) США (17).

В будь-якому разі для того, аби почуватися щасливими людям, перш за все, необхідний мир у світовому просторі. Показником, що характеризує

миролюбивість країн та регіонів є Глобальний індекс миру (Global Peace Index), розроблений фахівцями Інституту економіки і миру (The Institute for Economics and Peace). Значення Індексу виступають своєрідним індикатором поточних внутрішніх та міжнародних конфліктів і безпеки в суспільстві та процесів мілітаризації. Тенденцією 2013 р. стало скорочення рівня ворожнечі між країнами, проте зростання числа та інтенсивності внутрішніх конфліктів.

Висновок. Таким чином, у сучасному світі, проте відсутня загально визнана формалізована структура та стандартний набір індикаторів людського розвитку. Пріоритети залежать від профілю міжнародної організації, що формує відповідний рейтинг, потреб людей, тісно пов'язаних з рівнем розвитку країн та регіонів, а також від можливостей та джерел збору достовірної інформації

Список використаних джерел:

1. Human Development Report 2013 - The Rise of the South: Human Progress in a Diverse World [Electronic resource]. – Mode of access: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-report-2013>
2. The Multidimensional Poverty Index 2013. UNDP [Electronic resource]. – Mode of access: <http://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/3528alkire.pdf>

Ткаченко Юлія

кандидат економічних наук, доцент

Чушенко Вячеслав

здобувач

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

РЕГІОНАЛЬНА КЛАСТЕРНА СТРУКТУРА ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Формування регіональних кластерів спрямоване на підвищення конкурентоспроможності території за рахунок отримання позитивного

(синергетичного) ефекту від об'єднання зусиль бізнес-структур, органів влади, суб'єктів інвестиційної та інноваційної діяльності. Це обумовлює появу переваг у конкурентній боротьбі на міжрегіональному та міжнаціональному рівнях, а також сприяє перспективному розвитку території кластера .

Основним оцінюваним результатом реалізації кластерного проекту є покращення торгового балансу регіону — стабільне підвищення рівня експорту а також заміщення імпорту. До оцінюваних показників ефективності кластерного проекту можна також віднести:

- 1) поліпшення основних показників виробничо-господарської діяльності у основних підприємств – учасників кластера;
- 2) збільшення обсягу залучених інвестицій, у тому числі зарубіжних;
- 3) збільшення кількості підприємств і організацій, що беруть участь в кластері;
- 4) збільшення частки малих і середніх підприємств, що беруть участь в кластері;
- 5) збільшення частки інтелектуального продукту в продукції кластера та;

Для створення ефекту масштабу та агломерації, які створюють в кластерах силу саморозвитку, необхідно сконцентрувати зусилля у рамках окремих регіонів.

Економічно розвинуті регіони мають відповідати наступним умовам:

- 0) в регіоні має спостерігатися стійка тенденція до зростання пасажирів і вантажопотоку;
- 1) наявність в регіоні науково-освітнього центру світового значення;
- 2) регіон повинен мати високий науково-технічний, інтелектуальний, кадровий і соціально-економічний потенціал,
- 3) регіон має здійснювати вагомий внесок у приріст ВВП країни;
- 4) у регіоні існує або може скластися стратегічне партнерство влади, громадянського суспільства та бізнесу;

Висновок. Таким чином, нова регіональна кластерна структура перспективної організації розвитку країни повинна:

1. Забезпечити найбільш ефективнішу інтеграцію в глобальний ринок, зосереджуючи на своїй території центри управління потоками товарів, фінансів, інформації і людей, центри розробки та обігу інновацій;
2. Сприяти прискореному соціально-економічному розвитку країни, за рахунок формування декількох територіально закріплених інноваційних напрямків зростання;
3. Забезпечити інфраструктурну, виробничо-технологічну та соціально-культурну єдність країни, що відкриває доступ територій та її населення до джерел соціально-економічного зростання.
4. Реалізовувати в країні проекти соціально-економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Білега О.В. Розвиток та принципи функціонування інноваційних промислових кластерів в економіці регіону та держави // О.В. Білега // Экономика и управление. — 2011. — №5. — С. 123-126
2. Тищенко О. М. Кластери як вектор розвитку економіки: організація, сутність і концепції / О. М. Тищенко // Теоретичні та прикладні питання економіки: зб. наук. праць Київського національного університету ім. Т.Шевченка. – К.: - Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. – Вип. 21. — С. 74-80.

Данченко Кирил

студент

Черкасский государственный технологический университет,

Черкасы, Украина

СОТРУДНИЧЕСТВО УКРАИНЫ И ЕС НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ РАЗВИТИЯ

Аналитические данные, экономические показатели, а также политический настрой и опыт новосозданных стран ЕС четко указывают, что резкий экономический скачок, изменение или удаление коррумпированной системы и

улучшение общего благосостояния народа украинской державы не произойдет благодаря вступления в Европейский союз. Соглашение на таможенный союз, что предлагается со стороны Российской Федерации – вовсе перечеркивает все, пусть и мелочные достижения Украины за часы собственной независимости. Украина имеет все необходимое для полноценного самостоятельного экономического развития: украинские плодovitые земли, данные ей ресурсы, выгодное территориальное расположения и т.д. На сегодняшний день, следуя событиям 2014 года, этот вопрос требует самого яркого осветления.

В течение длительного времени правовой основой отношений между Украиной и Европейским союзом являлось Соглашение о партнёрстве и сотрудничестве от 1994 года, вступившее в силу в 1998 году и действовавшее до 2008 года. Это соглашение положило начало сотрудничеству по широкому кругу политических, торгово-экономических и гуманитарных вопросов, в рамках которого проводились ежегодные встречи руководителей Украины и Евросоюза и консультации министров. С 2009 года отношения между Украиной и Евросоюзом развиваются в рамках инициативы ЕС «Восточное партнёрство».

С 2007 года Еврокомиссия начала переговоры с Украиной о новом базовом соглашении — «об ассоциации Украины и Европейского союза». В 2008 году начались переговоры по подготовке соглашения об углублённой и всесторонней зоне свободной торговли (DCFTA) как части Соглашения об ассоциации.

Соглашение об ассоциации было парафировано главами делегаций Украины и Евросоюза 30 марта 2012 года, Соглашение об углублённой и всесторонней зоне свободной торговли — 19 июля 2012 года. Подписание Соглашения об ассоциации было запланировано осуществить на саммите «Восточного партнёрства» в ноябре 2013 года, однако процесс подготовки был приостановлен по инициативе украинского правительства.

2 марта 2014 года, после смены власти, новое правительство распорядилось возобновить процесс подготовки к подписанию соглашения.

Руководство Євросоюзу постійно підкріплює, що Євросоюз не готовий надати Україні навіть перспективу віддаленого членства в ЄС в короткочасній перспективі, хоча і не виключає цього в віддаленому майбутньому. Все, що Євросоюз може запропонувати Україні, враховуючи її неготовність до вступу в Євросоюз, — це політична асоціація та економічна інтеграція.

За станом на січень 2014 року, статус кандидата в члени ЄС мають п'ять країн (Турція (з середини 1990-х), Ісландія, Македонія, Сербія та Чорногорія). Ще два балканські держави — Албанія та Боснія, і Герцеговіна — входять до офіційної програми розширення, як і Косово.

З 1994 по 2008 рік правовою основою стосунків між Україною та Європейським союзом було Угода про партнерство та співпрацю.

У травні 2009 року Україна, разом з п'ятьма іншими колишніми радянськими республіками, почала брати участь у новій ініціативі Євросоюзу — «Східне партнерство», головною метою якої оголошено «створення необхідних умов для прискорення політичної та економічної інтеграції між Європейським союзом та зацікавленими країнами-партнерами» шляхом сприяння політичним та соціально-економічним реформам в країнах-учасницях «Східного партнерства».

На саміті «Україна — ЄС» у листопаді 2010 року було підписано протокол до Угоди про партнерство та співпрацю за основними принципами участі в програмах Євросоюзу, який передбачає, що представники України зможуть брати участь у статусі спостерігачів у програмах ЄС, а також входити до складу керівних комітетів цих програм, яким Україна буде надавати фінансову підтримку.

Незважаючи на критику ситуації в Україні, звучавшу з боку Євросоюзу протягом року, 10 грудня 2012 року Рада зовнішніх справ Євросоюзу схвалила рішення щодо України, в якому висловив готовність підписати Угоду про асоціацію між Україною та ЄС на саміті «Східного партнерства» у Вільнюсі у листопаді 2013 року при

условии, что Киев продемонстрирует решительные действия и ощутимый прогресс в реформировании избирательного законодательства, решении проблемы выборочного правосудия и продолжении реформ.

В последующем, нить событий сдвинула с места вопрос евроинтеграции, но и те, к сожалению, желаемого результата не дали:

➤ 17 сентября 2013 года Кабинет министров Украины единогласно одобрил проект Соглашения об ассоциации с Европейским союзом.

➤ 23 октября 2013 года Европейский парламент принял резолюцию, которой рекомендовал подписать Соглашение об ассоциации с Украиной и дал согласие на его частичное применение без завершения ратификации, при условии выполнения обозначенных критериев.

➤ 18 ноября 2013 года состоялось заседание Совета Евросоюза на уровне министров иностранных дел, на котором планировалось принять окончательное решение, подписывать ли Соглашение об ассоциации с Украиной на саммите в Вильнюсе 28-29 ноября. Совет не смог принять решения, поскольку Украина не выполнила предъявлявшиеся к ней требования, — при этом было указано, что двери для Украины остаются открытыми.

➤ 21 ноября 2013 года Кабинет министров Украины сообщил о приостановке подготовки к заключению Соглашения об ассоциации между Украиной и ЕС.

Решение кабинета министров вызвало массовые протесты в Киеве и ряде регионов Украины, что привело к отставке правительства Николая Азарова, а впоследствии - к полной смене власти.

2 марта 2014 года новое правительство Украины распорядилось возобновить подготовку к подписанию соглашения об ассоциации с ЕС. И как знать, может революция в государстве, косые взгляды «внешних зрителей» и радикальные политические перемены в украинской державе приведут к благоприятному свершению.

Вывод. Руководство Украины неоднократно заявляло, что рассматривает евроинтеграцию как приоритетное направление внешней политики страны. В

то же время, в самом Евросоюзе о возможной евроинтеграции Украины пока предпочитают говорить лишь в самых общих чертах. В любом случае, Украина не входит в список стран, включённых в программу расширения ЕС. Для вступления в силу договоры об ассоциации и зоне свободной торговли должны быть ратифицированы парламентами каждой из стран — членов ЕС, что также может занять несколько лет.

Список использованных источников:

1. Повестка дня ассоциации Украина - ЕС как часть подготовки Соглашения об ассоциации. Результаты общественного мониторинга в 2010-2011 годах / Укр. независимого центр полит. исслед. : под общ. ред. Ю. Тищенко. - М.: Агентство "Украина" 2012. - 108 с. - Книга-«перекрутка».

2. Национальный Конвент Украины относительно ЕС. Рекомендации рабочих групп / Укр. независимого центр полит. исслед. : Под общ. ред. В. Лупация, Ю. Тищенко. - К. 2012. - 114 с. - Книга-«перекрутка».

3. Кашкин С.Ю. Лиссабонский договор – новый этап развития права ЕС// Государство и право. 2008

4. Потемкина О.Ю. ЕС: «конституционный тупик» или продолжение реформы? «Современная Европа», №4, 2008

Козловська Надія

студентка

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НЕАКЦІОНЕРНИХ ФОРМ ДІЯЛЬНОСТІ ТНК

В сучасних умовах глобалізації, складений світовий порядок все більшою мірою обумовлюється тенденціями та закономірностями економічного розвитку. Транснаціональні корпорації (ТНК) стають рухомою силою найважливіших процесів сучасної економіки: визначають динаміку, структуру,

рівень конкурентоспроможності товарів та послуг на світовому ринку; володіють цілими виробничо-збутовими комплексами за межами країн-базування; контролюють міжнародний рух капіталів та безпосередньо визначають тенденції та особливості потоків прямих іноземних інвестицій у світовому господарстві [1].

Сучасні ТНК все активніше взаємодіють з країнами, що розвиваються, і країнами з перехідною економікою, використовуючи все більш широкий спектр моделей виробництва та інвестицій, таких, як: підрядне промислове і сільськогосподарське виробництво, аутсортинг, франчайзинг і ліцензування. Сучасні тенденції економічного розвитку відображають поглиблення інтернаціоналізації виробництва та перетворення його на глобальні виробничо-збутові мережі, які виходять за рамки звичних прямих іноземних інвестицій (ПІІ) та міжнародної торгівлі. Особливістю так званих неакціонерних форм розвитку міжнародного виробництва є те, що материнські компанії сучасних ТНК координують діяльність власних підрозділів у приймаючих країнах, не беручи участі в їх капіталі.

Відзначимо, що транскордонна діяльність на базі зазначених моделей розвитку міжнародного виробництва має значні масштаби у світовій економіці та є особливо важливою для країн, що розвиваються. Згідно з оцінками Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), у 2009 році обсяг продажів по цій лінії перевищив 2 трлн. дол. США. Зокрема, на підрядне промислове виробництво та аутсортинг послуг припадає 1,1-1,3 трлн. дол. США, на франчайзинг – 330-350 млрд. дол. США, на ліцензування – 340-360 млрд. дол. США, а на управлінські контракти – близько 100 млрд. дол. США. Відзначимо, що форми розвитку закордонної діяльності ТНК, що не пов'язані з участю в капіталі, можуть принести значні вигоди для економічного розвитку, зокрема у приймаючих країнах. Згідно офіційних даних, у країнах, що розвиваються у цій сфері зайняті приблизно 14-16 млн. працівників; у деяких країнах частка доданої вартості, створеної ними становить до 15 % ВВП; у цілому ряді галузей на експорт за даними моделями припадає 70-80 %

глобального експорту [2]. Крім того, неакціонерні форми розвитку ТНК можуть забезпечувати довгостроковий промисловий розвиток за допомогою нарощування виробничого потенціалу, в тому числі на основі поширення технології та розвитку вітчизняних підприємств, а також за допомогою надання сприяння країнам, що розвиваються в отриманні доступу до глобальних виробничо-збутових мереж.

В той же час, відзначимо, що досліджувані форми розвитку міжнародної діяльності ТНК породжують певні ризики для приймаючих країн. Зайнятість в підрядному промисловому виробництві може носити циклічний характер та сильно залежати від обсягів реалізованих проектів ТНК. Крім того, існує занепокоєність з приводу того, що неакціонерні моделі розвитку ТНК можуть використовувати для обходу соціальних та екологічних стандартів у країнах базування. Саме тому, для досягнення успіху в довгостроковому промисловому розвитку країнам, що розвиваються необхідно знижувати ризик довгострокового фокусування на діяльності з низькою доданою вартістю і формування надмірної залежності від технологій, що належать ТНК, і глобальних виробничо-збутових ланцюгів, якими вони управляють.

Для забезпечення максимальних вигод від розвитку форм міжнародного виробництва, що не пов'язані з участю в капіталі необхідні ряд заходів за чотирма базовими напрямками. По-перше, політику в даній області слід органічно поєднувати з національними стратегіями розвитку, узгодити з торгівельною, інвестиційною та технологічною політикою і максимально знизити ризики щодо формування залежності від проектів ТНК. По-друге, урядам приймаючих країн необхідно вживати заходів щодо зміцнення вітчизняного виробничого потенціалу для забезпечення необхідного рівня конкуренції у бізнес-середовищі – власних потужних компаній, що можуть претендувати на участь у глобальних виробничо-збутових мережах. По-третє, для заохочення та стимулювання реалізації даних моделей необхідна стійка та сприятлива нормативно-правова та інституційна база, а також мотиви до заохочення інвестицій у залученні партнерів з числа найбільших ТНК. По-

четверте, національна політика приймаючих країн повинна бути спрямована на усунення негативних наслідків та ризиків, породжуваних деякими з неакціонерних форм розвитку ТНК, за рахунок зміцнення переговорних позицій місцевих партнерів по даним проектам, забезпечення добросовісної конкуренції, захисту прав найманих працівників і охорони навколишнього середовища.

Висновок. Отже, нові форми розвитку міжнародного виробництва, відкривають перед країнами, що розвиваються та країнами з перехідною економікою додаткові можливості для поглиблення їх інтеграції до глобальної економіки, зміцнення вітчизняного виробничого потенціалу та підвищення національної конкурентоспроможності та міжнародних ринках

Список використаних джерел:

1. Вдовиченко Ю. В. Трансформація геоекономічних позицій ТНК у сучасному світовому господарстві / Ю.В. Вдовиченко, М.М.Лещенко // Ефективна економіка [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.unctad-docs.org/files/UNCTAD-WIR2011-Full-en.pdf>

2. World Investment Report 2011: Non-equity modes of international production and development [Electronic resource] / UNCTAD. – New York-Geneva : United Nations, 2011. – 250 p. – Mode of access : <http://www.unctad-docs.org/files/UNCTAD-WIR2011-Full-en.pdf>

Кулдашова Марина

студентка

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ КРАЇН, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ

Однією з найважливіших закономірностей розвитку сучасної світової економіки є взаємозв'язок економічного зростання й підвищення ролі послуг у національній економіці. Це знаходить відображення в збільшенні частки

трудовах, матеріальних, фінансових ресурсів, що використовуються у сфері послуг. Крім того, слід відзначити збільшення обсягів зайнятості в цій сфері, зростання технічної оснащеності праці, впровадження більш досконалих технологій.

Протягом останніх десятиліть зростає значення сектору послуг в світовій економіці, частка якого у валовому внутрішньому продукті (ВВП) як розвинених країн, так і більшості країн, що розвиваються перевищує 50%. Дослідження підтверджують, що ефективний сектор послуг здійснює кумулятивний вплив на розвиток багатьох галузей економіки, призводить до істотного підвищення добробуту, дозволяє більш ефективно розподіляти ресурси. Особливо важливо, що послуги як чинник виробництва, прискорюють здійснення угод у просторі і в часі [4].

На сьогодні країни, що розвиваються успішно експортують послуги як в межах своїх регіонів, так і в інші країни світу (табл.1). Відзначимо, станом на 2013 рік п'ять країн, що розвиваються входять в десятку провідних експортерів в міжнародній торгівлі послугами, а саме: Китай посідає третє місце з обсягом експорту у 190 млрд. дол. США, Індія – 5 місце з обсягом у 141 млрд. дол. США, Гонконг – 6 місце з обсягом у 123 млрд. дол. США, Сінгапур - 7 місце з обсягом у млрд. дол. США, Південна Корея – 8 місце з обсягом у 110 млрд. дол. США.

Таблиця 1

Країни - провідні експортери в міжнародній торгівлі послугами [3]

	2011 р.		2013 р.	
	млрд дол. США	%	млрд дол. США	%
ЕС (зовнішній експорт)	784	24,7	831	24,8
США	581	18,3	621	18,6
Китай	182	5,8	190	5,7
Японія	142	4,5	142	4,3
Індія	137	4,3	141	4,2
Гонконг	121	3,8	123	3,7
Сінгапур	129	4,1	112	3,3
Південна Корея	94	3	110	3,3
Швейцарія	94	3	90	2,7
Канада	75	2,3	78	2,3

Зокрема, Індія спеціалізується на експорті продукції програмного забезпечення управління та оптимізації бізнес-процесів, що становить близько 33% в загальному обсязі експорту цієї країни; Бразилія, Коста-Ріка і Уругвай експортують професійні послуги та послуги інформаційних технологій; Мексика спеціалізується на експорті телекомунікаційних послуг та послуг щодо збуту, у Єгипті, наприклад, створено сектор послуг колл-центрів світового класу. Крім того, країни, що розвиваються користуються зростаючою привабливістю медичного туризму, що характерно, в першу чергу для азійських країн (Філіппіни, Таїланд і Індія), а також країн Близького Сходу, Північної Африки, Латинської Америки і Карибського басейну [1].

Особливої уваги заслуговують питання регулювання міжнародної торгівлі послугами. В даному контексті слід зазначити, що структура торгівельної політики СОТ повинна бути спрямована на зменшення або усунення заходів, які негативно впливають на міжнародну торгівлю послугами. Розробка загальних правил торгівлі послугами на зовнішньому ринку сприяє розширенню міжнародної торгівлі на основі консенсусу про впровадження в практику обміну послугами таких загальних принципів: ринкової конкуренції; найбільшого сприяння недискримінації; гласності та єдності трактування законів; взаємних гарантів невикористання національних законів на шкоду іноземним партнерам; спеціального та диференційованого ставлення до країн, що розвиваються [2, с.12].

Висновок. Отже, на сьогодні ключові тенденції міжнародної торгівлі послугами визначені глобалізацією світогосподарського розвитку, що різко посилює інтенсифікацію потоків послуг, капіталу, інформації й технологій, що зазвичай не підпадають під систему національного регулювання. Гнучка система багатостороннього регулювання міжнародної торгівлі послугами може відкривати країнам, що розвиваються нові можливості для диверсифікації та використання нових напрямків діяльності, не пов'язаних з торгівлею товарами, прискорення темпів підвищення продуктивності праці, більш широку

інтеграцію у світові ринки та розвиток сфер послуг, що сприятиме прискоренню темпів економічного зростання країн, що розвиваються [4].

Список використаних джерел:

1. Бірюкова О.В. Торгівля послугами. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecsocman.hse.ru/hse/2013/07/10/1289632064/7.pdf>
2. Нижній І. Світова організація торгівлі: плюси і мінуси: основні принципи та умови вступу до СОТ // Діловий вісник. — К., 2008. — № 3. — С. 12-13.
3. Сайт СОТ- [Електронний ресурс] . – Режим доступу: http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/its2013_e/its2013_e.pdf
4. Сайт ЮНКТАД. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/tdstat37_en.pdf

Курицына Дар'я
Черкасский государственный технологический университет,
Черкасы, Украина

ВАЛЮТНО-ФИНАНСОВЫЕ АСПЕКТЫ ДИФФЕРЕНЦИАЦИИ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН

В последние 10-15 лет происходит ускоренная дифференциация развивающихся стран с точки зрения их финансовой состоятельности, тенденций роста и способности саморазвития национальных финансов. Одновременно набирают динамику процессы консолидации финансовой мощи развивающихся стран, которые обоснованно настаивают на том, чтобы их интересы в большей степени учитывались при реформировании мировой валютной и финансовой систем. Актуальность выбранной темы заключается в том, что за годы, прошедшие со времени обретения независимости странами Азии, Африки и Латинской Америки, их финансы претерпели длительную эволюцию: от рудиментарных структур, оставленных метрополиями, до

полноценных сложных современных систем разной степени устойчивости и эффективности.

Последствия глобального финансово-экономического кризиса ярко продемонстрировали изменившееся положение развивающихся стран в мировых финансах и международных валютно-кредитных отношениях. С одной стороны, в последние полтора десятилетия повысилась мировая «финансовая значимость» лидеров догоняющего развития – Китая, Индии, Бразилии, России и др., произошли определенное укрепление и консолидация национальных финансов развивающихся государств. С другой стороны, значительное число молодых государств, в силу сохраняющейся неразвитости, по-прежнему менее интегрированы в мировые валютно-финансовые связи. В результате, в отличие от развитого мира, финансовая ситуация в странах Азии, Африки и Латинской Америки в условиях текущего кризиса оказалась намного менее катастрофичной [1, с. 10-11].

Как оказалось на практике, классификация стран «догоняющего развития» и развивающихся стран весьма неоднозначна. И МВФ, и Всемирный банк, и их региональные аналоги, являясь организациями семьи ООН, вынуждены отталкиваться от наиболее общих критериев группировки. Основопологающим принципом при этом остается интегрирование наиболее общих макроэкономических агрегатных показателей и собственно финансовых индикаторов. В классификации по финансовым критериям выделяются: страны чистые - кредиторы, страны - чистые дебиторы и бедные страны с высоким уровнем задолженности (НПС) [3]. К чистым дебиторам относятся страны, когда общая сумма их сальдо счета внешних текущих операций с 1972 (или самого раннего года, за который имеются данные) по 2010 гг. отрицательна. Страны чистые дебиторы подразделяются далее на основе двух дополнительных финансовых критериев: «официальное внешнее финансирование» («официальная помощь») и «состояние обслуживания долга»[1, с. 16].

В 2012 г. мировая экономика миновала знаковый рубеж, который, по мнению экспертов Всемирного банка, знаменовал качественный сдвиг в долгом процессе смещения баланса сил от развитых стран к странам со средним доходом и более бедным развивающимся странам. В 2002 г. развивающиеся страны продавали друг другу только 40% своего суммарного экспорта (по стоимости). Остальное направлялось в развитые страны. В 2010 г. весь объем вывезенных товаров и услуг делился пополам. По результатам 2012 г. развитые страны купили у развивающихся примерно на 5% меньше товаров, чем развивающиеся приобрели друг у друга [2, с. 40-42].

Глобальный финансовый кризис заставил многие банки в странах с развитой экономикой балансировать на грани краха. Сравнительно новым явлением стала напористая экспансия банковских институтов, прежде всего стран БРИКС, но также и ряда других стран: Турции, Мексики и др. за пределы национальных юрисдикций. Хотя европейский долговой кризис и позволил странам БРИКС требовать большего влияния в МВФ, в их руках пока сосредоточено только порядка 11% голосов в фонде. При этом доля США составляет 16,75%, что позволяет накладывать вето на любые значимые решения, требующие 85% большинства, а Великобритания и Франция пока что обладают большим количеством голосов, чем любая страна БРИКС.

Таблица 1

Динамика изменений доли групп государств и отдельных стран в системе квот и голосов МВФ (% от общего числа) [1]

	2006		2013		2015	
	квота	голосов	квота	голосов	квота	голосов
Передовые экономики, в т.ч.	61,6	60,6	60,5	57,9	57,7	52,5
ЕС	32,9	32,5	31,9	30,9	30,2	29,4
БРИКС	10,0	10,2	11,1	11,6	14,2	14,1
Страны с низкими доходами						
Африка	5,5	4,9	4,9	6,2	4,4	5,7
Азия	10,3	12,6	12,6	12,8	16,1	16,1
Отдельные страны						
США	17,380	17,023	17,670	17,398	16,727	16,470
Япония	6,228	6,108	6,556	6,225	6,461	6,135
Китай	2,980	2,982	3,996	3,980	6,390	6,098
Россия	2,782	2,734	2,494	2,386	2,705	2,585
Индия	1,945	1,916	2,442	2,337	2,749	2,627
Бразилия	1,420	1,783	1,402	2,315	1,714	2,217
ЮАР	0,874	0,867	0,784	0,770	0,640	0,634

Вывод. Таким образом, проблематика, связанная с местом лидеров догоняющего развития в мировой экономике и их ролью в трансформации существующей ММЭР перешла из чисто инвестиционной плоскости в сферу большой мировой политики и баланса сил в многополярном и полицентричном мире.

Список использованных источников:

1. Фитуни Л.Л. Дифференциация развивающихся стран и новая архитектура мировой экономики. (Вопросы теории). Статья 1 / Л.Л. Фитуни //Азия и Африка сегодня. – 2012. - № 10. -С. 9-18.

2. Смыслов Д.В. Реформирование Международного валютного фонда: проблемы и решения. Финансы и управление / Д.В. Смыслов // Деньги и кредит. – 2012. -№ 2. - С. 33-50

3. The Financial Development Report 2012. World Economic Forum [Electronic resource]. – Mode of access: http://www3.weforum.org/docs/WEF_FinancialDevelopmentReport_2012.pdf

Ляшко Олексій

студент

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Протягом останніх років все більше уваги світового співтовариства прикуто до питань людського виміру економічного розвитку. Цей факт відображений у всіх програмних і аналітичних документах міжнародних організацій сімейства ООН і Світового банку. До того ж практика свідчить, що чисто економічні показники не можуть служити універсальним критерієм при розподілі суспільних ресурсів або під час ранжування країн за рівнем розвитку.

Враховуючи той факт, що основні імперативи, які визначають розвиток людського співтовариства в даний час – глобалізація, співпраця, гуманізація – висувають на перший план пріоритет людської особистості в системі факторів і цілей економічного розвитку, бо сама сутність розвитку визначається орієнтованістю на людину. Все більш загально визнаним стає розуміння того, що основним багатством будь-якої країни є її людський потенціал [1].

Кожен звіт ООН про людський розвиток відстежує людський прогрес, насамперед через індекс людського розвитку (ІЛР), інструмент вимірювання якого включає показники в таких областях як: тривалість життя, рівень та якість освіти і контроль за ресурсами, необхідними для ведення гідного способу життя; показники, що характеризують нерівність, бідність і гендерні дефіцити.

За результатами 2012 р. слід відзначити певний прогрес у ІЛР для країн світового співтовариства, які продовжили зближення в рівнях в людського розвитку. Крім того, жодна з країн, представлених у рейтингу не продемонструвала зниження показників розвитку людського потенціалу. В той же час, темпи зростання ІЛР були вищими у категоріях країн з низьким і середнім рівнем людського розвитку. В той же час, між групами країн все ще збереглися процеси зростання нерівності доходів, нестійкої моделі споживання, низького рівня соціальної згуртованості.

Середнє значення ІЛР у 2012 р. становило 0,694. При цьому, країни Африки продемонстрували найнижчі значення – 0,475, за ними розмістилися країни Південної Азії – 0,558. Серед країн, що розвиваються найвищі показники ІЛР (0,771) зафіксовані у Східній Європі та Центральній Азії, а також серед країн Латинської Америки та Карибського Басейну (0,741) [2].

При цьому, між групами країн та регіонами існують великі відмінності за компонентними показниками ІЛР – очікуваної тривалості життя при народженні, середньої тривалості навчання у школі та доходу. Так, відзначимо, що середній валовий національний дохід (ВНД) на душу населення

в країнах з дуже високим ІЛР більше ніж у 20 разів перевищує аналогічний показник для країн з низьким ІЛР. Очікувана тривалість життя при народженні в країнах з дуже високим ІЛР є на третину вищою, ніж у країнах з низьким ІЛР. Такий же розрив є характерним для показників середньої тривалості тривалість навчання в школі серед дорослих старше 25 років. Проте, динаміка даного показника у країнах, що розвивається має позитивну динаміку – практично кожен учень початкової школи в країнах з низькими показниками ІЛР, згідно з прогнозами, проведе в школі повних 8,5 років, що практично дорівнює тривалості шкільної освіти у країнах з високим рівнем ІЛР (8,8 років).

Слід відмітити також наявність диспропорцій всередині груп країн – найбільшими вони є в країнах Африки, Арабських держав, Південної Азії, Латинської Америки та Карибського басейну. У країнах Африки диспропорції в основному пояснюються значними відмінностями в доході на душу населення (коефіцієнт 70,1) і середньої тривалості навчання в школі (коефіцієнт 7,8); у Південній Азії дані диспропорції становлять 10,7 та 4, 0 – відповідно. В Арабських державах і, меншою мірою, в країнах Латинської Америки і Карибського басейну основним фактором є відмінності в доході на душу населення [2].

Одним з найважливіших компонентів ІЛР є очікувана тривалість життя при народженні. У 2012 р. вона склала 70,1 роки, при широкому діапазоні за групами країн: від 59,1 року в країнах з низьким ІЛР до 80,1 року в країнах з дуже високим ІЛР. Відмінності визначені і між країнами, які є ще більшими. Так, найменше значення зафіксовано для Сьєрра-Леоне – 48,1 роки, а найбільше – 83,6 роки – для Японії. У країнах Африки очікувана тривалість життя при народженні сягнула позначки на рівні 49,5 років впродовж періоду з 1990-2000 рр., що стало результатом пандемії ВІЛ / СНІДу. Проте, за період з 2000-2012 рр. показник зріс на 5,5 років[2].

Зіставлення ІЛР зазвичай проводяться між країнами Півночі і Півдня, і останні дослідження демонструють значні відмінності між показниками

розвитку людського потенціалу. У США, наприклад, в 2012 р. значення ІЛР склало 0,94, що дозволило країні посісти третє місце у загальному рейтингу. У 2010-2011рр. ІЛР для латиноамериканців наближався до 0,75, в той час як значення ІЛР для афроамериканців склало близько 0,70. Але середнє значення ІЛР для афроамериканців в Луїзіані склало 0,47. Подібні етнічні відмінності у значеннях індексу в країнах з дуже високим ІЛР можна спостерігати і для інших націй та народностей.

Висновок. В цілому, окрім покращення основних показників, що характеризують розвиток людського потенціалу у країнах світу, слід відзначити тенденцію розширення торговельних зв'язків між країнами, що розвиваються, зростанні чисельності Інтернет-користувачів у світі і задоволеності населення державними послугами, наданими державою, а також про позитивне індивідуальне сприйняття якості життя в різних країнах.

Список використаних джерел:

1. Саричев В.І. Імперативи людського розвитку в теорії формування людського капіталу / В.І. Саричев // Ефективна економіка [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1304&p=1>

2. Human Development Report 2013 - The Rise of the South: Human Progress in a Diverse World [Electronic resource] / UNDP. – Mode of access: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-report-2013>

Окладніков Артем

студент

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси Україна

ДІЛОВА РОЗВІДКА ТА ЇЇ МІСЦЕ В ЕКОНОМІЦІ ДЕРЖАВИ ТА СУЧАСНОМУ СВІТОВОМУ РОЗВИТКУ

Як показують сучасні наукові дослідження, Україна протягом більш як двадцять років продовжує перебувати у стані соціально-економічній

трансформації, наслідки якої поки що не надають упевненого оптимізму, особливо в умовах подолання наслідків світової економічно-фінансової кризи. Економічні реформи, що проводяться нині, вимагають від усіх підприємств, незалежно від форм власності, уміння виживати у жорстоких умовах конкурентної боротьби після вступу України до СОТ пристосовуватись до динамічних змін в економіці, політиці, суспільства у цілому. Зазначені чинники сприяють зародженню багатьох непередбачуваних реальних та потенційних загроз для економіки держави[1]

За цих умов як перед країною в цілому, так і суб'єктами підприємництва стоїть проблема не тільки організації прибуткової виробничо-господарської діяльності в різних галузях економіки, а також забезпечення їх економічної безпеки. Особливо гостро ці питання постають у ситуаціях, пов'язаних з постійним підприємницьким ризиком, недобросовісною конкуренцією, свавіллям корумпованих чиновників та різних форм впливу з боку злочинних угруповань.

Практика розвитку інших країн показує, що значну роль для вирішення визначених проблем відіграє ділова(конкурентна) розвідка, яка допомагає приймати правильні і виваженні управлінські рішення з питань зміцнення національної економіки. Дослідження відкритих інформаційних джерел, що стосується основних тенденцій бізнесу й намірів конкурентів, аналізу ризиків та вражливостей, професійно закріпилось на Заході з його більш розвиненими ринками, отримавши назву «конкурентної розвідки» (competitive intelligence). У вітчизняному бізнесовому середовищі цей термін поки що не є широковживаним. Тому можна натрапити на його еквіваленти — «ділова розвідка», «бізнес-розвідка».[2] При цьому необхідно одразу розмежувати поняття ділова розвідка і промислове шпигунство. Вони різняться між собою за змістом, хоча мають спільну мету. Так, метою як ділової розвідки, так і промислового шпигунства є одержання інформації, яка б дала змогу здобути конкурентну перевагу на ринку. Основною відмінністю між ними є методи й

способи отримання інформації. Ділова розвідка працює тільки в межах закону, а промислове шпигунство, навпаки, передбачає нелегальні методи й технології.

Головні завдання ділової розвідки досить добре сформулював і описав Герберт Майер (видатний американський експерт з ділової розвідки), який порівняв її з навігаційною системою корабля або літаку, яка має забезпечити уряд або керівника підприємства достовірною і точною інформацією для прийняття необхідних управлінських рішень. В розвинутих західних країнах приділяють діяльності ділової розвідки досить прискіпливу увагу, навіть за допомогою державних спеціальних служб. Так, наприклад, успішно діють організовані системи ділової розвідки у Японії, – як на корпоративному, так і на державному рівнях. Її розгалужена система стосується, зокрема, «Організації зовнішньої торгівлі Японії» (Japanese External Trade Organisation - JETRO). Створена в 1958 році JETRO – найбільша і єдина у світі агенція ділової розвідки, підтримувана урядом. Для збору інформаційних матеріалів транснаціональні корпорації (ТНК) японського походження мають “резидентури” по усьому світі. Скажімо, у «Мітцубісі» цією роботою зайняті 13 тисяч службовців у більш ніж 200 офісах, ростошованих у різних кутках земної кулі, які збирають і обробляють щодня понад 30 тисяч інформаційних повідомлень. [3]

Як показує практика, в Україні ринкові «ніші» активно заповнюються і знайти підприємствам вільні ніші, можна лише опираючись на ділову розвідку, котра дає можливість отримувати актуальну інформацію о ринках збуту, конкурентах, партнерах, контрагентах, нових технологіях тому після прийняття Вищої Атестаційної Комісії (ВАК) паспорта спеціальності “економічна безпека держави” прийшов час на державному рівні принципово вирішувати питання і ділової розвідки для українських підприємств, створюючи для цього як необхідну законодавчу базу, так і ефективні механізми її реалізації. Перші спроби організації ділової розвідки вже з’явилися в нашій країні. Це, зокрема, філія відомої російської компанії “Спеціальна інформаційна служба” (існує від 1993 року) – «СІНС-Україна» (створена у 2001 році).

Висновок. Зростання ролі ділової розвідки обумовлюють темпи ділового життя, інформаційне перевантаження й відповідні труднощі з відокремленням повноцінного “інформаційного зерна” від “інформаційного сміття”. Дійсно, ділова розвідка вимагає значних капіталовкладень. І Україні зараз важко її утримувати. Але є безліч шляхів, що дозволяють скоротити ці витрати. Наприклад, кооперування з діловими розвідками інших країн та надання платних послуг на замовлення підприємств і фізичних осіб. Важливим було б і підготовка відповідних фахівців в вищих навчальних закладах, що безумовно допомогло б підвищити конкурентоспроможність нашої держави.

Перелік використаних джерел

1. Буренков О.В. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства: концепція, принципи і вимога до його створення. Теорія і практика сучасної ЕКОНОМІКИ. Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції: Черкаси, 4-6 жовтня 2006 року. - Черкаси: ЧДТУ, 2006.

2. Доронін А.І. «Бізнес-розвідка», 2-е вид., Перераб. і доп. -М.; Видавництво «Ось-89», 2010.

3. Джілад Б. Конкурентна розвідка. Як розпізнавати зовнішні ризики і управляти ситуацією. - СПб.: Питер, 2010.

4. Лемке Г.Е. Секрети комерційної розвідки. - М.: Ось-89, 2008.

Присяжная Виктория

Институт международных отношений Киевского национального
университета имени Тараса Шевченка, Киев, Украина

ОСОБЕННОСТИ ОЦЕНКИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ СТРАН НА ОСНОВЕ ИНДЕКСА ГЛОБАЛЬНОЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ

Проблемы экономического роста и оценки устойчивости экономического развития стран являются предметом изучения Всемирного экономического форума с 1979 г., который ежегодно публикует отчет по глобальной

конкурентоспособности различных экономик стран мира с использованием собственной методологии, основу которого на сегодняшний день составляет индекс глобальной конкурентоспособности.

В таблице 1 представлены лидеры рейтинга глобальной конкурентоспособности 2012-2014 гг.

Индекс глобальной конкурентоспособности представляет собой агрегированный показатель, обобщающий результаты микро- и макроэкономических исследований конкурентоспособности экономики страны. Конкурентоспособность определяется как набор институтов, стратегий и движущих сил, обуславливающих уровень эффективности производства в стране. Конкурентоспособность каждой страны обусловлена двумя ключевыми компонентами – способностью поддерживать высокий уровень дохода и рентабельностью инвестиций.

Таблица 1

Лидеры рейтинга глобальной конкурентоспособности 2012-2014 гг.

Страна	Индекс глобальной конкурентоспособности		
	Рейтинг 2012–2013	Рейтинг 2013–2014	Оценка 2013–2014
Швейцария	1	1	5.67
Сингапур	2	2	5.61
Финляндия	3	3	5.54
Германия	6	4	5.51
США	7	5	5.48
Швеция	4	6	5.48
Гонконг	9	7	5.47
Нидерланды	5	8	5.42
Япония	10	9	5.40
Англия	8	10	5.37

Источник: [2].

Индекс глобальной конкурентоспособности представляет собой средневзвешенное значение 113-ти различных компонент. Все компоненты образуют 12 основополагающих базисов конкурентоспособности: состояние институтов; состояние инфраструктуры; макроэкономическая стабильность; здравоохранение и начальное образование; высшее образование и тренинги; эффективность товарного рынка; эффективность рынка труда; совершенство

финансового рынка; технологическое обновление; объем рынка; совершенство бизнес-среды; инновации.

Для подсчета индекса глобальной конкурентоспособности было принято определение Майкла Портера стадий развития экономики, в соответствии с которым на первой стадии экономический рост зависит от базовых факторов. Сохранение конкурентоспособности зависит от стабильного функционирования государственных и частных учреждений (составляющая 1), инфраструктуры (составляющая 2), макроэкономической стабильности (составляющая 3), а также от здоровой и образованной рабочей силы (составляющая 4) [1].

На следующей стадии повышение уровня конкурентоспособности зависит от качества высшего образования и профессиональной подготовки (составляющая 5), эффективного рынка товаров и услуг (составляющая 6), хорошо функционирующего рынка труда (составляющая 7), развитости финансового рынка (составляющая 8), способности внедрять новейшие технологии (составная 9) и величины внутреннего и внешнего рынков (составная 10).

Наконец, когда страны переходят на стадию развития экономики, зависящей от инноваций, они способны поддерживать высокий уровень зарплат и соответствующий уровень жизни только при условии конкурирования при помощи инноваций (составная 12) и высокоразвитых производственных процессов (составная 11) [1].

Исследователи Всемирного экономического форума постоянно совершенствуют методологию расчета Индекса для того, чтобы он оставался адекватным инструментом измерения уровня конкурентоспособности в постоянно меняющейся глобальной среде.

Вывод. Таким образом, проведенный анализ особенностей оценки индекса глобальной конкурентоспособности позволил сделать вывод о том, что конкурентоспособность страны – это достаточно сложное явление, и общий уровень конкурентоспособности может быть улучшен только с помощью широкого спектра реформ в разных сферах. Индекс глобальной

конкурентоспособности является инструментом, который можно использовать как для определения конкурентных преимуществ страны, так и барьеров, которые препятствуют дальнейшему развитию.

В свою очередь каждая страна, участвующая в исследовании, должна самостоятельно для себя определить целостную макроэкономическую стратегию повышения национальной конкурентоспособности и формирования конкурентных преимуществ страны на мировом рынке в условиях глобализации.

Список использованных источников

1. Всемирный экономический форум [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness>.
2. Портер М. Конкурентная Стратегия: Методика Анализа Отраслей и Конкуренентов / М. Портер. – М.: «Альпина Бизнес Букс», 2005. – 464 с.

Супруненко Дар'я

Університет міста Трір, Німеччина

UNLEASHING OF MARKET IN CHINA

China is a really great example for rapid economic development, which can be illustrated by following data:

Table 1

China's GDP as percent of GDP for other large nations, 1952-2004

	1952	1978	1990	2000	2004
United States	9.5	13.6	27.9	51.7	64.0
Japan	78.5	38.5	70.5	165.9	219.2
Germany	n.a.	50.8	113.3	244.8	322.1
India	63.9	78.0	122.2	190.6	203.1

Source: (Brandt Rawski 2008)

China is world second-largest economy with GDP \$8227.103 million in 2012, had highest average annual growth rate in the world over the preceding two decades: 10,2% in constant price terms (Shambaugh 2014). Despite all the economic

successes, China needs a reform, so in November 2014 the decision on unleashing the market was announced.

The previous model of growth for China was based on strategy of investment promotion. It was formed by two useful decisions: in 1980s Deng Xiaoping introduced the concept of Special economic zones (SEZ) and in 1988 Zhao Ziyang – the Coastal development strategy (Shambaugh 2013, p. 157), both made a great contribution to development of the country. After decade of economic growth the new policy for national firms was formulated by Jiang Zemin. Chinese government encouraged companies to "bring (investment) in and go out" or, in other words, to become internationally active.

The after-effects of imbalances in development of Chinese regions are still visible. People in the cities involved into reform of 1980s have higher life-standards than those from rural regions. One of the government's useful tasks is creation of opportunities for development of western and northern regions. A big concern for SEZ is that thousands of factories were closed after 2008 for different reasons, so the migrant labor is now facing the prospect of unemployment. Many of them have to come back to their home provinces which now are deprived of the economic benefits of remittances (Yeung, Lee, Kee 2009).

One more problem which is of concern to experts is the low competitiveness of state owned enterprises (SOEs). In the last rankings of Fortune's "Global 500" there were 85 Chinese enterprises, only 7 of them were private, 45 are central enterprises and 33 – state holdings (Feng, Xia 2013). How can a growing number of firms on such ranking be a bad sign? The authors support the statement with a Caixin's (media group, based in Beijing) investigation which confirms that Chinese companies tend to be big, but not strong, they have lower profitability than the Fortune's 500 average.

One of the reasons for China's economic success was availability of cheap labor at the moment of policy change initiated by Deng Xiaoping. Now the situation is different: years of one-child policy caused decline in the supply of young labor and escalating financial burden of caring for the elderly. The fertility rate was for two

decades lower than the replacement level of 2.1 (Wang 2012). It's necessary also to admit the inequity of Chinese pension scheme: civil servants get much higher retirement benefits than, for example, people in rural regions. One of the reasons for this is the tradition of Confucian culture: care for elderly was considered to be a family affair, not the state's task.

In most countries, demographic changes are easily anticipated basing on fertility and mortality, as they do not change abruptly (except when altered by pandemic, war or famine). But this is not true for China, where the 2010 census showed that population growth has slowed far more quickly than most observers expected. From 2001-10, China's population inched up at just 0.57% annually—only about half the level of the previous decade, and only one-fifth of the level in 1970 (Wang 2012). This census also showed that China is already an aging society: by 2010, nearly 14% of citizens were over 60.

Under these conditions in November 2013 the set of reforms was announced. There are some points in reform plan that confront the notion of “unleashing of market” as Western liberalist tradition puts it. First of all, the SOEs are going to keep their exclusive rights in key industries, including finance, oil and infrastructure. Also the problem of local governments' debt is undermining the growth prospective. The economists from CNNMoney estimated that local government's debt could rise up to \$ 3.1 trillion by the end of 2013, this is one third of China's GDP and this issue wasn't addressed during the meeting. The last shortcoming is a political one – concentration of power in hand of the CPC challenges, if not kills the possibility of future democratic changes, again in traditional Western meaning.

Still Beijing will “promote the orderly opening up” in some industries, where Western countries had been agitating for change for years: the finance, education, culture and health sectors. Restrictions on investing in child care and elder care, construction and design, accounting and auditing, logistics and e-commerce will also be relaxed, as will limits on market entry for manufacturing (McMahon 2013).

Conclusions. The government has already started with the reform, there are some positive changes in business registration; the structural adjustment program (or cutting of excessive production facilities) works and has already caused the lowering of economic growth index predictions. The problems are that there were (and still there is) no exact timing for reforms, some of the steps taken are already overdue (elimination of one-child policy) and some promises have already been repeated (for example, exchange rate liberalization). There is no unanimity among scholars, whether China should go on faster with the reforms or the tempo is just the one which is needed (Schuman 2014). The analysis of reform outline witnesses that the reform is not a copy of liberalists' prescriptions; it is a Chinese "special way".

References:

1. Brandt, L., Rawski, T., 2008, *China's great economic transformation*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://faculty.arts.ubc.ca/tiberg/MPA_Asia_Apr_2010_readings/Brandt%20and%20Rawski.%20China's%20Great%20Economic%20Transformation.pdf
2. Shambaugh, D., 2013, *China goes global. The partial power*, Oxford University Press
3. Yeung, Y., Lee, J., Kee, G., 2009, *Eurasian Geography and Economics, China's Special Economic Zones at 30*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.espre.cn/111/manage/ziliao/China%26_039.pdf
4. Feng, X., Xia, H., 24.07.2013, Worldcrunch, *Why more Chinese firms on the Fortune 500 is bad news for China*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.worldcrunch.com/business-finance/why-more-chinese-firms-on-the-fortune-500-is-bad-news-for-china/soe-corporations-global-500-state-owned-enterprises/c2s12766/#.Uw9uDvkrdcZ>
5. Wang, F., June 2012, *Racing Towards the Precipice*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.brookings.edu/research/articles/2012/06/china-demographics-wang>

6. McMahon, D., 16.11.2013, *Xi Jinping: China is Open for Business*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://blogs.wsj.com/chinarealtime/2013/11/16/xi-jinping-china-is-open-for-business/>

7. Schuman, M., 04.03.2014, *China's Leaders Need to Make Real Strides in Economic Reform, Not Baby Steps*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://time.com/12069/china-npc-economic-reform/>

Тищенко Лілія

студентка

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

РОЗВИТОК ІНТЕГРАЦІЙНОГО ОБ'ЄДНАННЯ КРАЇН АСЕАН В УМОВАХ ГЕОЕКОНОМІЧНИХ ЗРУШЕНЬ

Масштабні суспільні перетворення, які відбуваються в процесі формування єдиного глобалізованого світу, охоплюють усі без винятку аспекти людської активності та визначають переважну більшість сучасних тенденцій соціально-економічного розвитку держав, окремих територій та регіонів, а також обумовлюють конкретні обставини буття цілих націй, верств населення. Розвиток інтеграційних процесів є найважливішою характеристикою сучасного світового господарства.

Протягом останніх десятиріч значення Південно-Східної Азії у системі міжнародних економічних відносин, насамперед у басейні Тихого океану, неухильно зростає. Певним чином це пов'язано з підвищенням актуальності таких факторів, як сприятливе географічне та військово-стратегічне розташування держав регіону, їхні багаті природні ресурси. Але ще більш посилене значення країн Швенно-Східної Азії у сучасному світі зумовлене їхнім політичним та економічним розвитком.

Одним з найвпливовіших інтеграційних об'єднань в Азійсько-тихоокеанському регіоні є створена у 1967р. Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) у складі Сінгапуру, Тайланду, Філіппін, Індонезії та Малайзії. Пізніше приєдналися Бруней, В'єтнам, Лаос, М'янма і Камбоджа.

На країни АСЕАН припадає 82% світового виробництва натурального каучуку, 38% – пальмової олії, 53% – кокосового масла, 62% – олова, 60% – мідної руди, 12% – хромової руди. Вони володіють значними запасами нафти і природного газу. Чисельність населення АСЕАН становить приблизно 608 млн. осіб, сукупний ВВП – 2,3 трлн.дол.США.

Таблиця 1

Економічні показники країн АСЕАН за 2012р.

Країна	Населення, млн. осіб	ВВП, млрд. дол. США	ВВП на душу населення, дол. США	Залучені ПІ, млрд.дол. США	Експорт товарів і послуг, млрд.дол. США	Імпорт товарів і послуг, млрд.дол. США
Всього	608,4	2317,3	119906,2	112,9	1524,2	1446,4
Бруней	0,4	16,9	41126,6	0,9	8,5	5,3
В'єтнам	88,8	155,8	1755,2	8,4	124,2	119,2
Індонезія	246,9	878,0	3556,8	19,6	210,9	226,7
Камбоджа	14,9	14,0	944,4	1,6	8,6	7,6
Лаос	6,6	9,4	1417,1	0,3	2,8	4,6
Малайзія	29,2	305,0	10432,1	9,7	265,5	229,6
М'янма	52,8	47,4	897,7	2,2	8,4	7,8
Сінгапур	5,3	274,7	51709,5	56,7	554,9	490,3
Тайланд	66,8	365,9	5479,8	10,7	275,5	270,3
Філіппіни	96,7	250,2	2587,0	2,8	64,9	85,0

Джерело: [http:// www. worldbank.org](http://www.worldbank.org).

Найбільша частка у експорті країн АСЕАН за 2012 р. припала на Сінгапур – 36,4%, Таїланд - 18,1% і Малайзію – 17,4%. За 2000-2012 рр. частка експорту всередині АСЕАН збільшилася лише з 24 до 29,6% загального експортного обсягу учасників Асоціації. Це пояснюється розвитком двосторонніх зовнішньоторговельних зв'язків поза Асоціацією і нижчим економічним потенціалом нових учасників АСЕАН (Камбоджі, Лаосу, М'янми та В'єтнаму). Сільське господарство донині є провідною галуззю економіки Камбоджі, Лаосу та М'янми: його питома вага у структурі ВВП становить від 40 до 50%, а зайнятість у цій галузі сягає 70-80% населення. Основними продуктами їхнього експорту є рис і цукор. Серед інших експортних товарів – морські продукти,

лісоматеріали, нафтопродукти. Особливістю сучасної структури експорту Камбоджі та Лаосу стала переорієнтація від експорту сировинних товарів до експорту одягу, частка якого у загальному обсязі експорту Камбоджі становить 85,5%, Лаосу - 77,5% [2].

Великі розміри ринку АСЕАН і кількість споживачів, а також його економічний потенціал є привабливими для інвесторів з огляду на можливість отримання прибутку. Однак важливе значення має те, чи інтеграція принесе стабільність і конкурентоспроможність регіону. Саме тому поточний стан інтеграційних процесів у Південно-Східній Азії залежить від розв'язання таких основних проблем:

- слабкість інституціональної основи для імплементації різних ініціатив;
- відставання макроекономічних та монетарних координаційних заходів від інших форм кооперації і недостатня стабільність у регіоні;
- відірваність регіональної інтеграції і внутрішніх реформ один від одного.

Надходження ПІІ в Східну Азію сприяє регіональній економічній інтеграції. Основними інвесторами цього регіону є корпорації промислово розвинутих країн .

Майже 52% обсягу ПІІ АСЕАН, який у 2012 р. загалом становив 112,9 млрд доларів США, було залучено із ЄС і Японії. Серед учасників АСЕАН за 2012 р. найбільша частка залучених ПІІ із усіх джерел припадала на Сінгапур (50,0%), Індонезію (17%) і Таїланд (9%). Характерно, що економічні інтереси ЄС, Японії та США щодо експорту ПІІ зосереджені в економіці Сінгапуру, Індонезії та Таїланду.

Розширенню зовнішньої торгівлі та зростанню ПІІ в Східній Азії сприяють дві групи факторів. Найважливішими є внутрішні фактори, пов'язані з лібералізацією торговельного й інвестиційного режимів і вдосконаленням макроекономічного середовища, яке забезпечує відносно стабільний рівень цін, передбачувану бізнесову сферу, підтримку приватного сектору, добре розвинуту інфраструктуру, кваліфіковану, але відносно низькооплачувану

робочу силу. До зовнішніх факторів належать суттєвий перегляд валютних курсів; прискорений прогрес інформаційних технологій, який полегшить торгівлю та рух ПІІ завдяки зменшенню вартості зв'язку; зростання конкуренції між ТНК, частково пов'язане з політичною лібералізацією та дерегуляцією у багатьох країнах, що сприяє їхній глобальній діяльності і тим самим розширенню торгівлі та ПІІ [1].

Висновок. Отже, Південно-Східна Азія є одним із найдинамічніших регіонів світу, її багатий досвід внутрішньо-регіональної інтеграції є основою для майбутньої інтеграції в глобальну економіку. Інтеграційний потенціал АСЕАН демонструє усталену тенденцію до зростання на основі використання переваг внутрішньо регіональної кооперації та поглиблення економічних зв'язків із країнами-сусідами. Основними завданнями АСЕАН на перспективу є завершення формування зони вільної торгівлі, поліпшення інвестиційного клімату та посилення інвестиційного потенціалу, розбудова інституціональних структур.

Список використаних джерел:

1. Згуровський М.З., Пахомов Ю.М., Філіпенко А.С. Геоекономічні сценарії розвитку і Україна. – Київ: Академія, 2010р.

2. Офіційний сайт інтеграційного об'єднання країн АСЕАН [Електронний ресурс]- Режим доступу: [http:// www. asean.org](http://www.asean.org).

3. Офіційний сайт Світового Банку [Електронний ресурс] - Режим доступу: [http:// www. worldbank.org](http://www.worldbank.org).

СУЧАСНІ НАУКОВІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Лещенко Марина

кандидат економічних наук

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СВІТОВОГО ПОРЯДКУ У СУЧАСНІЙ ГЕОЕКОНОМІЦІ

Процеси формування сучасної системи світового господарства знаходяться під впливом неупинних процесів глобалізації, що все більшою мірою посилює взаємозалежність між країнами та національними економіками. Внаслідок ряду факторів, зокрема – лібералізації потоків товарів, послуг, капіталів та робочої сили, динамічного росту країн Південно-Східної Азії, стрімкого технологічного прогресу у сфері інформації, транспорту та зв'язку, активності міжнародних організацій та транснаціональних корпорацій, акценти суперництва між країнами перемістилися з військово-стратегічної до економічної сфери. За рахунок формування специфічних конкурентних переваг та значних досягнень, особливо у сфері залучення іноземного капіталу, країни, що розвиваються формують нову гео економічну структуру сучасного світу.

На сьогодні, серед науковців доволі популярними стають дослідження особливостей розвитку емерджентних економік у світовому господарстві. Проте, слід відмітити відсутність як уніфікованих підходів до критеріїв, що би дозволяли визначати національні економіки як емерджентні, так і самого єдиного переліку даних країн. Саме тому, сформувались специфічні групи країн, об'єднаних за певними показниками, для яких є схожими середньострокові та довгострокові тенденції економічного розвитку, зокрема:

BRICS (Бразилія, Росія, Індія, Китай, ПАР), MIST (Мексика, Індонезія, Південна Корея, Туреччина), CIVETS (Колумбія, Індонезія, В'єтнам, Єгипет, Туреччина, ПАР), BASIC (Бразилія, Південна Африка, Індія, Китай), MINT (Мексика, Індонезія, Нігерія, Туреччина), Next-11 (Бангладеш, Єгипет, Індонезія, Іран, Нігерія, Південна Корея, Пакистан, Мексика, Філіппіни, Туреччини та В'єтнам) E-7 (Китай, Індія, Бразилія, Росія, Індонезія, Мексика та Туреччина). Крім того, експертами «PricewaterhouseCoopers» до даного переліку країн пропонується включити також Аргентину, Саудівську Аравію, Польщу (в якості лідера економічного розвитку Центрально-Східної Європи) та Малайзію (в якості локомотива економічного зростання серед країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону).

При збільшенні темпів зростання у середньостроковій перспективі, МФВ прогнозує, що в середньому за період 2013-2017 рр. світова економіка зросте на 5,7 %, причому темпи зростання виробництва у країнах, що розвиваються (8,3 %) більше ніж на половину випередять аналогічні показники розвинутих країн (4 %). Для прикладу, фахівці наводять співвідношення показників США та Китаю: за прогнозами, зростання економіки Китаю складе 9,9 % у поточному доларовому вираженні у період 2012-2017 рр., що більше ніж удвічі випереджає показники США – 4,8 % [1].

Особливої уваги заслуговують дослідження «Goldman Sachs Economic Research Group», в яких протягом останніх років надзвичайно багато уваги приділяється питанням формування економічних позицій країн, що розвиваються. За офіційними даними, темпи росту в цих країнах вже більш ніж 30 років випереджають показники розвинутих країн, а різниця в рівнях життя з розрахунку на душу населення значно скоротилась за останні 20 років. Так, у 2025 році за величиною ВВП (за ПКС) Китай випередить США, Індія – Японію, а Бразилія – Німеччину, а в цілому для країн що розвиваються показники ВВП на душу населення становитимуть 10,7 тис. дол. США у 2025 р. та 22,4 тис. дол. США у 2050 р., що дозволить їм в середньому досягнути рівня

благополуччя розвинутих країн 1960-х років. А у 2050 році сукупний ВВП країн групи Next-11 удвічі перевищить показники країн Європейського Союзу [3].

Крім того, за прогнозами «Goldman Sachs Asset Management», вісім емерджентних економік (чотири країни БРІКС та МІКС, як найсильніші з одинадцяти) протягом 2011-2020 рр. забезпечать приріст світової економіки більш ніж у 15 трлн. дол. США. При цьому, визначальним імпульсом економічного розвитку даних країн перестає бути мало витратне виробництво товарів на експорт, а все більшого значення набуває зростання попиту на внутрішніх ринках. Зокрема, фахівці прогнозують, що дані країни, навіть без врахування інших економік, здатні нарощувати загальносвітовий обсяг споживання на додаткові 800 млрд. дол. щороку до 2025 р. [2].

Висновок. Для реального втілення даних прогнозів необхідно, щоб спрацювали щонайменше наступні умови. По-перше, макроекономічна стабільність (для основних індикаторів інфляції та дефіцитів державних бюджетів). По-друге, слід забезпечити ефективне функціонування необхідних інститутів фінансово-правової системи, державних установ та організацій, систем охорони здоров'я, освіти і т.д. По-третє, необхідним елементом є відкритість економіки, що забезпечує безперешкодних доступ до імпорتنих товарів, нових технологій, міжнародних ринків. І, нарешті, – політична та економічна стабільність всієї системи світового господарства, що дозволило би в повній мірі реалізувати потенціал економічного зростання національних економік.

Список використаних джерел:

3. Индекс развивающихся стран: высокие темпы роста [Электронный ресурс] – Режим доступа:
http://www.gtrus.com/doc/public/surveys/2012/gti_ibr2012_2ru.pdf

4. Global Economics Paper № 143. Goldman Sachs Economic Research [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.goldmansachs.com/our-thinking/archive/archive-pdfs/how-solid.pdf>

5. World in 2050 The BRICs and beyond: prospects, challenges and opportunities / PwC Economics [Electronic resource. – Mode of access: https://www.pwc.com/en_GX/gx/world-2050/assets/pwc-world-in-2050-report-january-2013.pdf

Паламарчук Наталія

кандидат економічних наук, доцент

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Глобальні тенденції світового розвитку мають значний вплив на економічну безпеку міжнародного простору в цілому та окремих країн зокрема. Сучасний світовий розвиток характеризується активізацією виникнення різноманітних ризиків та загроз, що здатні порушувати міжнародну стабільність та загрожувати національній безпеці країн. Це проявляється у глобальному дисбалансі сил, що визначають світовий соціально-економічний розвиток та необхідності визначення як саме ті чи інші загрози впливають на національну економіку країн. Основними сучасними загрозами для економічної безпеки країн є: фінансово-економічні кризи, порушення політичної стабільності, регіональні та військові конфлікти, громадянські війни.

У зв'язку з активізацією цих загроз у сучасному світовому просторі особливої уваги потребує дослідження забезпечення безпеки національної економіки в умовах глобальної конкурентоспроможності. Це дозволить

з'ясувати особливості сучасні особливості національної системи безпеки та основні загрози для неї у світовому просторі.

Національна система економічної безпеки – це спеціально створена та організована цілісна система безпеки суспільства відповідно до загроз та інтересів певної країни. Національна система економічної безпеки являє собою взаємодію множинних сумісних елементів безпеки, що забезпечують цілісність та автономію системи в цілому та її емерджентний розвиток.

Особливу роль у національній системі економічної безпеки відіграє національна ідея. Вона є основою ідеології державотворення, визначаючи суверенність нації, відносини влади та легітимність влади. Вона дозволяє сформулювати перспективи розвитку нації, усвідомити її роль у світовому просторі. Національна ідея об'єднує населення країни навколо національних інтересів та консолідує зусилля заради забезпечення економічного зростання та соціального розвитку. Важливу роль національна ідея виконує і у розвитку світової економіки, так як дозволяє визначити місце та роль країни у міжнародних економічних відносинах та на світовому ринку [1, с. 40-42].

Формування системи національної економічної безпеки потребує її тісної взаємодії з усіма сферами суспільного розвитку країни з метою задоволення всіх життєво важливих інтересів нації, здатності адекватно реагувати на випадковість та невизначеність розвитку ефективним механізмом мінімізації ризиків та загроз, усвідомлення мінливості тенденцій розвитку та високого рівня залежності від зовнішнього середовища [2, с. 11].

Узагальнюючою характеристикою всіх національних систем економічної безпеки є прагнення забезпечити реалізацію національних інтересів, але сам механізм їх реалізації та відповідні витрати залишається виключно на розгляд самої країни, що і створило умови для виникнення різних національних систем економічної безпеки. Базовими національними інтересами є збереження національного суверенітету та прагнення зайняти гідне місце у світовому просторі як основи для забезпечення реалізації національних пріоритетів, а

також намагання досягнути високого рівня економічного розвитку як основи для внутрішньої економічної стабільності, високого рівня добробуту населення та громадської підтримки політичної еліти. В цілому система національної безпеки має ґрунтуватись на правовій основі, балансі інтересів особи, суспільства і країни, чіткій відповідальності кожного суб'єкта безпеки у межах своїх повноважень, усвідомлення тісного та важливого взаємозв'язку між національною та міжнародною безпекою [2, с. 33].

Практичним втіленням системи національної економічної безпеки є стратегія економічної безпеки, що розробляється та реалізується у межах загальної політики економічної безпеки країни. Стратегія економічної безпеки має включати характеристику внутрішніх та зовнішніх загроз для національної економіки країни, чітко сформульовані інтереси та вимоги щодо економічної безпеки країни, критерій та параметри оцінки стану національної економіки, механізм забезпечення економічної безпеки країни. Метою національної стратегії економічної безпеки є розвиток країни, що враховую національні інтереси та мінімізує внутрішні та зовнішні загрози.

В сучасних умовах розвитку активізуються світові загрози для національної безпеки. До них відносяться: проблема світового панування та балансу сил, енергетична проблема, загрози військових конфліктів, диференціація рівня життя населення у світі, пошук шляху подальшого розвитку демократичних основ суспільства, організована злочинність та тероризм, проблеми народонаселення та регулювання міграційних потоків у світі, екологічні проблеми.

Висновок. Таким чином у сучасному світовому просторі існують численні загрози розвитку у поєднанні з глобальною невизначеністю, у той же час існує ряд важливих національних інтересів, що є пріоритетними для країн світу. Все це призводить до появи та розвитку різноманітних систем економічної безпеки. Ці системи перебувають у відносинах протистояння та конкуренції, мають активно реагувати на зміни міжнародного середовища та

реалізовувати національні стратегії розвитку. Загальна світова рівновага як у політичному, так і у економічному сенсі залежить від рівня ефективності цих систем, їх можливостей реагувати на загрози та виклики соціально-економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Пасічник В. Функції національної ідеї в забезпеченні національної ідеї // В. Пасічник / Вісник Національної академії державного управління. – 2013. - № 7. – С. 37-44
2. Власюк О.С. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку / О.С.Власюк. - Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України. – К., 2008. – 48 с.

Білий Олексій

здобувач

Інститут законодавства Верховної Ради України, Київ, Україна

МУЛЬТИПЛІКАТИВНИЙ ЕФЕКТ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРОЕКТУ «ПОВІТРЯНИЙ ЕКСПРЕС» ЯК СКЛАДОВА СТРУКТУРНОЇ ПЕРЕБУДОВИ УКРАЇНИ

Ефективним інструментом стимулювання інвестиційного попиту в Україні можуть стати Національні проекти (у т.ч. Національний проект «Повітряний експрес», реалізація якого передбачає поєднання залізничного вокзалу (м. Київ) та аеропорту «Бориспіль»). Нова транспортно-логістична розв'язка відповідає світовим вимогам розвитку транспортної інфраструктури та національної транспортної системи; дозволяє створити нові робочі місця та підвищити якість обслуговування пасажирів. Поряд з цим, Національний проект «Повітряний експрес», як і інші Національні проекти створює локальний мультиплікативний ефект економічного зростання, що також є стимулом для

структурної перебудови національного господарства. Отже, економічно доцільним є експериментальний розрахунок прогнозу мультиплікативного ефекту освоєння інвестицій у процесі реалізації Національного проекту «Повітряний експрес» (далі – Проект).

Основні показники реалізації Проекту визначені відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 27 березня 2011 р. № 499 «Деякі питання підготовки до реалізації проекту організації залізничного пасажирського сполучення м. Київ – міжнародний аеропорт «Бориспіль» та будівництва інших інфраструктурних об'єктів Київського регіону». На основі цих показників (автором – О. Білий) сформовано вихідні дані для розрахунку мультиплікативного ефекту, виходячи із припущення, що кошти інвестуватимуться рівномірно протягом усього періоду реалізації Проекту. Для здійснення розрахунків припущено, що закупівлі будівельно-монтажних робіт та електропоїздів будуть здійснюватися тільки у резидентів України, що відповідатиме стратегічній цілі – підтримці національних товаровиробників.

Загальна кошторисна вартість Проекту організації залізничного пасажирського сполучення м. Київ – міжнародний аеропорт «Бориспіль» (який є складовою Національного проекту «Повітряний експрес») у поточних цінах (станом на 1 жовтня 2010 р.) становить 3270727,16 тис. гривень. Тривалість будівництва – 28 місяців. Шляхом авторських розрахунків встановлено: якщо під час реалізації Проекту буде здійснюватись закупівля будівельно-монтажних робіт та електропоїздів у вітчизняних виробників – інвестування запланованих 4599 млн грн. сприятиме додатковому створенню доданої вартості у обсязі 3536 млн грн. Інвестування зазначених коштів формуватиме попит на відповідну продукцію інвестиційного призначення, зокрема, на будівельно-монтажні роботи, машини та обладнання, інші види капітальних активів (на загальну суму 4599 млн грн.). Якщо попит задовольнятимуть вітчизняні виробники, то на таку ж суму збільшиться й випуск українських підприємств, які є постачальниками товарів та послуг по Проекту. Це створить і додану вартість,

обсяг якої може дорівнювати 1389 млн грн. Випуск товарів та послуг постачальниками Проекту буде супроводжуватися зростанням попиту на продукцію проміжного споживання на суму 3088 млн грн, яка потрібна у виробничих процесах постачальників. Авторські розрахунки (О.Білий) доводять, що прогностичні показники ефектів реалізації Проекту критично залежать від розподілу обсягів закупівель товарів та послуг у межах Проекту між вітчизняними виробниками та імпортерами. Якщо вартість імпортованої продукції перевищує 56 % обсягу закупівель за Проектом, значення мультиплікатора стає меншим за 1. Тобто, обсяг створеного в результаті інвестування ВВП стає меншим за інвестовані кошти за рахунок зростання імпорту.

Таблиця 1

Інвестиції та додана вартість, яка формується в результаті
реалізації національних проектів

Рік	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Обсяг інвестицій, млн. грн	3230,8	9422,8	12726,4	14785,4	11143,4	9375,4	8474,1	8474,1
Додана вартість, млн. грн	951,6	3547,0	6782,6	10332,5	12355,8	13650,6	14328,9	14833,8
Додана вартість, накопичувальним підсумком, млн. грн.	951,6	4498,6	11281,2	21613,7	33969,5	47620,1	61949,0	76782,8
Мультиплікатор	0,29	0,36	0,44	0,54	0,66	0,78	0,90	0,99

Джерело: розрахунки автора.

Інформація щодо термінів реалізації національних проектів та їх вартості міститься на офіційному Web сайті Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України. Відповідно до цієї інформації терміни реалізації Національних проектів в Україні припадають на 2011 – 2018 роки. Вартість проекту рівномірно розподілена по роках, у які планується інвестування (фактично ж терміни реалізації більшості Проектів неодноразово порушувалися). Проте, наукове завдання полягає у тому, щоб визначити потенційний вплив, який могли б створити ці Проекти на економічне зростання в Україні (у т.ч. на зростання обсягу доданої вартості, яка може створюватися в результаті освоєння капітальних вкладень через міжгалузеві зв'язки). Отже, в

процесі розрахунків враховується як прямий, так і міжгалузеві ефекти, що дозволяє комплексно оцінити мультиплікативні ефекти від обігу залучених в економіку України коштів у кожному році.

Висновок. Внаслідок реалізації Національних проектів вплив інвестованих коштів на економічне зростання в Україні не є вагомим. Мультиплікативний ефект гальмується високою часткою імпортової складової у проміжному споживанні виробників інвестиційної продукції. Але з часом, мультиплікативний ефект накопичується, а на кінець періоду, що аналізується, обсяг створеної доданої вартості може дорівнювати інвестованим коштам. Отже, мультиплікативний ефект від реалізації Національних проектів проявляється з певним часовим лагом, тому не варто очікувати, що його реалізація може розглядатися як стимул до економічного зростання у короткостроковій перспективі. Водночас, за збереження існуючих міжгалузевих зв'язків та при дотриманні запланованих термінів реалізації Проектів їх позитивний вплив на економічне зростання та структурну перебудову національної економіки стає вагомим у середньостроковій перспективі.

Бородкіна Катерина

студентка

Інститут міжнародних відносин Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ДИНАМІКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГАЛУЗІ У ВИМІРАХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Методика аналізу динаміки галузі дозволяє виділити тенденції розвитку галузі в окремих країнах і регіонах світу, а також обґрунтувати перспективи посилення конкурентної боротьби на світових ринках.

Для аналізу динаміки та визначення перспектив розвитку галузі в окремих країнах і регіонах світу можна запропонувати наступну модель аналізу:

1. Визначення об'єктів оцінки динаміки галузі (виробництво, споживання, експорт, імпорт).
2. Розрахунок індексів галузевої активності (на основі статистичних даних), що лежать в основі поділу країн і регіонів світу на групи.
3. Встановлення «порогових» значень за обраними індексам для формування груп, що розрізняються за рівнем динаміки галузевого розвитку.
4. Створення матриці галузевої активності досліджуваної країни (регіону) і формування класифікації країн за розрахованими індексами галузевої активності [1, с.140].

Задля досягнення поставленої мети існують наступні індекси галузевої активності, що дозволяють оцінити динаміку розвитку галузі досліджуваної країни (групи країн, регіону світу) по відношенню до середньосвітових показників:

- індекс виробничої активності галузі I_{ap} ;
- індекс споживчої активності в галузі I_{ac} ;
- індекс експортної активності галузі I_{ae} ;
- індекс імпортної активності в галузі I_{ai} [2, с.98].

Інтерпретувати отримані значення індексів можна в такий спосіб: якщо показник виявляється більшим за одиницю, то динаміка галузевого розвитку за досліджуваним критерієм в країні (групі країн, регіоні світу) перевищує середньосвітові показники в X разів, де X відповідає розрахунковим значенням індексу. Якщо показник виявляється меншим за одиницю, то динаміка галузевого розвитку за досліджуваним критерієм у країні (групі країн, регіоні світу) відстає від середньосвітових показників в X разів, де X відповідає розрахунковим значенням індексу.

Розрахувати індекс виробничої активності галузі можна за наступною формулою (1):

$$I_{ap} = \frac{\sqrt[m]{(e_{tn}/e_{tn-1}) \times (e_{tn+1}/e_{tn}) \times \dots \times (e_{tm}/e_{tm-1})}}{\sqrt[m]{(E_{tn}/E_{tn-1}) \times (E_{tn+1}/E_{tn}) \times \dots \times (E_{tm}/E_{tm-1})}}, \quad (1)$$

де I_{ap} – індекс виробничої активності галузі; e_m – обсяги виробництва продукції в досліджуваній країні (групі країн, регіоні світу) у n -й рік розрахунку; E_m – обсяги виробництва продукції в світі в n -й рік розрахунку; m – кількість років (кроків розрахунку) в досліджуваному періоді [3, с.257].

У розрахунку індексу використовуються середні геометричні, оскільки індивідуальні значення ознак в чисельнику і знаменнику являють собою відносні величини динаміки, побудовані у вигляді ланцюгових величин, як відношення до попереднього рівня кожного рівня ряду динаміки.

Інші індекси розраховуються в аналогічний спосіб. Необхідно відзначити, що при розрахунку індексів споживчої активності в галузі (імпортової активності) до уваги беруться обсяги споживаної всередині країни (імпортованої) продукції галузі, тобто досліджуються споживча й імпортна активність на товари, що виробляються досліджуваною галуззю і ввозяться до країни за імпортними контрактами.

Аналіз показників обумовлює необхідність формування шести груп серед країн і регіонів світу за рівнем динаміки галузевого розвитку, а, отже, і рівнем конкурентоспроможності:

1. $I < 0,8$ – наднизькі темпи розвитку галузі за досліджуваним критерієм;
2. $0,8 < I < 0,9$ – низькі темпи розвитку галузі за досліджуваним критерієм;
3. $0,9 < I < 1,0$ – помірно низькі темпи розвитку галузі за досліджуваним критерієм;
4. $1,0 < I < 1,1$ – помірно високі темпи розвитку галузі за досліджуваним критерієм;
5. $1,1 < I < 1,2$ – високі темпи розвитку галузі за досліджуваним критерієм;
6. $1,2 < I$ – надвисокі темпи розвитку галузі за досліджуваним критерієм.

Висновок. Результати апробації методики дозволять зробити висновки про перспективи розвитку галузі в окремих країнах і регіонах світу. А оскільки протікання економічних процесів у часі носить динамічний характер, то в

умовах гострої конкуренції підприємства галузі змушені адаптуватися до швидкоплинних умов зовнішнього і внутрішнього середовища. За цих обставин виграє той, хто швидше за інших пристосовується до реалій часу й адаптується до нових умов господарювання, тому дуже важливо систематично відслідковувати зміни, аналізувати їхню природу й динаміку. Тільки в такий спосіб галузь (підприємство, регіон) може правильно оцінити можливості конкурентів і власні можливості, розробити оптимальну, з погляду прибутковості, маркетингову стратегію, спрямовану на створення й підтримку власних конкурентних переваг.

Список використаних джерел:

1. Кривов'язюк І. В. Комплексна економічна діагностика підприємства: монографія / І. В. Кривов'язюк, Т. В. Божидарнік. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2012. – 226 с.
2. Бердникова Т. Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия / Т. Б. Бердникова. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 215 с.
3. Савицкая Г. В. Методика комплексного анализа хозяйственной деятельности / Г. В. Савицкая. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 384 с.

Василенко Олександр

студент

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

СУЧАСНІ ПЕРЕДУМОВИ ПОСИЛЕННЯ ПОЗИЦІЙ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ У ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

На початку ХХІ сторіччя завдяки процесу глобалізації виробничої та інвестиційної діяльності утворилась нова міжнародна економічна система, центром якої стали транснаціональні корпорації (ТНК). Сучасні ТНК привертають до себе все більшу увагу своєю могутністю та масштабністю

здійснюваних операцій. На сьогодні, транснаціональні корпорації, завдяки прямим іноземним інвестиціям, постійно посилюють свій вплив, як на розвиток міжнародних економічних відносин, так і на конкурентоздатність національних економік.

Значення ТНК у міжнародному виробництві, торгівлі безперервно зростає, що відображається у показниках активності закордонних підрозділів ТНК. Зокрема, обсяг продажів іноземних філіалів транснаціональних корпорацій з 1980 року зріс з 2465 млрд. дол. США до 29298 млрд. дол. США; ВВП іноземних філіалів у 2010 році склав 5812 млрд. дол. США, що значно більше ніж в 1980 році; одночасно збільшився і обсяг експорту іноземних філіалів ТНК; кількість працівників в іноземних філіалах ТНК також збільшується і у 2010 році складала 63,1 млн. чол., що свідчить про підвищення значення і рівня конкурентоспроможності транснаціональних корпорацій та їх підрозділів на світовому ринку [1].

Протягом 2011-2012 рр. слід відзначити зростання вартісних показників щодо обсягів експорту закордонних підрозділів (7479 млрд. дол. США у 2012 р.), обсягів продажів (25980 млрд. дол. США у 2012 р.), активів закордонних підрозділів (86574 млрд. дол. США у 2012 р.), доданої вартості закордонних підрозділів (6607 млрд. дол. США у 2012 р.), та показників зайнятості (71,7 млн. осіб у 2012 році) [2].

Одним з найважливіших індикаторів активності ТНК у світовому господарстві є обсяги прямих іноземних інвестицій (ПІІ), що водночас є найбільш динамічним показником. Зокрема, за період 1980-2000 рр. спостерігалася позитивна динаміка приросту ПІІ; в період 2001-2009 рр. динаміка ПІІ була доволі нестабільною, внаслідок кризових явищ у переважному числі національних економік. У 2010-2011 рр. зафіксовано тенденцію впевненого зростання обсягів ПІІ. Проте, у 2012 р. глобальні прямі іноземні інвестиції скоротилися на 18 % до 1,35 трлн. дол. США [2].

Таке зниження різко контрастувало з іншими ключовими економічними показниками, такими як ВВП, міжнародна торгівля і зайнятість, кожен з яких продемонстрував позитивну динаміку зростання на світовому рівні. Економічна нестійкість і політична невизначеність в ряді великих країн змусили інвесторів до обережності у нарощування закордонних активів. Крім того, деякі з потужних ТНК перепрофілювали свої інвестиції за кордоном, в тому числі за рахунок реструктуризації активів, вилучення інвестицій і перебазування ключових підрозділів.

Приплив ПІІ в країни, що розвиваються виявився стабільнішим, ніж у розвинені країни, зокрема, у 2012 р., незважаючи на незначне скорочення (на 4%) до 703 млрд. дол. США, поступився лише рекордному рівню попереднього року та склав рекордних 52% глобального припливу ПІІ, вперше перевищивши приплив в розвинені країни на 142 млрд. дол. США [2].

Незважаючи на світову рецесію, ТНК країн, що розвиваються продовжили свою експансію за кордоном. Так, на частку азіатських країн, які залишалися найбільшим джерелом ПІІ, довелося три чверті всіх іноземних інвестицій країн, що розвиваються; вивіз ПІІ з Африки збільшився втричі, а потоки з країн Азії, Латинської Америки і Карибського басейну залишилися на рівні 2011 року. Країни БРІКС залишалися головними джерелами ПІІ серед країн-інвесторів з емерджентною економікою. Потоки з цих країн зросли з 7 млрд. дол. США у 2000 р. до 145 млрд. дол. США в 2012 р. та склали 10 % їх глобального об'єму [2].

В той же час, в умовах нестабільності економічних перспектив транснаціональні корпорації розвинених країн, як і раніше, дотримувалися вичікувального підходу до нових інвестицій або звільнялися від зарубіжних активів замість того, щоб значно розширити свою діяльність на міжнародних ринках. У 2012 році в 22 з 38 розвинених країн відзначалося скорочення вивозу прямих іноземних інвестицій, що склало 23% загального скорочення. Одночасно скоротилися і обсяги залучених ПІІ розвинутими країнами світового

господарства. Приплив ПІІ в розвинені країни скоротився на 32% до 561 млрд. дол. США, досягнувши рівня майже десятирічної давності [2]. Падіння ввезення спостерігалось в таких групах країн, як Європа і Північна Америка, а також у Австралії та Новій Зеландії; на частку лише Європейського союзу припали майже дві третини зниження глобальних ПІІ.

Висновок. Таким чином, протягом останніх десятиліть позиції транснаціонального капіталу у світовій економіці зазнали глибоких змін. Так, на тлі зниження частки розвинутих країн у міжнародних інвестиційних процесах, чітко посилюється тенденція зростання ролі ТНК з країн, що розвиваються. При цьому важливу роль у поглибленні процесів глобалізації відіграють міжнародні потоки прямих іноземних інвестицій, оскільки з ними безпосередньо пов'язане створення механізму виходу процесу виробництва на наднаціональні межі

Список використаних джерел

1. WIR Series. World Investment Reports [Electronic resource] / UNCTAD. – Mode of access: <http://unctad.org/en/pages/DIAE/World%20Investment%20Report/WIR-Series.aspx>

2. World Investment Report 2013 - Global Value Chains: Investment and Trade for Development [Electronic resource] / UNCTAD. – Mode of access: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2013_en.pdf

Войцехівський Віталій

здобувач

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

ВАРТІСНИЙ ПІДХІД ОРГАНІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Створення цілісної стратегічної концепції неможливо без використання ефективного підходу, який зв'язує всі області компетенції підприємства, що

дозволяє генерувати стратегічні рішення і проектувати результат. Одним із таких підходів можна вважати вартісний.

Сутність вартісного підходу полягає в тому, що проводиться попередня оцінка всіх матеріальних і нематеріальних активів, які становлять ринкову вартість компанії. Іншими словами основна увага ставиться на управління вартістю [1, с. 28-38].

Управління вартістю підприємства розглядають з трьох позицій: змістовної, організаційної та технологічної:

1) змістовна — це управління вартістю, спрямоване на максимізацію вартості підприємства в результаті впливу на фактори вартості;

2) організаційна — управління вартістю складається з функцій управління та етапів процесу управління вартістю підприємства;

3) технологічна включає побудову інформаційної бази процесу управління вартістю за допомогою проведення оцінки бізнесу підприємства і використання отриманої інформації в подальшому.

Методологія процесу управління вартістю підприємств за економічним змістом і послідовності дій на основних етапах управління вартістю представлена на рис 1.

Рис.1. Склад концепції управління вартістю підприємства

Процеси, зазначені у схемі, тісно взаємопов'язані між собою. Наприклад, поточний дохід залежить від безперебійного функціонування технологічних установок, необхідної кількості оборотних коштів і різних факторів, пов'язаних з інвестованим капіталом; реалізація інвестиційних проектів залежить як від поточних доходів, так і від амортизаційних відрахувань (залежних від вартості основних фондів). Таким чином, більш достовірну інформацію дає вивчення

факторів вартості, їх взаємозв'язку та пріоритетності на конкретному часовому інтервалі [2, с. 44-50].

Висновок. Отже, дослідивши особливості вартісного підходу можна сформуванати основні принципи до організації стратегічного управління:

1) головна мета стратегічного управління — максимізація вартості підприємства;

2) найбільшою мірою вартість пов'язана з грошовим потоком, який створює підприємство;

3) головний критерій ефективності управління — це збільшення вартості.

Список використаних джерел:

1. Козловський С.В. Стратегічне управління розвитком регіональних економічних систем / С.В. Козловський // Економіка України. — 2011. — №4. — С. 28-38.

2. Колесов О.С., Вацьківська А.В. Сучасні підходи до стратегічного управління розвитком підприємства в умовах господарювання / О.С. Колесов, А.В. Вацьківська // Збірник наукових праць ВНАУ, Серія: економічні науки. — 2012. — № 2 (64). — С. 44-50.

Клімова Катерина

аспірантка

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, Україна

ОБ'ЄКТИВНА НЕОБХІДНІСТЬ ІНТЕГРАЦІЙНИХ УГРУПУВАНЬ

Найважливішою ознакою сьогоденної дійсності є інтенсивний розвиток інтеграційних процесів на різних рівнях. Економічна взаємозалежність держав, інтернаціоналізація продуктивних сил сприяють розвитку інтеграційних процесів в економіці. Основною метою економічної інтеграції як якісно нового і більш складного етапу інтернаціоналізації господарських зв'язків є більш тісне

співробітництво і взаємопроникнення окремих національних господарств, забезпечення умов концентрації виробництва[1, с. 97].

Регіональною інтеграцією цікавились теоретики світової економіки. Вони розглядали проблеми інтеграції як елемент вчення про ефективність зовнішньої торгівлі або як вчення про державне регулювання зовнішньоекономічних процесів [5, с. 48].

У широкому розумінні міжнародну економічну інтеграцію визначають і як відносини, і як процес. Інтеграцію в першому розумінні можна тлумачити як відсутність будь-якої форми дискримінації іноземних партнерів у кожній із національних економік. У такому плані міжнародна економічна інтеграція розглядається як найвищий рівень розвитку МЕВ. Як процес інтеграція виявляється в стиранні відмінностей між економічними суб'єктами - представниками різних держав [2, с. 54].

В аналізі економічної інтеграції аналізуються її певні рівні, такі як мікрорівень і макрорівень [3, с. 76].

На мікрорівні вирізняють горизонтальну і вертикальну інтеграцію [3, с. 80].

Горизонтальна інтеграція виникає при злитті фірм, які виробляють подібні або однорідні товари [3, с. 84].

Вертикальна інтеграція передбачає об'єднання фірм, які функціонують у різних виробничих циклах. Розрізняють три форми вертикальної інтеграції:

- 1) інтеграція «вниз» (наприклад, приєднання заводу-виробника сировини чи напівфабрикатів до компанії, яка веде головне виробництво);
- 2) виробнича інтеграція «вгору» (наприклад, придбання сталеплавильною компанією заводу, що виробляє металоконструкції);
- 3) невиробнича інтеграція «вгору», що включає сферу розподілу [3, с. 96].

На певному рівні розвитку мікроінтеграції виникають транснаціональні корпорації [5, с. 124].

На макрорівні інтеграція розвивається на основі формування економічних об'єднань країн з різними типами узгодження їх національних політик. Тут йдеться про явище економічного регіоналізму [5, с. 245].

Таким чином, можна сказати, що закономірним етапом інтернаціоналізації господарського життя, що передбачає більш тісне зближення окремих національних господарств, є економічна інтеграція, в рамках якої забезпечується концентрація й переплетення капіталів, проведення узгодженої міжнародної економічної політики.

«Міжнародна економічна інтеграція» є об'єктивний, регульований і направлений процес зближення, зрощення і взаємодії національних господарських систем, в основу якого покладено економічний інтерес самостійних господарюючих суб'єктів і міжнародний поділ праці [1, с. 46].

Міжнародна економічна інтеграція виступає як регульований процес і набуває форми міжнародних угод і узгоджень. Метою інтеграції є нарощування обсягу товарів і послуг внаслідок забезпечення ефективності господарської діяльності в міжнародних масштабах [2, с. 37].

Інтеграційні об'єднання в основному носять регіональний характер і розрізняються за глибиною процесів, що відбуваються у межах угруповання [2, с. 167].

Визначальним моментом інтеграції є прямі міжнародні економічні (виробничі, науково-технічні, технологічні) зв'язки на рівні первинних суб'єктів економічного життя [4, с. 54].

Висновок. Аналізуючи різні погляди на сутність інтеграційних процесів, можна зробити висновок про те, що єдиної теорії інтеграції не існує. Кожна країна обирає свій шлях до інтеграції, шукаючи конкретні переваги.

У різні періоди свого розвитку країни крокують до інтеграції, враховуючи свої національні аргументи.

Список використаних джерел:

1. Бородин П. Торможение интеграции неплохо проплачивается. //

Российская Федерация сегодня. - № 8. 2005. –С.132.

2. Голиков А. П., Казакова Н. А., Прав Ю. Г. Региональная политика и экономическое развитие: европейский контекст: Учебное пособие.– Харьков: Экограф, 2009.– 240 с.

3. Голиков А.П., Грицак Ю.П., Казакова Н.А., Сидоров В.И.: Под ред. А.П. Голикова. География мирового хозяйства: Учебное пособие. – К.: Центр учебной литературы, 2008. – 192 с.

4. Косикова Л.С. Интеграционные проекты России на постсоветском пространстве: идеи и практика. Научный доклад. — М.: ИЭ РАН, 2008. —С 62.

5. Міжнародні економічні відносини: Сучасні міжнародні економічні відносини: Підручник для студентів економічних вузів і факультетів / А.С. Філіпенко, С.Я. Боринець, В.А. Вергун та ін. – К.: Либідь, 1992. – 255 с.

Марущак Дарія

здобувач

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ІНТЕГРАЦІЙНОГО ОБ'ЄДНАННЯ АСЕАН

На сучасному етапі розвитку міжнародної конкуренції відсутня спільна точка зору щодо визначення сутності поняття “міжнародна конкурентоспроможність регіону”, що пояснюється його складністю та багато вимірністю. Основою формування конкурентоспроможності виступають конкурентні переваги. За твердженням російського вченого Р.А.Фатхутдинова, конкурентна перевага – це певна ексклюзивна цінність, якою володіє суб’єкт та яка надає йому переваги перед конкурентами [1,с.200]

Отже, міжнародна конкурентоспроможність регіону - це його здатність в умовах зовнішньої конкуренції на основі ефективного використання

традиційних та створення унікальних ресурсів локального розвитку стимулювати підвищення продуктивності виробництва та рівня життя місцевого населення у довгостроковій перспективі.

В даний час для вивчення конкурентоспроможності розвитку країн світу використовують різні індекси і показники. Серед них виділимо найголовніші:

- Індекс глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму (Global Competitiveness Index);
- дослідження експертів Європейської Комісії (Second Report on Economic and Social);
- Глобальний індекс інноваційної конкурентоспроможності, який розробляє консалтингова компанія Huggins Associates (World Knowledge Competitiveness Index).

Таблиця 1

Ранжування глобального індексу конкурентоспроможності країн АСЕАН

	Індекс Глобальної конкурентоспроможності	Інститути	Інфраструктура	Макроекономічна стабільність	Здоров'я і початкова освіта	Вища освіта і підготовка кадрів	Ефективність ринку товарів	Ефективність ринку праці	Розвиток фінансового ринку	Технологічна готовність	Розмір ринку	Складність бізнесу	Інновації
Сінгапур	2	1	2	17	3	2	1	2	2	5	37	14	8
Малайзія	25	29	32	35	33	39	11	24	6	51	28	20	25
Бруней	28	31	57	1	31	57	73	13	56	64	124	65	59
Таїланд	38	77	46	27	78	60	37	76	43	84	22	46	68
Індонезія	50	72	78	25	70	73	63	120	70	85	16	42	39
Філіппіни	65	94	98	36	98	64	86	103	58	79	35	49	94
В'єтнам	75	89	95	106	64	96	91	51	88	98	32	100	81
Камбоджа	85	73	104	91	102	111	50	28	64	100	89	74	67

* Складено автором на основі [3]

Для аналізу конкурентоспроможності країн АСЕАН використаємо ранжування за Індексом глобальної конкурентоспроможності[2].

Аналіз даного звіту дає нам змішану картину конкурентоспроможності АСЕАН. В ранжуванні 144 країн економічних систем Сінгапур посідає друге місце, поступившись лише Швейцарії. А от Камбоджа зайняла 85 місце

(М'янма і Лаос не включені). Ця глибока нерівність між країнами АСЕАН частино пояснює повільне просування до реалізації Економічної спільноти АСЕАН.

Стан інфраструктури, а також низька технологічна готовності, є проблемною областю для більшості країн АСЕАН. Продуктивність більшості країн не відповідає за різними вимірами.

Багато що ще належить зробити. Звіт про глобальну конкурентоспроможність забезпечує індикацію потенціалу країни для підтримки економічного зростання в середньостроковій перспективі.

Більшість членів показали високі темпи зростання, але наше дослідження показує, що основи залишаються хиткими.

Проте, є підстави для оптимізму. По-перше, члени АСЕАН мають вищий рівень життя в порівнянні з іншою частиною країн Азії. В останній доповіді Камбоджа значно випереджає Монголію, Бангладеш, Пакистан, Непал.

По-друге, більшість країн АСЕАН рухається в правильному напрямку. Всі члени АСЕАН вдосконалюють свій ранг з 2005 року.

З моменту свого створення, АСЕАН домоглася значних успіхів. Але для згуртованого розвитку потребують активізації зусиль, починаючи з звуження прогалини конкурентоспроможності.

Висновок. Незважаючи на цю різноманітність, в регіоні існують загальні сильні та слабкі сторони всіх країн об'єднання. Але більшість країн наділені надзвичайною природною та культурною спадщиною, які, очевидно, створюють сприятливе підґрунття для розвитку туризму. З іншого боку, відсутність належної інфраструктури в залишається значною перешкодою у розвиток не тільки сектора туризм, але і приватного сектору в цілому. Це означає, що країни повинні розуміти їх сильні і слабкі сторони і потім впливати на них, розвиваючи відповідні політики та механізми для реалізації цілей.

Список використаних джерел:

1. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организации. – М.: ЭКСМО, 2004, 544с.
2. Московкин В. М. Развитие методологии сравнительного анализа глобальной конкурентоспособности стран: на примере стран ASEAN и MEDA / В. М. Московкин, Делюкс Тенг, Бадер Эддин Альхадид // Международная экономика. – 2009. – № 7. – С. 33–43.
3. The World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2012-2013 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www3.weforum.org/docs/WEF_GCR_Report_2012-13.pdf

Петровський Максим

аспірант

Вінницький національний аграрний університет, Вінниця, Україна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Розуміння правового забезпечення регіональної екологічної політики як інструменту соціальної організації, регулювання, узгодження та збалансування екологічних та соціально-економічних інтересів суспільства дає можливість спрямувати і ефективно регулювати правовими засобами регіональну екологічну діяльність [1].

Основою екологічного права є Конституція України, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», ресурсні кодекси: Земельний кодекс України, Лісовий кодекс України, Водний кодекс України, Кодекс України про надра, та інші ресурсні закони. Вони розмежовують повноваження між центральними та регіональними органами державної влади, спрямовані на досягнення екологічної безпеки. Комплексним стратегічним

документом, що сприяє втіленню екологічної політики держави в рамках концепції сталого розвитку став Закон України «Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2020 року» та розроблений відповідно до Стратегії Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011- 2015 роки [2].

Для досягнення головної мети державної регіональної політики передбачається забезпечити вирішення насамперед таких основних завдань:

1. Запровадження більш глибокого вивчення та оцінки внутрішнього природного, економічного, наукового, трудового потенціалу кожного регіону, розроблення комплексних правових, організаційних, економічних та інших механізмів його ефективного використання.

2. Здійснення на інноваційній основі структурної перебудови економіки регіонів з урахуванням особливостей їх потенціалу.

3. Поетапне зменшення рівня територіальної диференціації економічного розвитку регіонів і соціального забезпечення громадян.

4. Широкий розвиток підприємництва як головного фактора соціально-економічного розвитку держави та її регіонів, підвищення зайнятості населення, наповнення місцевих бюджетів.

5. Зміцнення економічної інтеграції регіонів з використанням переваг територіального поділу і кооперації праці, що є одним з головних чинників підвищення конкурентоспроможності держави на міжнародних ринках.

6. Забезпечення здатності територіальних громад та органів місцевого самоврядування в межах, визначених законодавством, самостійно та відповідально вирішувати питання соціально-економічного розвитку, створення ефективних механізмів забезпечення їх активної участі у формуванні та проведенні державної регіональної політики.

7. Удосконалення фінансових міжбюджетних відносин, вироблення чітких критеріїв і ефективних механізмів надання державної підтримки розвитку регіонів.

8. Досягнення продуктивної зайнятості населення, стабілізації та поліпшення демографічної ситуації в державі.

9. Подальше вдосконалення державної системи охорони довкілля та використання природних ресурсів, механізмів та інструментів вироблення і реалізації екологічної політики.

10. Налагодження міжнародного співробітництва у сфері регіональної політики, наближення національного законодавства з цього питання до норм і стандартів Європейського Союзу, а також розвитку транскордонного співробітництва як дійового засобу зміцнення міждержавних відносин та вирішення регіональних проблем [3, с. 39-45].

Висновок. Таким чином, виступаючи як складова державної політики, регіональна екологічна політика покликана створити ефективно діючу систему влади та управління на місцях, здійснити фінансово-економічне, організаційне, нормативно-правове забезпечення регіонів на основі поєднання загальнодержавних та регіональних екологічних інтересів. Тобто, державна екологічна політика регіоналізації має створити умови для здійснення регіонами правового забезпечення регіональної екологічної політики, спрямованої на досягнення екологічної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Заржицький О.С. Актуальні проблеми правового забезпечення екологічної політики України (теоретичні аспекти) [Текст]: моногр. / О.С. Заржицький. – Д.: Національний гірничий університет. – 2012. – 200 с.

2. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики. Монографія. – Дніпропетровськ.: Національний гірничий університет. – 2011. – 370 с

3. Иванух Р.П. Природно-ресурсный потенциал Украины и пути повышения эффективности его использования / Р. П. Иванух, Б.К. Данилишин // Экономика Украины. – 2005. – № 11. – С. 39-45.

Плющ Діана

студентка

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ЗРОСТАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ

Дослідження загального рівня конкурентоспроможності вітчизняної економіки вимагає аналізу таких індикаторів, як інвестиційний клімат, рівень корумпованості і свободи ринків, тенденції державної економічної політики. За даними Звіту про глобальну конкурентоздатність 2013-2014 року Україна втратила 11 позицій і стала 84-ю серед 148 країн. Також, важливими показниками оцінки конкурентоспроможності України, відповідно до Звіту, є якість інституцій (114 позиція в рейтингу), рівень розвитку ринку товарів та послуг (102) і фінансового ринку (85), підтримання макроекономічної стабільності (79), технологічного оснащення (93) [1].

Головними чинниками, що перешкоджають зростанню конкурентоспроможності національної економіки, є зношеність основних виробничих фондів та інфраструктури, еміграційні процеси, інфляція, від'ємне сальдо торговельного балансу, політична нестабільність. Проте, слід мати на увазі, що Україна має значні запаси водних ресурсів, корисних копалин, недорогої робочої сили, отже, має всі можливості для покращення економічного становища [2].

Міжнародний рейтинг "Індекс економічної свободи" (The Heritage Foundation) висвітлив дані, згідно з якими Україна займає останню сходинку за рівнем економічної свободи в Європі (161 місце серед 177 країн світу). Згідно з цим рейтингом знизилися показники захисту від корупції (на 1,0 бал), показники свободи праці (на 1,3), зросли показники свободи бізнесу (на 1,4) монетарної та фіскальної свободи (на 3,3) [3].

Реформування потребує регуляторна політика України. Великий обсяг державних витрат на виплату соціальних програм негативно впливає на стан залучення ПІІ в Україну. Так, за даними UNCTAD стан інвестиційної діяльності України погіршився, що характеризують дані табл.1.

Таблиця 1

Характеристика інвестиційної діяльності в Україні та за кордоном
у 2006-2012 рр. за методикою UNCTAD

Період	Обсяг залучених ПІІ, млн. дол. США	Індекс залучення ПІІ (місце у рейтингу)	Індекс потенціалу залучення ПІІ (місце у рейтингу)
2006	1424	80	64
2008	7808	35	48
2012	56565	38	50

Джерело: складено за [4].

Зазначене дозволяє комплексно проаналізувати проблеми конкурентоспроможності України.

По-перше, індекси залучення ПІІ, реформування економіки, технологічного оснащення є дуже низькими, незважаючи на значні ресурси, наявність інтелектуального і інноваційного потенціалу. Проблемою є неефективне використання і розподіл наявного капіталу та інших ресурсів.

По-друге, Україна поступається більшості країнам Європи за рівнем економічної свободи, корумпованість та бюрократизація економічного регулювання знижують привабливість економіки України для інвесторів. Проблемою є негнучкість економічної політики, неефективність правової бази.

По-третє, реформи в економічній, податковій, правовій системі залишаються неефективними і недієвими, стримує приплив коштів з закордону, розвитку підприємницької діяльності. Проблемою є застарілість законодавства, неринкові умови їх імплементації, невідповідність реаліям.

Отже, для покращення конкурентоспроможності необхідно:

- створити спрощені умови створення і правового оформлення промислових підприємств, спростити систему реєстрації компаній, удосконалити правову базу щодо захисту прав власності інвесторів тощо;

- удосконалити роботу країни та підприємництва щодо розвитку інфраструктури;
- створити необхідне правове і економічне середовище для залучення ПІІ в пріоритетні галузі економіки;
- активізувати приплив вітчизняних коштів в головні галузі промисловості;
- заохотити збільшення підприємницьких організацій шляхом пільгових позик і грантів;
- збільшити фінансування науково-дослідницьких організацій, стимулювати роботу вчених, забезпечувати зростання інтелектуальних кадрів.

Висновок. Таким чином, покращення стану глобальної конкурентоспроможності економіки України залишається однією з головних проблем, так як здатність країни випускати конкурентоздатну продукцію на міжнародні ринки позитивно впливає на зміцнення національної безпеки (включаючи енергетичну), суверенітет держави, добробут нації. Досягти мети можливо за умов формування інноваційної моделі розвитку і належного її правового забезпечення, створення ефективної ринкової системи, адаптованої до світових ринків в умовах трансформування економічних відносин.

Список використаних джерел:

1. The Global Competitiveness Report 2013-2014 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2013-14.pdf
2. Новиков В. В. Конкурентоспроможність України у сучасних міжнародних економічних відносинах [Електронний ресурс] / В. В. Новиков. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=604>.
3. Index of Economic Freedom - Heritage Foundation 2013 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.heritage.org/index/pdf/2013/book/index_2013.pdf

4. World Investment Development 2012: Transnational Corporations, Extractive Industries and Development [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.unctad.org/>.

Продан Василь

здобувач

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ГАЛУЗЕВОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ

Необхідність галузевого управління інвестиціями обумовлюється стратегічними цілями і завданнями розвитку національних економічних систем, досягнення яких можливе тільки при умові координації діяльності всіх суб'єктів галузевих ринків незалежно від форми власності.

На рівні галузей суб'єктами управління інвестиціями виступають галузеві міністерства, створені нові організаційні структури, уповноважені урядом органи, головною функцією яких є досягнення збалансованості інтересів держави і приватного бізнесу в розвитку галузевих ринків на основі формування пріоритетних напрямків діяльності і розробки механізмів та інструментів залучення інвестицій.

На рівні окремих суб'єктів господарювання управління інвестиціями здійснюється за допомогою системи принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних зі здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності підприємства. При цьому, являючись однією із структур галузевого ринку, підприємства, не дивлячись на самостійність прийнятих рішень, формують свою інвестиційну програму, головною ціллю яких являється приріст ринкової вартості підприємства, виходячи із кон'юктури ринку, підпорядковуючись законам попиту і пропозиції і враховуючи інтереси інших

економічних агентів, в тому числі державних. Узагальнення цього представлено на рис. 1 [1, с. 25-34].

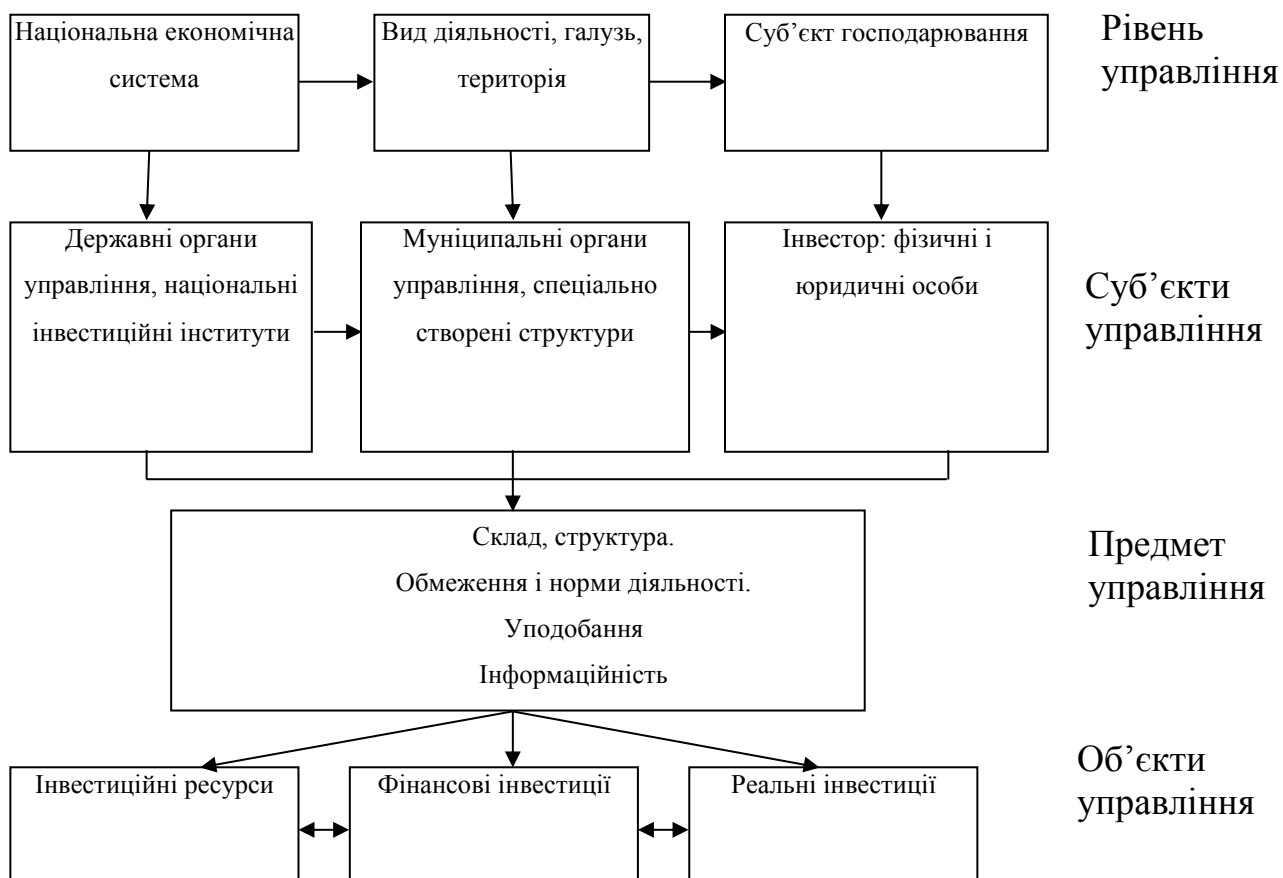

Рис. 1. Принципова схема управління інвестиціями

Таким чином, ієрархічна упорядкованість галузевого управління інвестиціями зумовлена наступними передумовами:

1) значна кількість суб'єктів інвестиційної діяльності обумовлює різноманіття цілей інвестування, що потребує певної координації дій суб'єктів шляхом створення спеціальних структур управління і розробки програмних документів розвитку сфер економіки і видів діяльності;

2) доцільність державного управління інвестиційною діяльністю обґрунтовується необхідністю реалізації громадського інтересу, направленою на подолання недоліків, пов'язаних із функціонуванням ринкової економіки;

3) необхідність управління інвестиціями на рівні галузей і територій викликана низькою культурою проектного планування, яка не дозволить сформулювати чіткі плани вирішення задач підвищення конкурентоспроможності

окремих пріоритетних секторів економіки, а також вимогами взаємного обліку і певних згод регіональних і корпоративно-галузових стратегій [2, с. 182-190].

Висновок. Отже, можна підтвердити, що управління інвестиціями являється системним явищем, яке виникло як необхідна умова суспільного виробництва, видів діяльності і об'єктів, які складають матеріально-технічну базу економіки, і як система являють собою сукупність компонентів і відносин між ними, виділену із середовища відповідно до певної цілі в рамках певного часового інтервалу.

Список використаних джерел:

1. Джептисова А.Б. Концептуальные основы управления инвестициями / А.Б. Джептисова // Весник АГТУ. Сер.: Экономика. — 2011. — №2. — С. 25-34.
2. Макаренко М.В. Оцінка інвестиційної привабливості регіону / М.В. Макаренко // Гуманітарний вісник ЗДІА. — 2011. — №46. — С. 182-190.

Ратушна Тетяна

викладач

Нагорний Сергій

здобувач

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В ДОВГОСТРОКОВІЙ ПЕРСПЕКТИВІ

Державна регіональна політика спрямована на забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку, скорочення рівня міжрегіональної диференціації в соціально-економічному стані регіонів і якості життя.

Збалансований територіальний розвиток передбачає орієнтацію на забезпечення умов, що дозволяють кожному регіону мати необхідні і достатні

ресурси для забезпечення гідних умов життя громадян, комплексного розвитку та підвищення конкурентоспроможності економіки регіонів [1].

Варто згадати про програму «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні», яку проводить ЄС для України. Сьогодні Європейський Союз пропонує Україні кілька механізмів допомоги із реформування державної регіональної політики. Серед них ключовими є:

1. Програма «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» (розмір фінансування 31 млн. євро, розпочала свою роботу в січні 2013 року і триватиме по липень 2016 року).

2. Секторальна бюджетна підтримка ЄС для регіонального розвитку (у розмірі 55 млн. євро), яку Україна може отримати внаслідок впорядкування системи управління регіональним розвитком з врахуванням кращих європейських практик.

Забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів як один із цільових орієнтирів соціально-економічного зростання вимагає синхронізації таких напрямів регіональної політики, як:

1) стимулювання економічного розвитку шляхом створення нових центрів економічного зростання в регіонах на основі конкурентних переваг;

2) координація інфраструктурних інвестицій держави та інвестиційних стратегій бізнесу в регіонах з урахуванням пріоритетів просторового розвитку та ресурсних обмежень, в тому числі демографічних;

3) скорочення диференціації в рівні і якості життя населення в регіонах за допомогою ефективних механізмів соціальної та бюджетної політики.

Державна політика регіонального розвитку в довгостроковій перспективі повинна формуватися виходячи з таких основних завдань:

1) скоординованість прийняття на регіональному та місцевому рівнях заходів щодо створення умов для розвитку галузей економіки та соціальної сфери та формуванню центрів випереджаючого економічного зростання з урахуванням конкурентних переваг кожного регіону;

2) надання фінансової підтримки регіонам з метою забезпечення законодавчо встановленого мінімально допустимого рівня життя, пов'язаного з наданням населенню можливостей з метою одержання якісної освіти, медичного та культурно-дозвільного обслуговування;

3) надання фінансової підтримки регіонам з метою скорочення диференціації на умовах проведення перетворень, передбачених державною політикою;

4) розвиток інфраструктурної забезпеченості територій та створення умов для підвищення конкурентоспроможності економіки регіонів, а також вирішення питань соціального розвитку, включаючи підвищення транспортної доступності територій [2].

Висновок. Досягнення збалансованого територіального розвитку буде забезпечено в ході реалізації державної регіональної політики, спрямованої на реалізацію потенціалу розвитку кожного регіону, подолання інфраструктурних та інституційних обмежень, створення рівних можливостей громадян та сприяння розвитку людського потенціалу, проведення цілеспрямованої роботи з розвитку регіональних відносин, а також реформування систем державного управління та місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Воротіна В.Є., Жаліла Я.А., Біла С.О. Державне управління регіональним розвитком України: монографія / за заг. ред. В.Є. Воротіна, Я.А. Жаліла. – К.: НІСД. – 2010. – 288 с.

1. Куйбіда В.С., Іщенко О.М., Ткачук А.Ф. Нова державна регіональна політика в Україні. – збірник / В.С. Куйбіда. – Київ, Видавництво «Крамар». – 2009. – 232 с.

Сафонов Станіслав

студент

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ

В сучасних умовах посилення ролі міжнародних організацій у світовому господарстві особливого значення набуває вироблення дієвого механізму їх співпраці з національними економіками задля досягнення довгострокових вигід та конкурентних переваг. Особливу увагу слід приділити діяльності міжнародних фінансових інститутів та напрямам їх взаємодії з Україною загалом, та співробітництву нашої держави з Міжнародним Валютним Фондом (МВФ), як глобальним макрорегулятором, зокрема.

Значення МВФ у міжнародних кредитних відносинах можна оцінити як неоднозначне. З одного боку, надання МВФ кредитів країнам, постраждалим від фінансових криз, без сумніву, сприяє стабілізації фінансового становища у короткостроковому плані. З іншого боку, за весь час існування МВФ так і не спромігся розробити ефективних механізмів запобігання глобальним системним кризам. Заходи, до яких вдається МВФ, щоб подолати кризу, більш нагадують механізм “ручного настроювання”, ніж автоматичної стабілізації, і не включають подальшого нагромадження глобальних торговельних дисбалансів, що спричиняють виникнення та поширення кризових явищ [1].

Україна стала членом МВФ в 1992 р. В даний час квота України у Фонді складає 1,37 млрд. СПЗ (Special Drawing Rights - Спеціальні права запозичення). З 1994 р. співробітництво України з МВФ було активізовано за такими програмами, як STF, Stand-by і Механізм розширеного фінансування (EFF), кошти по яких направляються, в основному, на фінансування дефіцитів

платіжного і торгового балансів країни. Важливим напрямком використання кредитів і позик МВФ стало також формування валютних резервів.

Згідно офіційних даних, за 20 років спілкування України з МВФ було отримано коштів на суму близько 18,9 млрд. дол. США, а сума виплачених відсотків – 2,29 млрд. дол. США, що склало 12,1 % суми отриманих за 20 років позик [2].

В той же час, слід звернути увагу і на зростання зовнішнього боргу України щодо виплат по міжнародним фінансовим зобов'язанням. Зокрема, саме на МВФ припадає найбільша частка державного боргу серед інших міжнародних організацій (таблиця 1).

Таблиця 1

Частка окремих міжнародних фінансових інститутів у сукупному державному боргу України (станом на 31.12.2013 р.)*

Міжнародні організації	Прямі боги держави, %	Гарантійні державні зобов'язання по боргам, %	Сукупний державний зовнішній борг, %
Міжнародний валютний фонд	7,45	2,26	9,71
Міжнародний банк реконструкції та розвитку	4,2	0,33	4,53
Європейський банк реконструкції та розвитку	0,82	0,13	0,95

*- складено за даними [2]

На сьогодні питання подальшого співробітництва України з МВФ набувають нової актуальності. Так, Міжнародний валютний фонд повинен оцінити фінансову та економічну ситуації на Україні, насамперед для того, щоб оцінити рівень виконання загальних зобов'язань держави та інших секторів економіки з погашення та обслуговування боргів найближчій перспективі. Крім того, мова йде про отримання чергового кредиту для подолання кризових явищ в національній економіці – близько 15 млрд. дол. США. Проте, з боку МВФ висунуто ряд умов, що мають бути виконані вітчизняним урядом. Ключовими серед них є: підвищення пенсійного віку, відміна соціальних пільг для окремих груп громадян, підвищення цін на газ, обмеження спрощеної системи оподаткування, відміна мораторію на продаж землі, приватизація шахт, обмеження росту мінімальної заробітної плати та ряд

інших. Проте, в цілому дані обмеження можуть бути зведені до наступних. По-перше, привести в порядок валютно-курсову політику і стабілізувати фінансовий сектор; по-друге, скоротити витрати і дефіцит бюджету до 3-4% від ВВП; по-третє, відкоригувати тарифи на енергоносії та водночас ввести адресні субсидії; по-четверте, провести реформи, які забезпечать поліпшення бізнес-клімату і стійкий економічний ріст.

Висновок. На сьогодні уряду України потрібно вживати зі свого боку всіх необхідних заходів для забезпечення успішної реалізації нинішньої програми Міжнародного валютного фонду, які мають базуватись, перш за все, на відповідному цільовому спрямуванні коштів та контролі за правильністю їх використання. В той же час, необхідно певним чином зменшити надмірну залежність від його кредитів, що може бути здійснено, наприклад, шляхом поступового переходу до залучення позик на міжнародних ринках капіталу. Але це можливо лише за умови максимально ефективного використання таких кредитів, щоб одержаний ефект міг перекрити їх значно вищу вартість. При цьому залучені кошти повинні спрямовуватись на забезпечення економічного росту країни, досягнення якого дасть змогу переорієнтуватися на використання власних та внутрішніх позикових ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Антоненко І. Співробітництво України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями – шлях до стабільності та розвитку в період кризи. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2009_13/Antonenko.pdf
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://minfin.gov.ua>

Сковлюк Дарія

студентка

Інститут міжнародних відносин Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Входження національної економіки до системи світогосподарських зв'язків породжує об'єктивну необхідність підвищення її конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність національної економіки – це здатність економічної системи забезпечувати за будь-якого впливу внутрішніх та зовнішніх чинників соціально-економічну оптимальність, яка виявляється у високому суспільному ефекті [1]. Її характеризують з позицій таких підходів:

- ресурсного (технологія, наявність капіталу для інвестування, чисельність і кваліфікація людських ресурсів, наявність природних ресурсів, економіко-географічне положення країни);
- факторного (динаміка зростання національної економіки, що є базою для зміни позицій країни на світових ринках);
- рейтингового (інтегральне відображення стану економіки за допомогою системи макропоказників, на кшталт експортного потенціалу, рівня цін, рівня життя, валових інвестицій, якості роботи державних інституцій тощо).

Україна бере участь у дослідженнях рейтингу міжнародної конкурентоспроможності, які проводить Світовий економічний форум (СЕФ). Порівняно з високорозвинутими країнами, Україна займає низький рейтинг за індексом глобальної конкурентоспроможності, що оцінюється за такими параметрами, як якість інституцій; інфраструктура; макроекономічна стабільність; здоров'я і початкова освіта; вища освіта і професійна підготовка; ефективність ринку товарів і послуг; ефективність ринку праці; розвиненість

фінансового ринку; технологічний рівень; конкурентоспроможність компаній; розмір ринку та інноваційний потенціал [2]. Відповідно до звіту за 2012-2013 року перше місце в рейтингу за індексом глобальної конкурентоспроможності займала Швейцарія, далі Сінгапур і Фінляндія. Україна ж зайняла 73 місце (Росія - 67), в той час як у попередньому рейтингу вона займала 82 місце. Тобто ми спостерігаємо позитивну динаміку у 9 пунктів. [5]

Варто зазначити, що в останні роки спостерігається тенденція до зростання позицій України у рейтингу. Так, за останні 2 роки відбувся підйом з 89 місця на 73 [4].

Факторами конкурентоспроможного розвитку національної економіки є орієнтація державної політики на консолідацію суб'єктів економічних відносин; ефективна реалізація економічного інструментарію державного регулювання економіки; адаптація міжнародних правових норм конкурентного права до національних умов; активізація інструментарію інноваційної політики; реалізація політики інтелектуалізації соціально-економічного розвитку, яка сьогодні є джерелом економіки знань і формує конкурентні переваги на перспективу [3].

За результатами функціональних оглядів, проведених СЕФ і Глобальною радою бізнесу стосовно індексу довіри інвесторів, основними факторами, які підривають конкурентоспроможність України, є: корупція; урядова нестабільність (адміністративні шоки); недосконала система податкового регулювання; низька якість адміністративних послуг державного сектору [1].

Для вимірювання глобальної конкурентоспроможності України використовуються загальновідомі глобальні економічні індекси (за індикативного підходу), зокрема: індекс глобальної конкурентоспроможності; індекс економічної свободи; індекс легкості ведення бізнесу; індекс глобалізації; індекс розвитку людського потенціалу; індекс сприйняття корупції [2].

Висновок. Проаналізувавши конкурентоспроможність національної економіки на основі індикативного підходу, можна зробити висновок, що на сучасному етапі рівень конкурентоспроможності України є досить низьким. На даний момент в нашій державі існує ціла низка проблем, які перешкоджають інтенсивному розвитку економіки. Отже, для України визначальним чинником розвитку та підвищення конкурентоспроможності стає структурно-інноваційне вдосконалення виробництва. Тому державна політика забезпечення конкурентоспроможного розвитку України має базуватися на підтримці структурних пріоритетів; створенні рівних умов конкуренції; захисті прав власності; розвитку людського капіталу; приведення системи стандартизації у відповідність до міжнародних вимог стандартизації.

Список використаних джерел:

1. Арсененко А. Ю. Порівняльний аналіз умов ведення бізнесу в Україні та постсоціалістичних державах Європейського Союзу / А. Ю. Арсененко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal>
2. Гребініченко О. Ю. Міжнародні рейтинги держави як фактор зовнішніх інформаційних впливів / О. Ю. Гребініченко // Нова парадигма. – 2008. – № 76. – С. 151–163.
3. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України : в 3 т. / [за ред. В. М. Гейця, В. П. Семиноженка, Б. Е. Кваснюка]. – К.: Фенікс, 2007. – 556 с.
4. Швед В.В.. Національна конкурентоспроможність України: індикативний підхід. [Електронний ресурс] / В.В. Швед. – Режим доступу: http://mev-hnu.com/load/2013/10_mizhнародni_ekonomichni_vidnosini_v_sistemi_zrostannja_konkurentospromozhnosti_ekonomichnih_sistem/40-1-0-199.
5. The Global Competitiveness Report 2012-2013 [Electronic source]. – Mode of access:http://www3.weforum.org/docs/CSI/2012-13/GCR_Rankings_2012-13.pdf.

Шляхова Яна

аспірантка

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків, Україна

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ УГОРЩИНА: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Аналіз конкурентоспроможності країни представляє собою дуже складну категорію, а узагальнений показник конкурентоспроможності відображає ефективність функціонування не тільки всієї господарської системи, а й багатьох окремих аспектів – політичного, правового, соціального та ін., тобто ефективність всієї господарської системи країни. Важливо зазначити, що питання підвищення конкурентоспроможності є актуальним лише по відношенню до країн зі стійкою економікою, що розвивається, де існує внутрішній баланс соціальних і політичних сил. Країна, яка перебуває в стані політичних перетурбацій, внутрішньої чи зовнішньої нестабільності, потрапляє в розряд неконкурентоспроможних, оскільки така нестабільність різко підриває довіру до її державних і фінансових інститутів. Це, в свою чергу, позначається на зниженні її привабливості для іноземних інвесторів, стійкості її економічних зв'язків на всіх рівнях, стабільності її валюти та інших показниках, що відображають рівень національної конкурентоспроможності і впливають на характер національного розвитку.

В контексті двосторонніх відносин України та Угорщини, важливе значення має аналіз конкурентоспроможності обох країн, особливо за умов членства Угорщини в Європейському Союзі та євроінтеграційного вектору зовнішньоекономічної стратегії України.

Оскільки конкурентоспроможність може бути визначена тільки в результаті порівняння можливостей окремих виробників, вона відносна і залежить від того, з яким виробником на якому ринку відбувається порівняння. Разом з тим

виробник або товар можуть володіти незаперечними конкурентними перевагами, незалежно від того, на якому ринку вони представлені. Товар, неконкурентоспроможний на світовому ринку, може бути конкурентоспроможний на внутрішньому і навпаки.

Наприклад, однією з базових підгалузей хімічної промисловості Угорщини є фармацевтика. Угорщина п'ятий найбільший виробник медичних препаратів у Європі, щорічний обсяг реалізації лікарських засобів якого становить понад 2 млрд. дол. США. Найбільшими підприємствами цієї галузі є концерн «Гедеон Ріхтер» і компанія «Хіноін». [1] Саме фармацевтичний завод «Гедеон Ріхтер» належить до найбільших угорських інвесторів в фармацевтичну галузь України. Проаналізувавши данні Держкомстату України, ми робимо висновок, що для фармацевтичних компаній Угорщини ринок України – другий за величиною і значенням серед країн СНД. Фармацевтичною галуззю Угорщини здійснюється випуск великої кількості найменувань високоякісних лікарських засобів широкого спектра терапевтичних груп, більшість з яких експортується на ринок України. Отже, неконкурентоспроможні препарати на ринку Угорщини мають високу конкурентоспроможність на території України. [2]

Основними факторами сучасної конкурентоспроможності можна назвати економічне середовище, а також систему міжнародної торгівлі за умови захисту національних інтересів та внутрішню ситуацію на ринку (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз індексу конкурентоспроможності країн

Основні показники	Угорщина	Україна
ВВП (млрд. дол. США)	126,9	176,2
ВВП на душу населення (дол. США)	12,736	3,877
Індекс конкурентоспроможності (місце зі 144), а саме:	63 (33 у 2003 р.)	84 (86 у 2003 р.)
- <i>інфраструктура</i>	51	68
- <i>макроекономічний клімат</i>	84	107
- <i>охорона здоров'я та освіта</i>	57	62
- <i>ефективність ринків товарів</i>	78	124
- <i>ринок праці</i>	85	84
- <i>фінансовий ринок</i>	74	117
- <i>об'єми ринку</i>	52	38
- <i>технологічна забезпеченість</i>	46	94

Таблиця складена автором за матеріалами: [3]

Згідно звіту Всесвітнього Економічного Форуму за рейтингом Індексу глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index) Угорщина та Україна посідають 63-є та 84-е місце з 144 відповідно. Майже по всім показникам розрив між країнами відносно незначний. Вражаючим є те, що макроекономічний клімат та ефективність ринків товарів Угорщини знаходяться в другій половині цього рейтингу, а, якщо брати до уваги те, що Угорщина посідала 33 місце за рейтингом в 2003 році, а з 2004 року стала членом Європейського Союзу, можемо зробити висновок, що неспроможність країни конкурувати з європейськими товарами, та економічна нестабільність відкинули Угорщину на 30 пунктів. [3]

Найбільш проблемними факторами ведення бізнесу в Угорщині вважаються: політична нестабільність, податкові ставки, державна бюрократична система, корупція.

На Україні перше місце посідає корупція, далі йде державна бюрократична система та політична нестабільність.

Висновок. Отже, в сучасних умовах фактор, який гальмує розвиток України – це низька якість суспільних і політичних інститутів, відсутність ефективної судової системи і верховенства закону. З кінця 2013 року Україна поступово втрачає свою конкурентоспроможність, але, з іншого боку, 84 місце в рейтингу свідчить про те, що в нашій країні її практично не було, хоча, в порівнянні з 2003 роком, країна піднялася на 2 пункти.

Список використаних джерел:

1. <http://www.g-richter.ru/> офіційний сайт групи Gedeon Richter (Україна)
2. <http://www.ukrstat.gov.ua> сайт Державного комітету статистики України
3. http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2013-14.pdf

Шмараєва Ольга

студентка

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ

Протягом останніх десятиліть міжнародна міграція робочої сили стала невід'ємною складовою сучасного розвитку глобального економічного простору, що відображається у зростанні міграційних потоків. Серед головних передумов, що зумовлюють трудову міграцію є зростання попиту на дешеву робочу силу, економічні кризи в країнах походження мігрантів, вищі стандарти праці та якості життя у приймаючих країнах.

Основними причинами, що зумовлюють міжнародну міграцію робочої сили є:

- незадовільні економічні умови життя працездатного населення в країнах еміграції (низький рівень заробітної плати, безробіття, низький життєвий рівень, зубожіння і т.д.);
- стабільний порівняно високий рівень зарплати в основних імміграційних центрах (США, Західна Європа);
- порівняно вищий технічний рівень умов праці в країнах імміграції;
- соціальні умови для більш повної реалізації своїх можливостей у країнах імміграції;
- природні катаклізми в країнах еміграції і вищий рівень охорони навколишнього середовища в країнах імміграції;
- політичні, релігійні, військові, національні, культурні причини [2].

За даними Міжнародної організації з міграції (МОМ) встановлено, що в 2013 році налічувалося 232 мільйони трудових мігрантів. В цілому за рік

вони відправили грошових переказів на суму у 511 мільярдів доларів , що порівнянно з річним ВВП таких країн , як Польща чи Швеція.

МОМ класифікує напрям міграції, як «Північ - Південь», а саме до Півночі відносяться країни: Африка, Північна і Південна Америка, Карибського басейну, Азії (за винятком Японії), відповідно, до Півдня, за даними МОМ відносять такі країни, як Андорра, Аруба, Австралія, Австрія, Багами, Бахрейн, Барбадос, Бельгія, Бермуди, Бруней-Даруссалам, Канада, Кайманові острови, канал Острови, Хорватія, Кюрасао, Кіпр, Чехія, Данія, Екваторіальна Гвінея, Естонія, Фарерські Острови, Фінляндії, Франції, Німеччини, Гібралтару, Греція, Гренландія, Гуам, Гонконг Гонконг, Китай, Угорщина, Ісландія, Ірландія, Острів Мен, Ізраїль, Італія, Японія, Кувейт, Ліхтенштейн, Люксембург, Макао, Китай, Мальта, Маріанські острови, Монако та інші.

Офіційні дані МОМ відображають значимість Півдня в якості країн-донорів мігрантів, тобто значна частина потоків рухаються з Півдня на Північ. За офіційними даними, міжнародні мігранти на Півдні, складають менше 2% від загального обсягу населення; на Півночі, їх кількість становить від 10 до 12 % (табл. 1).

Таблиця 1

Іммігранти і емігранти як частка від загальної чисельності населення на Півночі та Півдні [3, с.59]

	Північ			Південь		
	населення (млн.)	іммігранти (%)	емігранти (%)	населення (млн.)	іммігранти (%)	емігранти (%)
Департамент ООН з економічних і соціальних питань	1,237	11,3	5,2	5,671	1,52	2,5
Світовий банк	1,100	12,0	3,8	5,807	1,41	2,9
Програма розвитку ООН	1,056	10,3	3,6	5,852	1,61	2,9

Безсумнівно, міграційні процеси мають і позитивний вплив на економіку країн-донорів мігрантів. Серед них можна відзначити зменшення рівня

безробіття та соціального напруження в країні - донорі, використання надлишкового трудового потенціалу, а також можливе підвищення рівня кваліфікації трудових емігрантів, що з часом повернуться до країни [1].

Висновок. Таким чином, міграція на сьогодні є однією з динамічних форм міжнародних економічних відносин, яка має як позитивні так і негативні наслідки для країн. Останнім часом помітним є вплив не тільки економічних, а й інших чинників на міграційні процеси. Сучасний складний світ повинен відповідати викликам глобалізації та розробити дієву систему впливу на міграційний рух. Міграція робочої сили, в сучасних умовах розвитку світового господарства, та неоднозначним питанням, яке потребує пильного вивчення в контексті сучасних тенденцій розвитку світової економіки, у взаємозв'язку з іншими процесами і явищами економічного життя суспільства.

Список використаних джерел:

1. Сисова Є.В. Вплив міжнародної міграції на масштаби фінансової глобалізації / Є.В. Сисоєва // Молодіжний науковий вісник [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://www.bulletin.uabs.edu.ua/store/eco/2013/9D63CC89D75025853579108F748E7755.pdf>
2. Юр О.М. Характерні особливості сучасної міжнародної міграції робочої сили 2013 / О.М. Юр [Електронний ресурс] – Режим доступу:
http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2010/Economics/68254.doc.htm.
3. Word migration report 2013 / International Organization for Migration [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.iom.int/cms/wmr2013>

ЗМІСТ

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ТА СПОСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ, РЕГІОНУ, ПІДПРИЄМСТВА

Біла С.	Виклики щодо здійснення соціально-економічних реформ та шляхи підвищення конкурентоспроможності регіонів України	3
Журба І.	Формування сучасного конкурентного ринку туристичних послуг на шляху України до ЄС	6
Кондрашихін А.	Чинник несподіваності у глобальних стратегіях зміцнення конкурентоспроможності регіонів	9
Черевко О.	Теоретичні засади реструктуризації державних підприємств	12
Азарова Н.	Эффективный способ оценки предпринимательских структур на рынке России	15
Березіна О., Лишко С.	Комплексна оцінка рівня соціально-економічного розвитку регіонів	18
Білоус С., Годлевська А.	Ринковий розвиток регіональних господарських систем	20
Вяткін П.	Особливості нормування оборотних активів у сільському господарстві	22
Вяткіна Т.	Детермінанти формування стійкості ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств	25
Гончаренко М.	Характеристика функцій регіонального економічного простору	29
Дармограй В.	Властивості регіональних господарських систем у процесі їх ринкової трансформації	31
Джур О., Бурчаков Б.	Роль інформаційних технологій у забезпеченні конкурентоспроможності як основи сталого розвитку економіки в Україні	33
Заболотний О.	Структура кластеру та його вплив на конкурентоспроможність регіону	36
Матюх С.	Суть та особливості конкурентоспроможності вищих навчальних закладів	39
Миленький В.	Ідентифікація депресивних регіонів України	42
Пучкова С., Жовтобрюх К.	Конкурентні стратегії в банківській сфері	44
Титова Е.	Повышение конкурентоспособности малых предпринимательских структур, интегрированных в крупное производство	47
Шибаяев М.	Конкурентные стратегии иностранных транснациональных компаний	50
Васильева О.	Основные стратегические направления и способы повышения глобальной конкурентоспособности России на мировом рынке после вступления в ВТО	53

Гребень С.	Ознаки регіональної системи та їх роль в соціально-економічному розвитку	56
Златкіна О.	Етапи формування сучасного рівня конкурентоздатності КНР	58
Калашник М.	Рівень інтегрованості регіонів України в світове господарство як показник їх конкурентоспроможності	60
Кириченко М.	Формування та дослідження конкурентоспроможності галузей в Україні	63
Небесная А.	Интегрированные структуры в лесном секторе малолесных зон как способ повышения конкурентоспособности региона	66
Немченко С.	Стратегические направления развития внешнеторговых связей Аргентины и России	70
Петухова В.	Інтеграційні процеси як фактор посилення конкурентоспроможності країни	72
Черник Ю.	Регіональна економічна система як об'єкт і суб'єкт еволюційного процесу	76
Шавріна Н.	Проблеми конкурентоспроможності української фармацевтичної галузі	78
Шкиль Н.	Детермінанти міжнародної конкурентоспроможності національного бізнесу	81

ТЕХНОЛОГІЧНІ, ІННОВАЦІЙНІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Яковлева Е.	Корпоративные информационные системы в стратегии конкурентоспособности	84
Влізло Є.	Зарубіжний досвід реалізації концепції регіональних науково-інноваційних мереж	87
Жученко А.	Організаційно-економічний механізм екологічної безпеки регіону	89
Задувайло Л.	European investment priorities for BRIC countries	91
Богачова А.	Аналіз тенденцій розвитку потоків прямих іноземних інвестицій як основної форми експансії ТНК	94
Коваленко О.	Особливості дослідження методів аналізу інвестиційних проектів	97
Лугова М.	Інвестиційна привабливість України як спосіб підвищення глобальної конкурентоспроможності країни	100
Мельниченко Г.	Механізм фінансування регіональних природоохоронних заходів	103
Мирошниченко Т.	Інвестування в країнах ШОС	105
Паламарчук Д.	Сутність та передумови формування глобального інноваційного простору	106
Подольский Г.	Прямые иностранные инвестиции в экономике Чешской республики	109
Розинська Н.	Ефективність монетарної політики	113
Чичина О.	Міжпаливна конкуренція як фактор забезпечення глобальної конкурентоспроможності	116

ІНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Петкова Л.	Ланцюги доданої вартості в системі глобальної конкурентоспроможності	120
Кібальник Л.	Вплив міжнародних інститутів на регулювання геоекономічних трансформацій	122
Пасенко В.	Сучасні інструменти оцінки людського розвитку у країнах світу	125
Ткаченко Ю., Чушенко В.	Регіональна кластерна структура організації розвитку країни	128
Данченко К.	Сотрудничество Украины и ЕС на современном этапе развития	130
Козловська Н.	Сучасні тенденції розвитку неакціонерних форм діяльності ТНК	134
Кулдашова М.	Особливості участі країн, що розвиваються у міжнародній торгівлі послугами	137
Курицына Д.	Валютно-финансовые аспекты дифференциации развивающихся стран	140
Ляшко О.	Сучасні тенденції розвитку людського потенціалу у світовому господарстві	143
Окладніков А.	Ділова розвідка та її місце в економіці держави та сучасному світовому розвитку	146
Присяжная В.	Особенности оценки экономического развития стран на основе индекса глобальной конкурентоспособности	149
Супруненко Д.	Unleashing of market in China	152
Тищенко Л.	Розвиток інтеграційного об'єднання країн АСЕАН в умовах геоекономічних зрушень	156

СУЧАСНІ НАУКОВІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Лещенко М.	Особливості формування світового порядку у сучасній геоекономіці	160
Паламарчук Н.	Забезпечення економічної безпеки національної економіки в умовах глобальної конкурентоспроможності	163
Білий О.	Мультиплікативний ефект національного проекту «повітряний експрес» як складова структурної перебудови України	166
Бородкіна К.	Методика аналізу динаміки функціонування галузі у вимірах конкурентоспроможності	169
Василенко О.	Сучасні передумови посилення позицій транснаціональних корпорацій у глобальній економіці	172
Войцехівський В.	Вартісний підхід організації стратегічного управління	175
Клімова К.	Об'єктивна необхідність інтеграційних угруповань	177
Марущак Д.	Основні аспекти глобальної конкурентоспроможності інтеграційного об'єднання АСЕАН	180

Петровський М.	Правове регулювання та забезпечення реалізації регіональної екологічної політики в Україні	183
Плющ Д.	Проблеми зростання глобальної конкурентоспроможності України	186
Продан В.	Концептуальні основи галузевого управління інвестиціями	189
Ратушна Т., Нагорний С.	Державна політика регіонального розвитку в довгостроковій перспективі	191
Сафонов С.	Сучасні особливості співробітництва України з міжнародним валютним фондом	194
Сковлюк Д.	Конкурентоспроможність національної економіки України у світовому господарстві	197
Шляхова Я.	Конкурентоспроможність України та Республіки Угорщина: порівняльний аналіз	200
Шмараєва О.	Сучасні тенденції розвитку міжнародних міграційних потоків	203